

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Világszatorna Magyarországon át.

— Stettin—Budapest—Fiume. —

Budapest, március 26.

(—y—5.) A gazdasági élet rendkívüli és mélyreható átalakulásainak küszöbén állunk. A viláfgazdaság óriási fellendülése, mely eddig nem képzelt arányokat öltött, a jövőben oly fejlődésnek néz elébe, melyhez képest még az eddigi is eltörpül, s előtűnik oly perspektiva nyílik meg, mely a XX-ik század nagy koncepciókhoz szokott gyermekét is csodálattal s megdöbbenéssel tölti el. Mindenütt nagy tervekről beszélnek, elejtett nagy tervek újjászületése s új nagy tervek keletkezése van napirenden.

A Panama- és Nicaragua-csatorna, az oroszok észak-déli nagy csatornája s szibériai vasútja, mindenütt a hadi és kereskedelmi tengerészet eszközeinek rendkívüli fejlesztése, a németek óriási törekvései csatornáikkal és tengerészetükkel s végül és leginkább *osztrák szomszédaink* napirenden lévő csatorna-tervei: mindezek új korszakot jelentenek a gazdasági életben. Mindenki érzi, hogy a délafrikai és kínai események hadi zajának lecsillapultával a gazdasági életre lidércnyomásként nehezítő pangást új élet fogja felváltani, melynek a most nyíló tavasz immár hozza a csiráit.

Az életre ébredő gazdasági törekvéseknek egy határozott jellegük van, mely abban az önkénytelenül támadt szükségérzetben nyilvánul meg, hogy a gazdasági és ipari termelés óriási növekedésével a termékeknek új piacot, a gazdasági tevékenységnek, a nép- és terményfeleslegeknek új teret és új területeket kell megnyitni s hogy e célra az áruforgalom részére az eddigi eszközök nem elegendők. Mindenki érzi, hogy oly közlekedési eszközök és vonalakat kell teremteni, melyek telje-

sítő képessége arányban álljon a mozgósítandó óriási mennyiségekkel s melyek egyúttal képesek legyenek rendkívüli olcsóságukkal nemcsak korlátolt távokra, de a nemzetközi világvversenyben is a termékeknek helyet és érvényt biztosítani.

E nagyszabású törekvésekből újabb áramlatként mindenekelőtt az a mindinkább megérelődő meggyőződés fejlődött, hogy a vasutak technikai kiváló fejlettségük mellett sem szolgálhatnak kielégítő eszközül amaz óriási árutömegek nagy távolságra való szállítására, amelyekkel a jövő viláfgazdaságban számolni kell. Maholnap köztudattá válik, hogy vasutakkal nemzetközi forgalmi politikát csak igen korlátolt határok között lehet csinálni, s hogy a viláfgazdasági politika eszközei a nagy árutömegek mozgósítására egyedül alkalmas *víz utakban, a tengeren és a behajózásban* kell keresni. Ne higgyük, hogy az egészséges gazdasági érzékel bíró s ipari fejlődésükre, kereskedelmi hegemoniájukra féltékeny németek ok nélkül forszirozzák sok száz millióba kerülő csatornákat; nemcsak a területi érdekek, de egy sokkal mélyebben rejlő ok, a világkereskedelmi pozíció függ ettől, s ezt ők igen jól tudják. Ugyancsak e szempont vezérli őket arra, hogy tengerészetükre óriási összegeket áldozzanak.

Egy másik, mindinkább érvényesülő áramlat jelenségei kétségtelenül mutatják, hogy a kontinens termelői államai gazdasági jövőjük reményét a Keletbe és a kolóniákba helyezik. Amerika már megszűnik a népekre boldogulás tekintetében az ígért földje lenni s helyette Kelet-Afrika partjai, a kolóniák és Kína válnak azák. Oda irányul és törekszik a viláfgazdasági vonalak javarésze a népek anyagi és szellemi erejének feleslegével, ott keresnek a nyugati államok népei gazdagságot, hatalmat s jövőt s óriási vér- és pénzáldozatokkal vetik meg Európa nemzetei a gazdasági

boldogulás jövőjének alapjait messze Keleten, mely felé egy hatalmas áramlat indult meg északról dél felé. Főleg Észak- és Kelet-Afrika partjaira terjeszkedik ki újabb a hatalmak figyelme; a kelet-afrikai olasz, angol és német birtokok felé, az afrikai déli köztársaságok, India, Khina és a Csendes-óceán szigetkolóniái felé irányul a viláfgazdaság nagy áramlata.

E forgalmi áramlatok gócpontja a keleti kereskedelmi forgalom kapuja: Suez, melynek már eddig is nagy fontossága a jövő gazdasági áramlatokkal aránytalan módon növekedni és érvényesülni fog s ezentúl még inkább fog Közép-Európa viláfgazdasági vonalainak központjává válni.

Közép- és Észak-Európából a Kelet felé irányult forgalom nagyobb részben az északi partok kikötőiből az Atlanti-óceánon és a Középtengeren át megy Suez felé. Másik része az északról délre haladó vasutvonalak igénybe vételével Barcelona—Genova—Marseille—Vellece s csak részben Trieszt, sajnosan legkisebb részben Fiume felé torkol ki a Középtengerre s megy innen via mare tovább. Mindezek a vasutvonalak — mint említettük — természetükkel fogva aránylag csak korlátolt forgalmat képesek lebonyolítani. Nagyobb forgalom közvetítésére alkalmas belvízi hajóut az északi partok és a Középtenger között nincs; a Rajna—Rhóne-csatorna méreteinél, fekvésénél és kitorcolásánál fogva csak korlátolt teljesítő képességű s befolyását csak a nyugot felé Rotterdamig terjedő kikötőkre érvényesíthetné, a német kikötők közül pedig csak azokra, amelyek forgalma a német birodalom nyugoti részeiből táplálkozik. A német birodalomnak ipari termelésükre nézve legkiválóbb keleti részeiből természetes és mesterséges vízi utak csak az északi és keleti tenger felé vannak, dél felé a Középtenger kikötői felé belvízi út nincs, ide csak az

TÁRCA.

A csikágói pálinkás.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Ábrányi Emília.*

A *Moritur* bemutató előadása után pikkoló mellett hajnalig vitatkoztunk és én a vitát körülbelül ezekkel a szavakkal fejeztem be:

— Sok uri embernek nagyon imponál, amikor a párbajképtelenségtől remegő Fritzen azt kéri az apjától, vajjon párbajképtelenség esetén *Csikágóba* menjen-e pálinkát mérni, vagy *marhával kereskedjék-e* az apja kapitalisával és vajjon az öreg ur hasonló helyzetben szintén így cselekedett volna-e... és erre a Major (ausser Dienst) fenséges göggel azt válaszolja: Én nem cselekedtem volna így! Vagyis: lödd magad föbe, fiu, mert hasonló helyzetben én is föbe löttém volna magamat! — Nekem ez a páros beszéd csöppet sem imponál. Sőt károsnak, immorálisnak és ostobának találok, hogy a huszadik század elején egy apa ilyen válaszzal tör a fia életére; hogy ilyen arrogáns megkülönböztetést tesz emberi foglalkozások közt; hogy első gondolata nem a fia jövője, hanem az: aki nem lehet többé katona, nem rugdoshatja agyon a szegény paraszt-regrutát, nem kaszabolhatja össze a civil-hundot kénye-kevé szerint, annak többé nincs mit keresni a földön! A fiu nem tisztességtelen, csak a *társadalmi pozícióját* vesztené el, ha lovagias elégtételre képtelenség találná. És az apa mégis inkább akarja halva látni a fiát, semhogy *Csikágóban* pálinkás boltot nyisson, vagy *marhával* kereskedjék. Pálinkát mérni *Csikágóban*, avagy *marhával* kereskedni Ken-

tuckyben van olyan tisztességes foglalkozás, mint a miniszterség vagy a kuriai bíróság. A becsületes pálinkamérő nyom annyit az emberi érték abszolút mérlegén, mint az excellenciás diplomata; a becsületes marhakereskedő van olyan hasznos tagja az emberiségnek, mint a legbüszkébb generális. És én gratulálnék Fritzennek, a Herr Major fiának, ha csakugyan megemebelné magát; ha szakítana az apja bárgyu hiúságával és a maga üres pöffeszkedésével; ha eddigi *télen életét* föleserelné hasznos, produktív munkával; ha nem a lovagias majmok cimboraságában, hanem a magára kiszabott munka férfias teljesítésében keresné a becsületet. Szóval: ha *Csikágóban* pálinkát mérne, vagy *Texasban* marhakereskedőnek csapna föl!

Vitánkat a kávéház szomszéd asztalánál egy ur hallgatta végig. Hírlapokat tartogatott az arca elé, de észrevettem, hogy néz ránk és figyel arra, amit beszélünk. Nem volt még öreg, de haja félig már őszbe borult. Mély és reznált pillantása többször talákozott az enyémmel.

Hamarabb távozott, mint mi. És amikor mellettem elment, könnyedén megemelte a kalapját. Társaságunkból senki sem ismerte. En sem. Másnap reggel a következő levelet kaptam.

„Ne vegye cinizmusnak: én még tovább megyek önnél.

Az élet, az élet, az az első! A legdrágább! A semmivel ki nem pótolható!

A becsület emberi csinálmány. Az élet az örök természeté. En, uram, „becsület” nélkül élek tizenöt esztendő óta. És egészséges vagyok. Jól érzem magamat.

Nem hallgatná meg az esetemet? Irónak, morál-filozófusnak, elmélkedő embernek elég érdekes az én történetem.

Sokkal nagyobb bünt követtem el, mint a *Moritur* Fritzenhez. Nem a párbajbírósgát: a büntetőtörvényeséket hívtam ki magam ellen. Talán ön is tud róla. Hogyne? Hiszen az újságok akkor hasábkot irtak rólam és azok az újságírók törték el legkegyetlenebbül a pálcát fölötm, akik legtöbbször végigették lakomáimat, amikor enyém volt minden chambre separée. A tudósítók tomboltak a gyönyörűségtől; a vezérekhez jéghideg bölcsestéggel tárgyaltak le a sárga földig és csalhatatlan logikával bizonyították, hogy ezt az erkölcsi bukást nem élhetem túl, hogy okvetlenül föbe kell magamat lönnöm.

Borzasztó idők voltak, uram! A hajam szála égnék áll, ha visszagondok rá; ha földézem magam elé annak a pokoli gyötrődésnek minden fázisát.

Igaz, hogy a bizonyítékok elégtelensége és a védő ügyvéd fényes dialektikája megmentett a börtöntől. De mikor a vizsgálati fogságból kivánszorogtam: a becsületesség bélyege oda volt sütte a homlokomra.

Éreztem, hogy a társadalomban eljátszottam a szerepemet. Hogy többé nem vagyok egyenlő azokkal, akik *pozíciót* foglalnak el. Hogy többé nem aspirálhatok semmire, ami szociális tisztességgel van összekapcsolva. Hogy a becsületnek vége. Fuimus!

Hiu és érzékeny voltam. Rendkívül fogékony minden bók, minden kitüntetés iránt. Képzelteti, hogy ilyen természetű ember micsoda gondolatok közt számolt megváltozott helyzetével; micsoda érzések közt fogadta el *valóság* az emberek látható megvetését. Valóság, ismétlem a szót, mert kezdetben olyan voltam, mint akit irtózatosan fejbe vágna valami füttykössel és félig elveszti az eszméletét.

Néztem a tárgyakat magam körül, de nem

Atlanti-óceánon át óriási kerülővel lehet jutni. Természetes, hogy egy oly vízi út eszméje, mely az északi vagy keleti tengerből kiindulva Közép-Európát északról délnek szelne át s a déli tengerekbe alkalmas módon torkolna, a Kelet-felé irányult fentemlített világgforgalmi irányzatban óriási fontossággal bírna s kiszámíthatatlan előnyöket nyújtana a kereskedelemnek.

Egy ily vízi út létesítésének lehetőségét vizsgálva azt találjuk, hogy erre a természetes előfeltételek legjobban az Odera—Vág—Duna—Száva—Kulpa folyók völgyein át Stettintől Fiuméig vezetendő nemzetközi jellegű világgforgalmi vízi utban találhatók meg, melynél a természetet mintegy előre jelezte az északi és déli tengerpartokat összekötő legrövidebb s legindokoltabb vonalat. Ez a csatorna, mint alább kitéjük, nem tartozik a regényes utópiák körébe s eszméje nem elméleti értékű, mint például a bécs—triesztí csatornáé, mely a terrain-nehézségek ismerete s figyelembe vétele nélkül, valamint tekintet nélkül az ott fennforgó viszonyokból eredő óriási költségekre keletkezett. Itt egy komolyan számba vehető s mint alább jelezzük, nagy részében kidolgozott tervről van szó, amelynek lényeges részeivel tudomásunk szerint illetékes helyen már foglalkoznak is.

A stettin-fiumei vízi út, mely az Odera—Vág—Duna—Száva—Kulpa mentén és az e folyókat összekötő csatornákon át haladna, Közép-Európán keresztül vezető oly hatalmas forgalmi vonalat teremtené az északi és déli tengerek között, mely fontosságában az eddig létezőket messze túlhaladná s Magyarországnak nemcsak igen fontos pozíciót biztosítana a világgforgalomban, de ezzel Európa nagy államainak koloniális politikájában is számottevő tényezővé válnék s a mellett egyetlen nagy kikötőnk, Fiumét eddigi korlátolt forgalmi köréből kiemelve, a világkeresedelem oly fontos gócpontjává emelhetné, amilyenek ma a Középtenger forgalmának gócpontjai: Marseille és Genua. Magyarország a Nyugat és Kelet sokszor hangoztatott közvetítőjévé tényleg ily nemzetközi útvonal által válnék s ez volna képes eddig sajnosan ki nem használt földrajzi fekvésünket valahára érvényre juttatni.

A szóban forgó hajóút felölelné az Odera folyónak jelenleg hajózható 641 kilométer hosszú szakaszát Stettin kikötőből Coselig, innen 70 kilométer hosszban az Odera folyó

csatornáza van tervezve Oderbergig. Oderbergből előbb az Olsa völgyén, feljebb a Jablunkai vízvázalstón át haladva a Cernianka, Kiscuca és Vág folyón át Szeredig készülne a vágvölgyi Duna—Odera csatorna 266 kilométer hosszban, ezzel kapcsolatban hajózhatóvá tételnek a Vág folyó szered—komáromi szakasza 93 kilométer hosszban, aránylag csekély költséggel. Innen a hajóút a Dunán Komárom—Budapest—Vukovárig vezetne 457 kilométer hosszban és a 62 kilométer hosszú vukovár—samaci csatornán át a Szávába, ezen pedig 285 kilométer hosszban Sziszekig s innen a szintén kisebb költséggel hajózhatóvá tehető Kulpába 250 kilométer hosszban Károlyvárosig vagy Bródig haladna. Bródtól Fiuméig 53—60 kilométer hosszban vízi út létesítése kíséreltetnék meg a technika legújabb eszközeinek felhasználásával. Az egész hajóút Stettintől Fiuméig közel 2200 kilométer hosszú, ebből a már létező s hajózható természetes vízi út 1400 kilométer. Aránylag kis költséggel hajózhatóvá tehető folyó 420 kilométer és tényleg megépítendő hajóút csatorna csak 380 kilométer, vagyis az egész uthossznak csak 17 százaléka, ami oly kedvező, hogy már ez egymaga is eléggé jellemzi a kivihetőség lehetőségét és célszerűségét. E mellett megjegyzendő, hogy a 380 kilométer csatornából 230 kilométer olyan, melynél különös technikai nehézségek, tehát rendkívüli nagy költségek nem fordulnak elő és csak 150 kilométer csatorna-hosszban találhatók oly természeti okok, melyek a rendestől eltérő technikai eszközök igénybevételét tennék szükségessé. De ezekben is a mai technika annyira előre haladt, hogy itt a kérdés beható tanulmányozása kétségtelenül sikerre vezet.

Ugy tudjuk, hogy e nagyszabású terv fontosabb részeire nézve tervek készültek, illetve készülnek. A napilapok s főleg a bécsi lapok annak idején nagy érdeklődéssel közölték, hogy a magyar kormány egy vágvölgyi Duna—Odera csatorna-terv előzetes tanulmányait készített, sőt amint tudjuk, az már igen előre haladott stádiumban van. A Vukovár—Samac—Duna—Száva-csatornáról, ahol tudvaleg nagyobb akadályok nincsenek, Hegedüs kereskedelemügyi miniszter a parlamentben úgy nyilatkozott, hogy annak már részletes tervei készülnek, sőt mihamarabb meg is lesznek. A Kulpa hajózhatóvá tételére léteznek régi tervek a 80-as évekből, melyek átdolgozása különös nehézségbe nem kerül s

ez, amint értesülünk, szintén folyamatban van, sőt úgy tudjuk, hogy a Kulpától a Karston át Fiume felé irányított hajóút lehetőségének kipróbálására is tett a kereskedelemügyi miniszter lépéseket s szakközveji erre nézve a helyszíni kutatásokat legközelebb meg is kezdik.

A stettin-fiumei nemzetközi hajóút lényeges részei tehát már ez idő szerint is az előtanulmányok oly stádiumában vannak, hogy az eszmével érdemelegesen foglalkozni lehet és kell.

Hogy mit jelent a stettin-fiumei víziút a világgforgalomban, de kiválólag a Kelet és Suez felé irányított fentemlített s méltottat nagyjövő forgalmi irányzatban, azt a következő számok mutatják legjobban, melyek az északi kikötőkből Suez felé haladó vonalak hosszát adják.

Stettinből Maltáig, a Középtenger s a Kelet felé vonuló hajók egyik főállomásáig, a tengeri út jelenleg 5600 kilométer, ez a csatornán és Fiumén át megrövidül 2000 kilométerrel. A hamburg-maltai út megrövidül 1200 kilométerrel. A stettin-port-saidi, jelenleg 7200 kilométeres út 2700 kilométerrel, a hamburg-port-saidi út 1800 kilométerrel rövidül meg, hogy az uthossz az észak-német tengerpart kikötőitől, Afrika északi és keleti partjain lévő kolóniáig és a Khina felé irányult forgalom kapujáig, Suezig egyharmadával rövidül, tehát oly tekintélyes uthosszal, mely még a tengeri szállítást nagy olcsósága mellett is számba jön és lényeges megtakarításokat okoz, eltekintve azon nagy s kereskedelmi szempontból nagyon is méltánylandó előnyöktől, amelyek abból származnak, hogy az Atlanti-óceánon és a Középtengeren megleendő új vonalban egy harmadára csökken és így a szállítást biztonságából és a biztosítási díjak csökkentéséből is időben és pénzben lényeges előnyök és megtakarítások származnak.

Ha a stettin-fiumei vízi út jelentőségét a vasutakkal szemben vizsgáljuk, úgy az eredmény szintén feltűnő és e vízi út kiváló fontosságát szembevetővé teszi. Eltekintve ugyanis attól, hogy a vasutal mozgószítandó árutömegek igen korlátoltak, egy nagy uszályhajó 2—3 nagy tehervonat rakományát viszi, a költségekben is lényeges különbözet van.

Az északi kikötőkből a Középtengerig és az Adriáig vezető transzverzális vasutakat s az Antwerpen—Genua, Hamburg—Genua, Stettin—Genua, Stettin—Venice vonalakat alapul

látam tisztán. És nem is akartam látni, mert ez a felfohalmi olyan jól esett a lelkiismeretemenk, mint a bujdosó rablónak a sötét erdő.

Orákiig motyogtam bambán, egyhanguan, ki se moccanva ültő-helyemből:

— Csak álom! Csak álom! Csak álom!...

Ott jártam az örütség határán. S vártam és reméltem, hogy teljesen megőrülök. Milyen jó lesz akkor. Mosolyogva, nevetgélve járok a tébolyház gyönyörű udvarán. Emelt fővel. Beestelenségem tudata nélkül. Mert a szegény bolond nem emlékszik semmire. A szegény bolond élete gyöngyölet: csupa kedves képzelődés, csupa tündöklő álom! Ha megőrülök: szabadon képzelhetem magamat Cézárnak, Washingtonnak, Bonapartának, a föld leghatalmasabb, legbeesületesebb emberének.

De nem ment a dolog. Nem tudtam megörülni. Nagyon erős a koponyám, nagyon józan az agyvelőm. A legiszonyabb vérvnyomás sem robbanthatja széjjel a judiciumnak ezt az átkozott gépezetét.

A kábult lélek szaharai szárazságát könnyek zápora követte. Megeredt a szemek ezernéja és szakadt, szakadt a könny, mintha özönvizet akart volna támasztani bennem, hogy lemossa minden gyalázatomat.

Sírtam, mint a gyermek; sírtam, egyre sírtam; és a sírás után eltűnt minden homály, minden kábultság, minden ön-átlatás; a félig éber, félig alvó állapot minden haszontalan illúziója.

Mint amikor nagy nyári eső után mezüdtül a füledt levegő és erdők, hegyek körvonalai tisztán, élesen ragyognak a kéken suarzó ég alatt: olyan tisztán, élesen láttam magam előtt egész helyzetemet.

Megcsináltam életem bilanzát és a végső leszámolásból kiderült, hogy meg kell halnom. Tartozom a világnak. Tartozom azzal, hogy golyót röpítsek az agyamba.

Igen, igen! Ugy fogok tenni, mint más

kompromittált gavallér. Kettős célt érek el: öngyilkosságom árán visszaszerzek a közbeesülésből legalább annyit, hogy az emberek bámulni fogják a lelkeim erejét; másrészt meg öntudat nélkül fogok porladni a föld alatt; megszabadulok örökre a szegény és a gyalázat mardosásaitól.

Az a gondolat, hogy meg fogok halni, nyugodtabbá tett. Most már csak tölem függ, meddig akarom hordani életem terhét. Amikor akarom, akkor rázom le a magamról. A töltött revolver ott hevert az asztalomon. Egy nyomás, azután mindenek vége.

Multak a napok és sajátzerű impressziók vettek erőt rajtam. Olyan voltam, mint a halálraítelt, akinek megengedik, hogy szabadon járjon-keljen az utcán, amikor kedve tartja. Szobám volt a siralombház, ahonnan kezdtem gyakrabban kijárni az emberek közé, noha bujkáltam előlük és minden ismerősömet messze kikerültem. Irízotát volt találkoznom valamelyikkel. Amikor némán, köszönés nélkül haladtak el mellettem azok, akik egykor dicsékedtek azzal, hogy velem kezét szoritottak: majd leégett arcokról a bőr. Erről a kínról fogalma sincs önök. A pokol minden kényköves lángja krajeáros tüzijáték ahhoz a mélységes, kárhuzatos lobogáshoz képest, ahogy a szegénypír dulja, emésztí a megvetett, megalázott nagyravágás beleit. Ilyenkor utáltam magamat; utáltam az embereket; undor és gyűlölet rázott ki; ilyenkor sziklává erősödött bennem az a szándék, hogy nyomban haza megyek és a koponyámat szertesztéj locsesantom. Minden tagomban reszketve siettem a lakásomra és fölkaptam a revolvert. — De letettem megint; letettem azzal a meggyőződéssel, hogy ez a bösz, hitvány hangulat nem alkalmas a meghalásra; hogy az élet-ültebb, méltóságosabbban, minden földi salaktól megtisztulva kell bucsut vennem. Hisz a halál időpontja tölem függ. Akkor halok meg, amikor nekem tetszik.

Sokszor kimentem a temetőbe; részint azért,

mert ott egyedül kőborolhattam a sírok közt; részint azért, hogy megcsokjam a halált. És éppen a temetőben szerettem meg az életet! Vagyis ott jutottam annak a tudatára, hogy az élet mennyire szeretem!

Egyszer megállottam egy gentleman sírja mellett, aki több százézer forint elkártyázása és eliskikasztása után bátran és lovagiasan főbe durantotta magát, hogy a kompromittált becsületnek eleget tegyen.

Oda támasztottam fejemet a szép márvány obeliszkre és sírtam, sokáig sírtam. Nem a sikkasztó gentleman sírattam, hanem önmagamat. Azután tűnődni kezdtem azon, hogy lám, ez a gentleman milyen gyorsan határozott, milyen hamar készen volt a halállal; és én még mindig élek, még mindig bujkálok az utakon és a temetőkből; és egyre prolongálom a halál terminusát, a helyett, hogy lefeküdnék a gentleman mellé, aludni, pihenni, nem tudni semmiről semmit...

Tűnőéseim közben a temetőnek egy tisztásán, ahová az utról hórihorgas nyárfák vetettek árnyékot, lefeküdtem a puha fűbe és elaludtam. Régesrég nem aludtam olyan hosszasan, olyan édesdeden.

A nap éppen bueszóban volt, amikor fölértem. Gyönyörű tisztá, enyhe fény ömlött alá a felhőtleneségről; madarak csicseregtek az ágakon; fehér pillangók cikáztak át fölöttem szerelmes csapongással, képes libegéssel; és a temető sok ezer virágából folszálló illat balszamossá tette a langyos esti levegőt. Élet járta át minden idegmet; életet szivtam be testem minden pórusával; agyam, szívem, májám, tüdőm mind csak azt érezte, hogy az élet kimondataianul jól esik!

És ebben a pillanatban nem hoztam bevalani önmagam előtt, hogy szeretem az életet! Igen, az életet magat! A folytonos lelékezetet, a mozgást, a nézést, az álmat, az élt, az italt! Szeretem az életet, az élet mindennapi folytatá-

vége a vonalhossz átlag 1200—1500, közép értékben 1400 kilométer. Triesztre vagy Fiuméra nézve Stettinből s Hamburgból átlag 1500 kilométer; a legrövidebb, de csak a nyugat felé eső kikötőkre mérvadónak vehető calais—marsaille-i vonal 1200 kilométer, vagyis átlag-értékben az északi és déli vasutösszeköttetés a tengerek között 1300 kilométer vasúti vonalhosszat eredményez, amelyvel szemben állana a 2200 kilométer hosszú stettin—fiumei vízi út, vagyis az uthosszak viszonya 1 : 1.69.

Ha a német-osztrák-olasz vasutakra a különböző áruosztályoknál tonnánként és kilométerenként 5.5 fillértől 2.6 fillérig változó tarifát átlagban 3.85 fillérbe, a német nagy csatornáknál nyert eredmények szerint pedig az áruosztályuk szerint 2.04—1.2 fillérig változó tarifát átlagban 1.6 fillérbe vesszük, ugy a viszony itt 1 : 2.15, vagyis sokkal kedvezőtlenebb, mint az uthosszak viszonya. Vagy a megtakarítást számokban kifejezve: az áru egy átlag tonnájára ötven korona vasúti szállítási díjjal szemben 35 korona szállítási díj esik a vízi utra s így 15 korona, vagy legrosszabb esetben 10 korona szállítási díj-megtakarítás van a vízi uton, mi mellett megjegyzendő, hogy ezen átlag-számításhoz képest a vízi szállításnak olcsóbb áruosztályaira vonatkozó tarifáinál a helyzet még lényegesen kedvezőbb.

A világhatalom egyik leglényegesebb vonalainak Magyarországon át leendő vezetésével azonban nemcsak Fiuménak világhatalmi kikötővé való átalakulása s azok a nagy előnyök volnának összekötve, melyek az ily vonal által érintett területekre nézve természetesen előállnak, de Budapestnek kereskedelmi gócponttá leendő kifejlődése ezzel egyszersmindkorra biztosíthatnák. Ha a székesfőváros az előtte elvonuló világhatalmi vízi utnak egy nagyobb szabású forgalmi és kereskedelmi kikötővel tud oly nyugoponttal szolgálni, ahol az alulról és felülről jövő forgalom találkozik, ahol az árucseré s közvetítés, raktározás, be- és kirakodás tökéletes berendezésekkel biztosíthatják, ugy Budapest oly kikötő-városra fejlődhetik, melynek előre meg sem íthető fontossága meghaladná még mindazon merész várakozásokat is, melyeket székesfővárosunk kedvező fekvéséhez eddig fűzni merésztünk. A székesfővárosból ily módon fejlődő gócpontnak természetesen hazai vízi utaink s ezek közül első sorban a Duna-

Tisza-csatorna kiépítése volna következménye, hogy ezzel a Tisza-menti vidék is a nagy világhatalom lüktető fűrébe vezetessék és ez érből kiindulólág életető s termékenyítő tevékenység, az ipar s kereskedelem vagyont szaporító s jólétet alkotó áramlata elhasson az ország legtávolabbi részeibe is.

Mindama vonalak között, melyek egy északraól délre vonuló hajózó utnál kombinációba jöhetnek, a fentemlített stettin-fiumei nemcsak a legelőnyösebb természeti feltételekkel, hanem azokkal a kiváló előnyökkel is bír, hogy Németország Kelet felé irányult törekvéseinek legközvetlenebb és leghatalmasabb előmozdítója. Sőt abban Poroszország legközvetlenebbül van érdekelve s így az Németországban leglelkesebb pártolásra számíthat. Nagyon időszerű, hogy most, midőn a német parlament elé a nagy csatorna-javaslatok ebből kerülnek, nálunk is foglalkozzunk ezzel a nemzetközi hajózó uttal, mint egyikével azoknak az eszközöknek, melyekkel a jövő új forgalmi alakulásaiba mi is hathatósan befolyhatunk és érvényesülhetünk.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, március 26.

Az első, éles akcentusok viharosabb ülést engedtek sejtetni, mint aminővé a mai tanácskozás fejlődött. Még napirend előtt szót kért Rosenberg Gyula s Rakovszky István vádjára, mintha ő a közgazdasági bizottságban az Adria érdekében felszólalt volna, a következőket jelentette ki:

— A közgazdasági bizottságban egyetlen szavam se volt az Adria érdekében. Aki tehát Rakovszky képviselő urat informálta: hazudott.

Rakovszky István ekkor konstatálta tévedését. Helytelenül mondta Rosenberg Gyuláról, hogy a közgazdasági bizottságban kardoskodott az Adria mellett. A minisztériumban összehívott anketén történt, hogy Rosenberg az Adriai képviselte.

— Ott igen, szolt közbe Rosenberg Gyula.

— De Rosenberg Gyula a bizottságban vagy az anketén egyaránt csak Rosenberg Gyula.

— Nem. A bizottságban országgyűlési képviselő vagyok, az anketén pedig mint az Adria jogtanácsosa jelentem meg.

Ez a kis szóváltás élesen folyt, de hamar elmúlt. Aztán a függetlenségi Lukács Gyulának volt Rakovszkyval szemben személyes kérdésben kijelenteni előjele. Neki szolt szombaton az a

megjegyzés a fiumei tanulmányutról. Lukács Gyula ma azt mondta, hogy nem tehet fel Rakovszkyról olyasmit, mintha ezzel a megjegyzéssel gyanúsítani akarta volna, mert ez gonosz és galád rágalom volna. Kéri tehát, jelentse ki, hogy gyanúsítani nem akarta.

— Tölem a gyanúsítás távol állott — mondta rá készségesen Rakovszky István.

S ezzel rákerült a sor a napirendre. Mikor első szónoknak gróf Tisza István jelentkezett, néhány percig még mutatkozott némi idegesség, mert a néppárt azt hitte, hogy gróf Tisza István éles és kiméretlen hangon akarja majd visszautasítani Rakovszky egyoldaluan kihegyezett támadásait. De gróf Tisza István megmaradt a hideg és tárgyilagos polemia területén s egyáltalán csak arra terjeszkedett ki, hogy az Adria anyagi helyzetéről és mérlegének összeállításáról felhozott téves adatokat cáfolja meg. E polemia során konstatálta, hogy az Adria igenis fölveszi nyereségszámájába az állami szubvenciót és — mondta gróf Tisza István — Rakovszky csak hazug forrás alapján állíthatott olyat, mintha az Adria a szubvenció elhagytásával akarna mérlegében hiányt feltüntetni. Ebből a megjegyzésből élesebb szóváltás fejlődött ki, mert Rakovszky a bizottsági jelentésre utalt, mint amely a szubvenciót a bevételektől elkülönítve mutatja ki. De egyébként gróf Tisza István egész beszéde az argumentumok érvényesülését jelentette az egyoldaluan összehordott s tendenciózusan csoportosított adatokkal szemben. Azt a kitérést, melyben gróf Tisza István az összeférhetlenség kérdéséről is nyilatkozott, a parlament figyelemmel, de meglehetősen hidegen hallgatta meg. Gróf Tisza István joggal hivatkozhatott azokra az időkre, mikor maga Baross Gábor ösztöklélte a törvényhozókat közgazdasági tevékenységre, de hát azok más idők voltak és ma Baross Gábor helyett másoknak vált kötelességévé a figyelmeztetés, hogy a vasminiszter ösztöklélését egy kissé félre is értették, egy kissé tulbuzgón érvényesítették.

Ami már most az Adria-szerződés illeti, a céltas az egyoldalú kritika megrostálása szempontjából Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter éppen oly nagy, mint szerencsés apparátussal folytatta a gróf Tisza István által megkezdett munkát. Szinte leleplezés számba ment a miniszter utalása a tiz esztendővel ezelőtt történetekre. Akkor is tárgyalt a parlament egy Adria-szerződést, azt is idő előtt ajánlotta a kormány megújításra, abban is benne volt az elsőbbség jogának biztosítása, az is ugyanolyan állami szubvenciót tartalmazott és bár az akkori szerződés

sát! Szeretem cél nélkül, ambíció nélkül, közbecsülés nélkül, sőt becsület nélkül!

Ebben a pillanatban tisztában voltam azzal, hogy a világnak nem tartozom semmivel. A világnak van joga megvetni engem, de nekem is van jogom semmit sem törődni a világgal!

Láttam, éreztem, hogy a természetnek semmi köze a mi fölfogásainkhoz. A természet, a jó, a kedves, a nagy természet: kutyába sem veszi az emberek életét.

A fű, a hová ledőltem, nem kérte: ki vagyok? Mi vagyok? Becsületes, vagy becsületlen? Apostol, vagy zsidó? Nem kérte semmit; csak adott lágy pihenőt, hűvös fekvőhelyet.

A madarak nem mondták: mi csak becsületes embereknek dalolunk; hanem énekeltek szépen; nekem énekeltek.

A virágok nem mondták: mi csak párbajképes embereknek illatozunk; hanem átengedték magukat nekem; megengedték, hogy édes illatjukat beszívjam, akár csak egy szent, vagy egy király közeledett volna hozzájuk.

A nap éppen úgy megaranyozza sugaraival az én szomorú képemet, mint a legtisztességesebb ember arcát.

A levegő éppen úgy hozzám simul, éppen úgy átengedi magát nekem, mint a legnagyobb-nak, a leghatalmasabbnak.

Ha mindenki megvet is az emberek közt, enyém az egész föld, enyém az egész világ! Mert a természetben nincs becsületelés, csak életésztől! A természetben nincs jogrend, nincs büntető kódex, nincs diszkvalifikáció! Ott nincs egyéb, csak élet, élet, élet mindenki számára, válogatás nélkül!

Elni, megélni, ez a fő! Szinte énekeltem ezeket a szavakat, aztán távoztam a temetőből. Betértem egy külvárosi kocsamába és ettem, ettem, hatalmas étvágygyal ettem, mint egy éhes munkás.

Hazatérve, megcsámoltam a pénzemet és láttam, hogy alig van már egyhárny forintom. Újra kiűtött rajtam a hideg verejték. Fojtogatott

az a gondolat, hogy rá kell szorulnom az embe-
rekre, hogy életem feltételeit tőlük kell megszereznem!

El kell hát mennem házról házra, hogy munkát keressék, hogy foglalkozást kapjak! Tűrnöm kell a gunyos pillantásokat, a megvető mosolyt, a goromba, pimasz bánásmódot; tűrnöm kell ezental mindent, ha élni akarok!

Itt a bökkenő! Mit ér az élet, ha emberektől függ? Akkor tán mégis jobb volna meghalni! Ó Drosse ur! Herr Major auser Dienst! Hol a kapitálisod? Hadd menjek pálinkásnak, marhakereskedőnek Csikágóba!

De az élethez való nagy, vallásos ragaszkodásomat megjutalmazta a gazdag, a mindenható, a szerencsés meglepetésekben kifogyhatatlan élet!

Három nap mulva meghalt a nagybátyám, akinek egyetlen élő rokona én voltam. Minden vagyona rám maradt. Kétszázezer forintot örököltem.

Azelőtt, amíg közbecsülésben állottam és milliók fordultak meg a kezemen: számba se vettem volna ezt a semmisséget. Most többre becsültem a Krözus kincseinél, mert megadta nekem az élet szabadságát; megadta nekem azt a kimondhatatlan boldogságot, hogy függetlenül élhettem az emberektől! Hogy embertársaim sziveten megvetésükkel nem hóhérokodhattak rajtam!

Messe mentem, nagyon messze Magyarországtól. Tó partján vettem házat, szép kis kerttel, ahol virágok és pompás gyümölcsök teremnek. A ház mögött zöld erdő terül el. Az is enyém. Nem háborgatom a benne lakó vadakat, sőt magamhoz édesgetem őket és télen én adok enni nekik. Olyan jól megférünk egymással. Nem néznek le, sőt ragaszkodnak hozzám. A halaknak kenyérmorzást hintek a tóba. Ha közeledem a parthoz, szinte kivetik magukat a vízből. Azokkal sincs soha semmi bajom. Cselédeim is jó szívetl vannak hozzám és a kedvemért nagyon megbecsülik magukat. A környékem, amerre csak járok, mindenütt megsüvegelnek a farmer-szom-

szédaim, noha én távol vagyok attól, hogy a közbecsülést keressem.

Igazán szép és nyugodt életet élek a világtól elvonulva. Ha néha kedvet kapok látni valamit a művészet remekeiből: Rómába, Párisba utazom, vagy máshová; gyönyörködöm a premiérekben; meghallgatom a kedves operáimat; megnézem a képtárakban a kedves képeimet. Járok-kelek a nyüzsgő boulevardokon, elveszem tömérdek ember közt, akik nem ismernek engem és akiket nem vagyok köteles ismerni. Elek itt is, ott is, mindenütt, homályban, közbecsülés nélkül, sőt azzal a tudattal, hogy van a földnek egy kicsi kis pontja, ahol én meg vagyok becsületlenítve; de élek, uram, élek! És az élet olyan kellemes dolog, ha az embernek pénze és egészsége van, hogy még a mások megvetése sem tudja elvenni a zamatát!

Azóta Budapestben is megfordultam egy párszor. A honvágy időnkint haza esal. Elmegeyek mindenüvé, a hová pénzzel be lehet jutni; és nem kívánom senkitől, hogy rám ismerjen. A szemem se rándul meg, amikor hajdani tisztelőim mellett köszönés nélkül haladok el. Ugy hiszem, már nincs bennem semmi hiúság. Semmi azokból a lovagias urakból, akik a világra való tekintéssel szokták föbe lőni magukat. A természetnek igazi filozófja lettem. Sülyedés, vagy emelkedés ez?

Döntsék el a pszichológus urak.

Én csak arra gondolok, hogy az élet mennyivel hatalmasabb minden szabálynál, minden elméletnél; és hogy az, amit az emberek becsületnek hívnak, mennyire nem éri meg a természet egyszerűségében való elmerülést, a természet örök szépségeivel való egybeolvadást!

Név nem volt a határozott, gombolyú betűkkel írt levél alatt. A levélíró — talán komolyan, talán tréfából — csak így jegyezte magát alá: A csikágói pálinkás.

kevesebb új hajót és kevesebb járatot kötött ki: a törvényhozás nem látott benne botrányt, hanem a függetlenségi párt nevében Tórs Kálmán még a hosszabb beszédre is azzal a megjegyzéssel mondott le, hogy — a jót mentül gyorsabban kell az ország számára megalkotni. Jóllehet ez a meglepő utalás a minisztert könyörölyen arra csábíthatta volna, hogy a mostani heves támadások forrását a javaslaton kívül keresse, Hegedüs Sándor lemondott erről az olesó dicsőségről és komoly kritikát szegzett a heves kritikával szembe. Annýira biztosnak érezte magát igazságában, hogy majdnem minden egyes vádra nézve elfogadta a kritika alapjául az ellenzék adatait, de még ezek alapján is kimutatta, hogy ez a szerződés használnál az Adriának, de legjobban nekünk használnál. Ha szegény az Adria, ha gazdag: egészen mindegy — mondta a miniszter. Kérdés csak az, hogy a szolgálatok, melyeknek teljesítésére a szerződés a társaságot kötelezi, igazán tud vannak-e fizetve a szubvenciójá? A miniszter pedig egész okfejtésében azt bizonyította, hogy a forgalomnak Fiume felé való terelése szempontjából nagy szolgálatok vannak kikötve, sőt talán nem is elég nagyok, ha azokra az eshetőségekre is gondolunk, melyek a jövőben a magyar kivittl fenyegethetik. Inkább várta volna azt a szemrehányást, hogy esetleg nagyobb áldozatok árán is mért nem biztosított a magyar kivittl kereskedelem számára nagyobb előnyöket s mért nem fegyverkezék fel a jövő minden eshetőségével szemben. S most az ellenzék még ennyiért is támadja.

Nagy beszédében Hegedüs Sándor az adatok egész halmazával igazolta eljárásának korrektségét s az ellenzéki vádak egyoldalúságát. Semmit sem hagyott válasz és cáfolat nélkül s ebben a tekintetben még a farszto részletektől sem riadt vissza, a kiesinyes és a súlyosabb vádaktól egyaránt meg akarta tisztítani az intenciót, mely a szerződésben megnyilatkozik. S a miniszter nagy beszéde végén a többség zajos éljenzése mutatta, hogy Hegedüs Sándor nem végzett meddő munkát. Világosságot akart hozni a nem minden mesterség nélkül összekuszált kérdésbe s ez a törekvése sikerült is a miniszternek.

Az ülés végén Polónyi Géza még szavát tette a Wiener Bankverein opcionális jogát s ezzel kapcsolatban megkérdezte, igaz-e, hogy a Bankverein körülbelül három milliós provizótiót kap az Adria-szerződés révén? Ez a kérdés, melyet Polónyi szokása szerint jól kihelyezett, ma különösen jól esett az ellenzéknek, mert hiszen Hegedüs Sándor és gróf Tisza István erős argumentumai után meglehetősen gyöngült az ellenzéki támadás alapja s Polónyi kérdése úgy jött kapóra, mint valami várvavárt segédesapat. A kérdésre ma csak gróf Tisza István reflektálhatott röviden, de a vita során lesz alkalma a miniszternek, hogy Polónyinak is megfeleljen.

A képviselőház ülése március 26-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán minisztereink. Hegedüs Sándor, Wassics Gyula. Elnök bemutatja Morzsányi Károly megbízólevelét.

(Napirend előtt.)

Rosenberg Gyula: Rakovszky István szombati beszédének gyorsiról jegyzeteiben a következő passzus találya: „Botrány a t. miniszter ur indokolása és a közgazdasági előadónak jelentése és a mint halom, Rosenberg Gyula t. képviselőtársamnak felszólalása is a közgazdasági bizottságban. Ok három- stb. Rakovszky inszinnál megjegyzésére csak egy rövid válasza van, t. i. az hogy akitől azt hallotta, hogy ő a közgazdasági bizottságban a tárgyalás alkalmával ott volt és felszólalt, az egyszerűen hazudott. Közgazdasági bizottsági tárgyalásban részt nem vett eddig sem. (Helyeslés a jobboldalon.)

Rakovszky István: Beismert, hogy tévedett annyiban hogy azt mondotta Rosenberggről, hogy a közgazdasági bizottságban szólat tel az Adria érdekében, holott Rosenberg egy miniszteri anketen beszélt az Adria javára. Ez sem volt helyes.

Rosenberg Gyula: Kifejenti, hogy az értekezletre nem volt meghívva hanem az Adria képviselőtében jelent meg ott. (Derűtség a baloldalon.)

Lukács Gyula: Rakovszky egy kmtutatást közölt arról, hogy az egyes államokban az egyes hajókra mennyi szubvenció esik és mivel a kmtutatás tévesnek találta közbeszólat. Erre Rakovszky a következő választ adta: „Sajnálom, hogy nem utaztam a képviselő urral együtt tanulmányutra Fiumébe!”

Felhívja Rakovszkyt, nyilatkozzék, nem rejlik-e megjegyzése mögött sértő gyanúsítás.

Rakovszky István kijelenti, hogy a gyanúsítás tőle távol állott.

(Az Adria szerződése.)

Gróf Tisza István: Első sorban arra a vádra felel, hogy az Adria már azért sem teljesíti hivatását, mert az általa végzett forgalomnak több, mint fele nem kivittl vagy bevittl, de átmeneti forgalom. Jogosan volna ez a támadás, hogyha ez az átmeneti forgalom idegen kikötők között létesített külön járatok útján éretnék el, azonban nem így áll a dolog. Az Adria csak azon esetben teljesíthet átmeneti forgalmat, ha a Fiuméből vagy fumei rendeletessel feladott áruk az illető hajót meg nem töltötték.

Ami a fekete-tengeri járatokaiteli, ez az egész vád is tárgyalat. A képviselőház azt a határozati javaslatot, amelylyel a Fház tudomásul veszi az Adriával kötött egyezményt, egyhangulag fogadta el. E szerint tehát ez a dolog, akár helyes volt, akár helytelen, a maga illetékes faktora által és minden ellenvetés nélkül végérvényesen elintéztetett. Rakovszky legulsóbb vádja az volt, hogy az Adria bizonyosan azért sietett a szerződés meghosszabbításával mert az a bizonyos elővételi jog, amely a Bankverein mint az Országos Bank jogutódját megillette, mert ez az elővételi jog lejárt volna. Végére járt a dolognak és eredeti okiratok megtekintése alapján kijelentheti hogy az a forrás, amelyből azt az információt vette egyenesen hazug forrás volt. (Mozgás.) mert az elővételi jog időhöz köve nincs, az a társulat egész fennállásának idejére szól.

Rakovszky István: A szerződést tessék megneézni!

Gróf Tisza István: Rakovszky nem szerezte be információit kellő aapossággal mert nincs az Adriának sem mérlege, sem számadása, sem kimutatása, amely 194 000 korona hiányával záródnék. Alaplatan tehát az az állítás és vád, hogy az Adria a maga nyereségkimutatásából a szubvenciót kivonta és hanyt mutatott ki, talán azért, hogy adóeltöltölása sikerüljön.

Rakovszky István: A közgazdasági bizottság jelentéséből citáltam!

Gróf Tisza István: Azt nem mondatja senki, hogy az Adria hanyt tüntetett ki!

Molnár Jenő: 195.000 korona hiányt!

Gróf Tisza István: Az Adria? (Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Igen! Az Adria írta ezt a jelentést! Zaj a bal- és szélső baloldalon.) En elolvastam Rakovszky t. képviselő urnak azt az állítást, hogy az Adria tüntet ki hanyt ne méltótlanság se vendégzereplésképpen, sem másképpen a dolgokat csavarni. (Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon.)

Rakovszky István: (az előadóra mutatva.) Oda tessék adressálni! Itt ki van tüntetve. (Zaj)

Elnök (Csenget): Csendet kérek!

Gróf Tisza István: Hiszen én feltettem, most is felteszem Rakovszky képviselő urról hogy ha ő egyszerűen félrevezette akarám által az Adria...

Rakovszky István: Ez hivatalos dolog, semmi félrevezetés!

Gróf Tisza István: Nagyon sajnálom de úgy látom, hogy nekem jobb véleményem volt a képviselő urról, mint amilyent megérdemelt! (Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon.)

Rakovszky István: Arra nem fektetek nagy súlyt!

Ugron Gábor: Igazságot keressen, ne kötekedjék! Nem párbajért kell barcolni, hanem igazsáért. (Nagy zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek!

Polónyi Géza: Az akták beszűnek!

Rakovszky István: En íőhiszenüleg beszűltem, amint a jelentésben olvastam! (Felkiáltások jobbról: Tessék meghallgatni az ellenvetémet! Ez az első kötelesség!)

Elnök (csenget): A szó gróf Tisza István illeti.

Ugron Gábor: Nem szabad itt hetvenkedni, te nyegelőzni!

Kubik Béla: Ezt nem lehet párbajjal elintézni.

Rakovszky István: En nem voltam az igazgatóságban! (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Elnök (Csenget): Rakovszky képviselő ur szombat két óráig vette igénybe a Ház idejét; úgy hiszem, a méltányosság hozza magával, hogy a képviselő urak meghallgassák a szűnokot. (Élénk helyeslés jobbról.)

Gróf Tisza István: En nagyon sajnálom, de Ugron Gábor képviselő urnak egy közbeszólatát nem értettem!

Ugron Gábor: Nem hallotta?

Gróf Tisza István: Nem!

Ugron Gábor: Azt mondtam: *Kötekedést nem tűrünk, nem párbajszűlásról van szó, hanem tessék az igazságot keresni!* (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Gróf Tisza István: Isten segédelmével 40 évet éltam át. Egyetlen égy párbajom volt, dacára annak, hogy elég ekeseredett politikai küzdelemben volt részem. (Igaz! Ugy van! jobbról.) Engem sohasem fog az a vád érni, hogy én ilyen módon akarom a kérdéseket szükség nélkül elintézni. (Igaz! Ugy van! jobbról.) Hagyjuk kérem azt a párbajkérdest, unalmas dolog az, amelyet, ha muszáj, megcsinál az ember, de semmitéle érdemleges kérdést azzal nem lehet elintézni. (Tetszés jobbról.) De miután igazságról van szó, én még egyszer röviden konstátalom, hogy az az állítás, mintha az Adria hanyt mutatott volna ki, ismétlem, a tényeknek meg nem felel.

Ezek után térjünk át röviden az inkompatibilitás kérdésére. Először is utal a képviselő ur egy körülményre, amely tulajdonképpen szorosan véve az inkompatibilitással nem függ össze. Felalítja azt a kinos erkölcsi dilemmát, amelyben, nézete szerint, lehetnek mindazok, akik az Adria igazgatásában részt

vesznek és mint törvényhozók, ezen kérdésben is kellene, hogy állást foglaljanak.

Hát ilyen érdekeltségi esetek előfordulnak a törvényhozásban szűlemben, előordulhatnak mindenkire nézve, tekintet nélkül arra, hogy az államai szerződésben álló vállalatnál érdekelve vannak-e vagy sem.

Es ha itt is Baross Gáborra hivatkozik a képviselő ur és szemrehányást tesz az én t. barátomnak, a kereskedelmi miniszter urnak, hogy miért járt el másképp, mint a hogy Baross ejárt, hogy miért nem mondta az Adriának, hogy nem állok veletek szóba.

Rakovszky István: Igy kellett volna eljárni!

Gróf Tisza: Hát, t. képviselő ur, Baross Gábor is kötött az Adriával szerződést és pedig olyan időpontban, mikor voltak képviselők az Adria igazgatóságában és e tekintetben, barátom egészen a Baross-éle példa nyomán járt.

Rakovszky István: De csak ebben!

Gróf Tisza István: De hát ez is valami! (Derűtlenség és tetszés jobbról.) Magyarország utolsó 25 éves közgazdasági életében előlélo faktort képezett az, hogy a magyar társadalomnak és a magyar közéletnek az eliteje igyekezett kivenni részét ebből a munkából. Ez az ország sohasem fejlődött volna annyit az utolsó 25 év alatt, ha egyes nagy közgazdasági vállalatok élén nem oly férfiak állottak volna, akiknek egyénisulya tehetsége és az hogy az egész világ bizalmának kivívására képesek voltak, nem adott volna nagyobb súlyt a magyar törekvéseknek, a magyar irányzatoknak. Ezt az örökséget, ennek a multnak emlékeit sem letagadni nem fogjuk, sem elvitanni, sem bepiszkolni nem engedjük. A javaslatot elodom. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

(A miniszter beszéde.)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Azt a vádat, hogy a szerződés előkészítése és tárgyalása alkalmával szaktésztületeket nem hallgattok meg, nem fogadhatja el, mert ilyen tárgy alapos előkészítése és megállapítása nem anketekben, hanem csak közvetlen források útján szerzett adatok és vélemények alapján lehetséges.

Azok a pontozatok, amelyek folytonosan a támadás támaszpontjai, az 1891-iki szerződésben változatiannal megváltoztak, azzal a különbséggel, hogy akkor biztosított a kereskedelmi miniszter szintén tizenöt hatót de csak 25.300 tonna tartalommal, ebben a szerződésben van biztosítva 15 hajó, tudniillik 10 új és öt a régi szerződésből átvéve, 47.000 tonna tartalommal és azzal a különbséggel, hogy akkor volt 279 járat biztosítva, most pedig van biztosítva 472. Rakovszky azt akarja befizonyítani, hogy nem több a járatok száma hanem eggyel kevesebb. Téved mert elvite ugyan a prolóngált járatokat egészen Valenciáig de akkor a hajókat ott felejtette és a visszateló való járatokat nem számította, pedig ezt is hozzá kell számítani.

Igy áll tehát a mostani szerződés azzal a szerződéssel szemben amelyet ezélett tiz évvel tárgyalt a képviselőház és akkor nem beszéltek Magyarország leáldozásáról, monopóliumról, erkölcselenségről, sikkasztásról. (Élénk tetszés jobbról.)

Rakovszky István: Hát azért mi se beszéljünk?

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: És egyáltalában nem kiabált az közébe, hogy a szerződésnek hat évvel a leárat elött való megújítása gyanus és hogy aranyhullámok járnak és más efféle. (Zaj.)

Major Ferenc: Tiz év nagy különbség! (Zaj. Elnök csenget.)

Pichler Győző: Teljesen mindegy, hogy mit mondak akkor; az a kérdés, hogy mit mondukk most! (Zaj. Az elnök csenget. Halljuk! Halljuk!)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Legyen nyugodt a t. képviselő ur... (Zaj a baloldalon.)

Pichler Győző: A miniszter ur felfedezte a magyar ipart, 30 évig seuki sem beszélt róla! (Zaj.) Ne gyanúsítsa az embereket! (Folytonos zaj.)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Kérem a t. Háznak minden tagját, mivel idéztem fel Pichler képviselő ur haragját! (Derűtlenség jobbról.) Ne legyen a t. képviselő ur, foglakozni fogok a képviselő urral.

Pichler Győző: En attól nem félek: rákényszerítem a miniszter urat arra, hogy foglakozzék velem! (Derűtlenség. Zaj. Elnök csenget.)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Major Ferenc azt mondatte, hogy ez a szerződés kiszűgátatja az államvasutat és Magyarországot az Adriának.

Major Ferenc: Igy is van!

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Akármely közlekedési vállalat, ha bizonyos mértékig kiváltást kap, a do og természete szerint élvezi azt; de hogy ez a társulat sem ebben a szerződésben, sem az előbbi szerződésben monopóliumot egyáltalán nem nyert, azt az eddigi tapasztalatok alapján adatok bizonyítják. Részletesen tetegeti ezután a forgalom fejlődését s hangsulyozza, hogy mi Fiume számára gyakoribb járatokat, idegen kikötőkkel való szorosabb összekötéseket és hajószűparatát akarunk. Hogyabból egy társaságnak haszna lesz és magasabb dividendákat osztogatnak, az ennél a kérdésnél még az állam érdekei szempontjából sem lehet irányadó. (Felkiáltások balról: Ez nem áll!)

Rakovszky István: Ahol adóelengedésről van szó, ott igen! (Mozgás és zaj a bal- és szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Nem mindegy-e pl. azt mondati, hogy 60.000 korona közteher elengedtetik az illető vállalatnak, vagy azt mondati, hogy 160.000 koronával telemejjük a szubvenciót?

Rakovszky István: Nem mindegy! Számsze-

rint sem mindegy! (Mozgás és zaj a bal- és szélső baloldalon.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Most a megterheltekről és a szolgáltatás áráról beszéltek, ezt pedig csak pénzben fejezhetem ki.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Részletes adatokkal hasonlítja össze, hogy mit nyer az Adria a szerződés megújítása által és mily terhet vállal magára ezzel szemben. Rakovszky azt mondja, hogy a kormány becsmérlés a szerződés a javaslatba. Hisz hónapok óta nyomtatásban közösen orog.

Rakovszky István: Nem engedte a miniszter ur tárgyalni a közgazdasági bizottságban! (Ugy van! halleló!)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Áttér arra a kérdésre hogy miért kellett már most megújítani a szerződést.

Rakovszky István: Ez a kérdés! (Felkiáltások halleló! Igen, ez a kérdés!)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Ez nem véletlen és nem külső impulzusra jött Szerény pénzügyi helyzetünk között és a jelenlegi nemzetközi torgalmi viszonyok mellett is iparkodott egy programot megállapítani tengerészetünk fejlesztése érdekében, két főpontja ez: szaporítani minden hajóállatunknál a hajók számát, azoknak tonnatartalmát és szaporítani minden irányban a járatokat és lehetőleg új kikötőkkel összekötéseket csinálni.

Képtelen volt az idót most felhasználni, mert azok a vámtárgyalások, azok a törekvések, amelyek már a közvetlen szomszédban is törekednek arra, hogy legyen Magyarországra kiviteli összekötések elválni, bedugni, azok a nemzetközi viszonyok amelyek a tengerészet terén most fennforognak, nem várják meg, míg tíz év múlva lejár az Adria-szerződés. (Helyeslés a jobb- és baloldalon. Zaj ellenmondás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Major Ferenc: Annál tisztábban látunk majd akkor. (Zaj. Elnök csenget.)

Rakovszky István: Azért adjunk 41.000 koronát a hajóknak?

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Nem 41.000, igen jelentéktelen van összeg!

Nem is tíz év az, amely bizonyos tekintetben rendezésünkre áll, hanem csak 2 vagy 3 év.

Még az összekötés tekintetében sem járt el vaktában. Elővette ama kikötők sorozatát, amelyek piacai később veszélyeztetve lehetnének, vagy amelyek névze a hozzájárulhat megnevezése lenne, amelyekre névze az összekötéseket meg kell csinálni, vagy amelyekre névze az összekötéseket meg kell szaporítani; megnézte a statisztikát, azt, hogy mily cikkeik azok, — fájdalom, igen kevés számban vannak — amelyekben már most is van kivételünk, mely kikötőkben mutatkozik már most is oly kereslet a kiviteli cikkeket iránt amelyeket aztán, ha a szorosabb összekötésbe jövünk, ha jobb szállítási szolgáltatást rendezünk be, nagyobb mértékben értékesítenünk azokon a piacokon.

Itt részletesen felsorolja a kivitel és a behozatal tételeit, majd kitér, hogy az Adriával való kapcsolat által olyan összekötéseket csinálunk és szaporítunk, amelyek olyan piacokat tárnak fel előttünk, amelyekkel eddig is voltak, habár gyenge összekötéseink, de mutatják azt is, hogy nagyon expanzív piacokkal van dolgunk és hogy ezekből mi sokkal többet foglalkozhatunk el saját kőexporteinkkel, ha az összekötések kellő tarifa mellett vannak biztosítva.

Képzeltető-e, hogy az ilyen kikötőkkel való, lehet mondani, első összekötések vagy legalább is eddig nagyon gyenge összekötések céljából akad egy önálló vállalat, amely sokkal, de sokkal erősebb szubvenció nélkül ezekre lekösse magát.

Most az Adria által az egyes földi kikötőkbe teljesített s az azokból behozott árubevitel, illetőleg behozatali adatokat ismerteti. (Folytonos zaj a jobb-oldalon.)

Rakovszky István: Az ellenzék figyel és a saját pártja otthagya.

Berzevicsy Albert: Ott beszélgetnek és bennünket intenek csendre!

Rakovszky István: A Riegler-papírgyárról most nincsen szó. (Zaj és mozgás a jobboldalon. Elnök csenget.)

Szeb György: Mondja meg az ellenzéknek, hogy ne jöjjenek ide beszélgetni.

Rakovszky István: Mondja meg a miniszterelnöknek!

Szöll Kálmán miniszterelnök: A miniszterelnök nem beszélget, csak hallgatja, hogy mit szólnak hozzá.

Major Ferenc: A járatok számát szeretném hallani!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Saját hajóval 1899-ben megtett az Adria 905.779 tengeri mérföldet, tehát egy hajóóra esett 40.000 tengeri mérföld. Ez olyan kihasználás, hogy ilyen mértékű kihasználást a tengerésznél egyáltalában alig talál. 1900-ban tett az Adria 542 járatot. 323-at a saját hajóval és 219 járatot idegen hajókkal. A saját hajóival megtett az Adria ebben az esztendőben 908.807 tengeri mérföldet, tehát 40.386 tengeri mérföld esik egy hajóra. Nem-e a végsőig kifeszített felhasználása ez a saját hajóknak? Tegyük lehetővé, hogy szaporítsa meg ha őt.

Rakovszky István: Az a kötelelességük!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Adatokat hoz fel annak a bizonyítására hogy a szubvencióból mennyi jut nálunk egy-egy hajóra. Az összes hajókat fel kell venni, ha az ember igazságosan akar eljárni. Ha a szubvenciót így akarjuk felosztani, esik egy hajóra 31.523 K.; ha pedig csak az Adria szubvencionált hajóit vesszük, jelenleg 45.600 K. a jövőre pedig 10 hajót hozzávéve, 32.571 K. esik egyre. Hogy áll a dolog Ausztriában? Az összes szubvenciót 9.400.000 K. Ebből 865.922 K. 154 hajó, esik tehát egyre 60.389 K. Ha pedig csak a Lloyd szubvencióját alkalmazzuk a Lloyd-hajókra,

épp úgy, mint az Adria szubvencióját az Adria-hajókra, akkor a szubvencióból egy hajóra esik 121.212 K.

Rakovszky István: Nincsen így!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Nem lehet tagadni, hogy a kikötők közti forgalom előnyösebb sok tekintetben, mint a direkt forgalom. Mert először a díjtételek tekintetében a kedvező és kedvezőtlen körülményeket egyaránt felhasználhatják, másfelől pedig gyakran egy kikötőtől a másikig, a tért ugyanazon az uton többször kihasználhatják. De hiszen éppen it van a dolog súlypontja. Ha mi csak azon járatokat engedjük meg a vállalatnak, amelyeket az általunk először utrányban Fiuméből ki direkt és Fiumébe vissza direkt tesz, akkor nem ilyen szubvenció, hanem még háromszoros szubvenció sem volna elég.

A mi forgalmunk természetű szerinti kevés exportotkiünk lévén, kevés kikötőbe lehet azt direkte jól szállítani, illetőleg értékesíteni; mert a szállítás megint attól függ, hogy az a külföldnek érdekében van-e vagy nem. Így természetes dolog, hogy financiai érdekeinket megvédjük, ha az utközben levő kikötőket jól használja ki a vállalat.

A konkrét példák kétségbevonhatatlanul bizonyítják, hogy a direkt összekötés és a direkt szolgáltatás a társaságra nézve előnyösebb nem jár. Nem mondom hogy mindig, mert ha tele rakományt kap oda, a hová megy és vissza is tele rakományval indul Fiume számára, akkor megvan a nyereség.

Rakovszky István: Fiuméba nincs is hely!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Ez is egyik nehézség. Ebből látható, hogy ez a tétel a szubvencióra igen rá van szorva, nagy financiai eredménye dacára. Mert nem azon járatokon szerzi meg azon financiai eredményt, amely járatokon mi rendeljük, hogy menjen, hanem azokon, amelyeken nem rendeljük, hogy menjen.

Rakovszky István: Ez mindegy.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Ha valakinek más forrásból jövedelme van, azért nem kívánható hogy a teljesítendő szolgáltatást tele áron, vagy olcsón adja azért, mert másutt jövedelme van. (Helyeslés jobb old.) Az vitatható, hogy jól választottuk-e meg a kikötőket, amelyekkel a direkt összekötéseket keressük; arról is lehet beszélni, hogy a kikötők kiszolgálása és a Fiume számára teljesített szolgáltatás, amely legutóbb 3.400.000 m.-ára rugott, megéri-e azt az áldozatot, amelyet egy szubvencióban, mint adókedvezményben hozunk, de úgy okoskodni, hogy jövedelme van, nagy osztalékok ad, és meg nem vizsgálni, hogy miből van jövedelme és miből ad nagy osztalékok: ez lehetetlenség. Ha Rakovszky be nem bizonyítja, hogy azokon a járatokon nyeri jövedelmét, míg ellenben ő be tudja bizonyítani, hogy más járatokon nyeri, akkor nem lehet azt követelni, hogy vagy a járatokat adja fel, vagy a szubvenciót tagadja meg. (Elnök helyeslés jobboldal.)

A miniszter most öt percnyi szünetet kér.

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Lényeges dolog az, hogyan állunk a tarifakérdéssel. Milyen viszonyban vannak a tarifák tekintetében a magyar államvasutak az Adriával? Ez egy szerződésben van leteleve. Meg van szabva, mitéle kedvezményeket adnak elvi alapon és fel vannak sorolva csoportonként az egyes cikkeik, és pedig az első csoportban a gabona, tengeri, hűvelyesek, liszt stb. stb. Ugy a tengereskedők mint mások részéről az a panasz, hogy a díjtételek magasak, nem aránylagosan oszlanak el és nincsenek publikálva. Az a kérdés, igaz-e, hogy a tengeri díjtételek fölemesztik a szárazföldieket s hogy olcsóbb-e Franciaországba a viteldij, mint Fiumébe.

Sem az egyik, sem a másik állítás nem áll. Mert az a rövidítés az a reakcia, elszámolták és arra vonatkoztak az a megállapodás van a szerződésben, hogy a pro rata az illető feleknek — a két szállító félnek — a magyar államvasutaknak és az Adriának terhére iratuk. Itten először rendes direkt díjtételek vannak, amelyek nem változhatnak úgy, hogy Franciaországba olcsóbb legyen a vitel, mint Fiumébe, másodszor a tengeri viteldij nem változhatik úgy, hogy fölemesztse a szárazföldi díjtételeket, mert a leszámlálás pozitívan megvan szabva és az ellenőrzés egészen az államvasút kezében van.

Másodszor pedig a refakciójának az elszámolása pro rata történik az egyezmény értelmében.

Pichler Győző: Mit tett be a magyar államvasut? Mi maradt meg neki? Megvan-e az? (Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Megvan. Elszámolják pontosan.

Egész működésében a legnagyobb súlyt mindig a tarifakérdésekre tettem, mert meg vagyok győződve, hogy oly ország, amely önálló vámtérlettel nem bír, ezzel dolgozhat legnagyobb mértékben, (igaz! Ugy van! a jobboldalon.) úgy az iparparólas mint különösen a kereskedelem fejlesztése tekintetében. Legyenek meggyőződve a képviselő urak, hogy ebben a tekintetben tréfiát és mulasztást nem ismerek. Itt bármely kicsiny vagy bármely nagy dolog nem elég jelentéktelen vagy nem elég nehéz nekem, hogy e tekintetben teljesen érve nyessim az ország érdekeit. (Elnök helyeslés a jobboldalon.) Ezen elvi alapoknál fogva figyelembe veszek minden panaszt, amennyire csak módomban van és azt hiszem, megíthetik a t képviselő urak, hogy van módja a kormányknak itt segíteni.

Rakovszky István: Ha akar, igen!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Már pedig higgye meg a képviselő ur, hogy akar, komolyan, becsületesen akar! (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

Rakovszky István: Akkor jó, mert voltak panaszok!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Hogyan élt az Adria a maximális tarifával az egyes kikötőkkel szemben? Csak kettőt vesz fel: az egyik, amely minket nagyon érdekel, a keményfia, ez nagyon jelentékeny cikkünk; a másik pedig, amely szintén nagyon érdekel a képviselő urakat, a liszt. Vegyük a keményfiát. Itt például. mondjuk Rouenbe a maximális tarifa 25 frank, 1900-ban a tényleges tarifa volt 14 frank, Bordeauxba a maximális tarifa 25 frank, a tényleges tarifa 14 frank. Itt van azután, mondjuk, Antwerpen, — mert ez is igen jó kivitel hely — ahová a maximális tarifa 25 frank, a tényleges tarifa 15 frank. A lisztnél igen érdekel minket például, mondjuk, Nice. Itt a maximális tarifa 15 shilling, 1900-ban a tényleges volt 12 shilling és 6 pence. Érdekel minket azután Hamburg, ahol 25 shilling volt, a tényleges pedig 13 shilling és 6 pence. Lisztünknek 90%-a Fiumén át az Adria útján megy, ennek következtében nagy érdeklünk van abban, hogy ezt a kezünkben tartjuk, de félt, hogy nagyon rövid idő múlva még jobban reá fogunk szorulni. A tényleges helyzet az Adriának husz évi adómentességet nyújtott. Nem kutatja azt, hogy helyesen volt-e, vagy helytelenül, de ezt a helyzetet felhasználta, azzal számolt és levonta a következtetést a jövőre nézve is.

Rakovszky István: A szegény embereket meg agyonkaszalták!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Az adókiutésnél mégis csak a törvények értelmében kell eljárni.

Major Ferenc: Kellott volna eljárni, de nem úgy jártak el!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: De annak a törvénynek alkalmazását és interpretációját mindaddig, amíg felső fórum egyáltalában nem itélkezik, vagy ha kell, a törvényhozás által újabb interpretáció nem nyújtatik, réll kell bízni arra a hatóságra és azt akceptálni kell. Vegyük pl. gróf Zichy Andor képviselőtársamat. Honnan tudja pl. azt, hogy birtokai után mindenütt helyesen vetették ki az adót? Vegyük már most azt az esetet, hogy akad egy Rakovszky István, aki nem barátja gróf Zichy Aladárnak, neki áll és kezdi kutatni a kivettelt adót és reá jön az ő meggyőződése szerint, hogy a törvény értelmében Zichy Aladárra több adót kellett volna kivetni. Visszavezeti a dolgot husz esztendőre és reájön arra, hogy jelentékeny összegű adó hiányzik. El fogja tűrni t képviselőtársam, hogy azt mondják róla, hogy ő ezt eliskaszította?

Rakovszky István: O jóhiszeműleg jár el, azok pedig tudják!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Engedje meg Rakovszky t képviselőtársam, úgy tudom, hogy a t képviselő ur oly pártnak a tagja, amely emmenter kereszténynek nevezi magát, és úgy tudom, hogy a t képviselő urak úgy programbeosztásukban, mint más beszédekben is mindig a keresztény szeretetről és igazságról beszélnek. Már bocsásson meg a képviselő ur, hogy éppen jelleméről fogva figyelemmel kísérem öt évi működését ebben az országgyűlésben, de engedje meg, meglehet, hogy figyelmemet kikerülte, hanem én mindig csak gyűlöletet és haragot látam. (Ugy van! Ugy van! jobbról.)

Rakovszky István: Igen azokkal szemben, akik megérdemlik azok igazságtalanul milliókat harcolniak össze! A ménecskékel szemben! (Zaj.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Ne is gondolja a képviselő ur, hogy olyan gyengédellen vagy arrogáns vagyok, hogy a képviselő urnak dik-tálni akarom, hogy kit gyűlöljön, vagy kire haragudjék, távol áll ez tőlem. De ha ezt a jogot, fenn is tartja magának, az hogy az adókiutó vagy a felszámolási bizottságok lelkiismeretességül vizsgálja és azt mondja, hogy ottan lelkiismeretellenül vagy pedig számdokosan jártak volna el helytelenül, ez egy kissé talán mégis az egyéni ítélet hatáskörén túlnyeg. (Helyeslés jobbról.)

Rakovszky István: Hát a kinstár képviselője mit csinált?

Pichler Győző: Kolozsvártól nem beszél a miniszter ur arról az adóengedéssről a választóknak! (Zaj. Elnök csenget.)

Rakovszky István: Mi csak azokat bántjuk, akik megérdemlik!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Most engedje meg a t. Ház, hogy még két kérdéssel nyilatkozzam, az egyik a kivándorlás, illetőleg az amerikai járat kérdése, mert ezt azzal kapcsolatba hozták; a másik a hajók megrendelésének kérdése.

Az amerikai járatokra nézve szintén egy timenteték fel a törvényjavaslattal, hogy ez valami terület, valami köteletséget róna az országra. Nem; a szerződésben csak fenn van tartva a jog a kereskedelmi miniszter részére, hogy ha az ország pénzügyei engedik, amerikai járatokat követeljen az Adriától 300.000 korona szubvenció fejében. Ez azonban nem köti a kormányt, nem köti a törvényhozást, ez tökéletesen szabad elhatározásától függ. Akármikor, ha azt joguk találni, hogy ez a 300.000 korona a járatért sok, hogy azt más kombinációban olcsóbban lehet megcsinálni, azt egyenesen fogják megcsinálni. E tekintetben kötelezettség nem áll fenn, csak a jog van fenn tartva. Azt mondják, hogy öt korona esik egy tengeri mérföldre. Maga az ellenvetés is rektifikáló mert nem 10, hanem 12.000 tengeri mérföld, ez különben jelentéktelen. Mondjuk hogy így van; de vegye a képviselő ur a többi amerikai járatokat, ott van a Lloyd, össze lehet azzal hasonlítani, hogy drága-e vagy nem. De ez semmiféle kötelezettséget nem vállal.

A kivándorlás kérdése tulajdonképp ennek inkalensébol merül fel, de ezzel szorosan nem függ össze, azt hiszem arval külön kell foglalkoznunk és csak mikor arra kerül a sor, hogy szállításról is kell gondoskodni, lehet arról beszélni, hogy az Adriával mindegyik oldjuk meg a dolgot. Azt hiszem, nem követtem el hibát azzal, hogy a kormányknak e tekintetben

teljesen szabad kezét tartottam fenn, mert a belső szervezéstől és az Amerikával való összeköttetéstől függ esetleg még az is, hogy milyen módon történjen a szállítás. Ez nagyon fontos dolog de meggyőződésem szerint a kivándorlást első sorban itt ben az országban kell szervezni, másodsor a külföldi ügynökök ellen kell a szükséges rendszabályokat megtenni (Helyeslés) és csak, amikor ez szervezve van, lehet e dologról beszélni. Lényeges pont továbbá az is, hogy magában Amerikában kell a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy el ne kallódjanak azok, akik odamentek, vagy visszatérhessenek azok, akik visszatérni akarnak. Akkor aztán mint közbeeső láncszemről gondoskodhatunk a megfelelő szállítási módokról.

Ezen törvényjavassalattal kapcsolatban a megrendelő hajók közül kettőre nézve kikötöttem azt, hogy Finnében készítenének egyenlő árak mellett. És Pichler Győző t. képviselő ur ez ellen tiltakozott emelt t. i. ha itt külön favorizáció fordulna elő. Itt kissé nehéz helyzetben vagyok, mert egy eminenter függetlenségi képviselő ural szemben a hazai ipart kell tehát védelmeznem.

Pichler Győző: A miniszter ur most nem őszinte, ezt már elintéztük a közlekedésügyi bizottságban! (Zaj; elnök csenget.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: A dolog így áll! Az egyenlő árak mellett való megrendelés az Adriának a dolga, de van egy törvényünk az 1893. XXII. törvényekik, amely szerinte a hazai kikötők számára épült hajóknak az u. n. beszerzési díj kijár. Ha a t. képviselő ur a kérdést úgy intézi hozzám, szándékozom-e ezen hajók számára a törvényben előírt kedvezményen túl is kedvezményeket adni, arra határozottan kijelenthetem, hogy nem.

Ami pedig a törvényes kedvezményt illeti, miután itt bizonyos latitúde van a miniszter dispoziójára, bizonyos mértékig ez kihatásba helyeztem egyszerűen azért, megmondom egészen őszintén, hogy támogatásom vasiparunkat — itt a két hajó felszerelésre nézve körülbelül 630—650 ezer koronányi értékűről van szó, mert amint látható a szükséges, kikötöttik az az, hogy a hazában termelt vasból készülőnek ezek a hajófelszerelések, mert másképp nem akusunk, mert ez a conditio sine qua non, mondom, hogy a hazai termévények, amelyek egyáltalában megtalálhatók és kellő mennyiségben megvannak, felhasználhatók. Tehát egész őszintén megmondom, a következőkbe mentem bele. Kihatásba helyeztem abban az esetben, ha a törvényhozás ezt a szerződést megszavazza és a hajómegrendelések törvényesen elfogadhatók lesznek az Adria által, mert a megrendelés az Adria számlájára megy és nem az államéra, abban az esetben az 1893. évi XXII. törvényekben nyújtott kedvezményeket bizonyos mértékig megadom, de természetes dolog, előbb méreget fogok csinálni magamnak, ne hogy olyan favorizációkban részesítsem a vállalatot.

Pichler Győző: Nehogy mind a fennmaradt összeget, 250.000 koronát, oda adja nekik!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Eppen azért mondom, hogy szigorú mérleget kell készítenem, ne hogy megvegyem a hazai ipar számára azt a támogatást amelyet így biztosítani akarunk. (Helyeslés.) Azt hiszem, ez világos álláspont és megielet a követelményeknek.

Fővilágosítással tartozom még egy dologra nézve. Azt hiszem Pichler Győző t. képviselő ur mondta azt is, hogy az Adria karteilbe lépést a Navigazione Generale-vel és ennek következtében a díjtételek emelése és a mi intenciónk kijátszása állott be. Bocsnatott kérek, a dolog nem így van. Igaz, hogy az ügynökségek és a szolgálat teljesítésére nézve, de nem a tarifára nézve, s kérem Pichler Győző t. képviselő urat, jól vizsgáljon erre, mert ezen fordult meg a dolog... a Navigazione Generale-vel megállapodás jött létre. Mielőtt t. i. ez a megállapodás létrejött volna, különösen rontotta egymást ez a két vállalat és ugyazóval dupla szolgálatot szerveztek. Most megállapodás van, hogy Triest és Marseille tekintetében az Adria, az olasz kikötők tekintetében pedig a Navigazione Generale végzi az ügynökségi szolgálatot. Más megállapodás nincsen. És tudja a t. képviselő ur, mi lett ennek a megállapodásnak az eredménye? Nem a tarifa emelése, ellenkezőleg, sokkal, de sokkal olcsóbbak a tarifák, amióta ez a két vállalat nem verseng. Karteilnek szöszterint nem is nevezhető, de az ilyen megállapodás ellen nem tehető kifogás, mint-hogy tarifaszállítás következtében be és nem erőpócskolas és nem tudom, a közönség miéle megszaporlása.

Azután a fővilágosítás után, amelyet gróf Bathányi IVidvar a személyzetre vonatkozólag tett, azt hiszem, talán felesleges is, hogy tüzetesen foglaljakozzam a személyzet kérdéseivel. De miután mégis felhozták, egy tabellát állítottam össze magamnak arra nézve, hogy tulajdonképpen hogyan állunk az Adria személyzetének nemzetiségével, s erről köteles vagyok a t. Háznak jelentést tenni a következőkben: összesen alkalmazva van az Adriánál szárazföldi személyzet 80 hajózó személyzet 172, összesen tehát 252 ember. Ebből magyar honpolgár 201, osztrák 45, amerikai 2, angol 2, olasz 1, török 1. Jól tudom, hogy ezek közül nem mindenki beszél magyarul. Erre vonatkozólag is összeállítottam magamnak a kimutatásokat, de nem akarom a t. Házat ezzel untatni. (Halljuk.) Nagyon érdekes, hogy egészen jó hangzású nevek, régi magyar családokból való urak vannak a kapitányok között is és az igazgatósági személyzetben is; de nem tagadom, más, nem magyar ajku, de szintén honpolgárok teszik a személyzet nagy részét. Nincs itt más baj, minthogy főleg gépészek nem állnak kellő mértékben rendelkezésükre és ennek egyik oka az, hogy a gépészet vizsgálat Triestben teszik és az olasz nyelv igen nagy nehézséget okoz, pedig a tengerészetben bizony az olasz nyelvre szükség van. Én azt hiszem, törekedni kell arra, hogy a vizsga szerveztessék Finnében is, hogy az által is előmozdítsuk a szolgálat megkönnyítését (Helyeslés), és erre gondoltam is. Másfelől pedig az kicsinyelje a t. képviselőtársam azt, hogy az

internátus növendékeinek biztosítottam az elsőbbséget; sőt talán nem felejtette el azt sem, hogy egyáltalán ezentul idegent alkalmazni nem lehet, de csak nagyon kivételesen nem, amikor t. i. a társulat a miniszter előtt igazolja, hogy másképpen magán segíteni nem képes. Ez is biztosítja azt, hogy rendben, fokozatosan, lassan ugyan, de a személyzet e tekintetben is meg fog telni az igényeknek. (Félkitalások balfelől: A hajógyár!) A hajógyár tekintetében először is nagyon rossz néven veszem Major képviselő urtól — már bocsásson meg — hogy kicsinyti azt, hogy az Adriát is lekötöttem, hogy belemenjen kétszáz ezer koronáig. Először az összeg nem jelentéktelen; másodsor a társulat érdekelve van az által, hogy ott reparálthatt. De t. képviselő urak, ennek a hajógyár kérdésének sok ága-boga van. Először is rendkívül nehéz a terület-kérdésének a megoldása. Másfelől méltóztatnak tudni, hogy úgy Howarddal, mint Lazarussal is szerződésesek vannak, amelyek a területre is kiterjednek.

Pichler Győző: Azt Baross kötötte!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Igen! Először is tehat a terület kérdését kell megoldani. És e tekintetben az elhárításuk az lehet, hogy az illető tényezők közreműködésével az ember biztosítja először a területet és aztán a hajógyárat felépíti; de arról biztosíthatom a t. képviselő urakat, hogy illuziókat e tekintetben nem táplálom. Ez lassan ér, lassan menő dolog, minthogy a hozzá szükséges tényezők felett igen kis mértékben rendelkezünk. Arra kell törekedniük — és ebben megint igazat adok a képviselő uraknak, hogy főleg a marinával szemben, amint Páder képviselő ur kívánta, biztosítsuk igényeink kielégítését és ennek iparkodtam is megfelelni. Azt már jeleztem a t. Háznak hogy a hadügyminiszterrel, illetőleg a haditengerészettel az a megállapodásunk, hogy mihelyt kellően berendezett műhelyek lesznek, a tengerészet számára szükséges megrendelések a kvóta arányában Magyarországon fognak eszközöztetni. (Helyeslés.)

Végére értem beszédemnek. (Halljuk! Halljuk!) Nem tudom, hogy sikerült-e...

Förster Ottó: Nem! (Derűltség.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: ... t. képviselőtársaimat eljárásom helyességéről és a törvényjavaslataim célszerűségéről a szerződések elfogadhatóságáról meggyőző. (Zaj balfelől.) Lehet, hogy vannak, akik preconcepta opinióval vannak, akiket azután semmiféle adat semmiféle argumentáció meg nem győz. (Ugy van! jobboldal.) Én ezzel nem rendelkezem, csak adatokkal és argumentumokkal. Ha ezen adatokból és argumentumokból a logika segítségével képes voltam levonni azt a következtetést, hogy az ország érdekében indokolva van a szerződésnek idő előtti megújítása, hogy az ország érdekében áll Finnének minél előbb nagyobb mértékű felszerelése, hogy az ország érdekében áll azon kikötőket minél előbb lehetőleg elfoglalni Magyarországi kivitelik számára, amelyekkel egyáltalában még szabad utunk van, akkor én azt hiszem, kötelességemet teljesítettem. És — most Rakovszky t. képviselő urhoz fordulok és azt mondom neki, ha ő csak ezért mentett föl engem egy igen súlyos vád alól, hogy rovtól előletem még nincs, akkor bocsássa meg nekemem a t. képviselő ur, ha kijelentem, hogy itt ilyen eljárás nem lehet követni. Abban én teljesen átvetem magam a képviselő urnak és a Ház mindentagjának, hogy egy miniszternek nemcsak óvatosan, nemcsak lelkiismeretesen, de alaposan is kell eljárni. Ha a képviselő ur azt fogja beazonosítani azok után, a miket hallott és azok után, a miket olvasott hogy én csakugyan felületesen, könnyelműen tárgyaltam ezt a kérdést, mint beszéde elején mondtam, abban az esetben nagyon sajnálom, (Halljuk! Halljuk!) de az én erőm többre nem mennek.

Rakovszky István: Meg se engedte a tárgyalást.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Legyen meggyőződve a képviselő ur és a t. képviselőbuz, hogy e tekintetben minden rendelkezésemre álló adattal óvatossággal és tölem kitelhető előrelátással jártam el. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) És ha a t. képviselő ur Széll Kálmán miniszterelnökhez fordul s azt mondja, hogy ezzel az egy javaslattal meg van cáfolva mindaz, a mit két éven át mondtam — azt hiszem, így mondta a képviselő ur, — akkor bocsásson meg a képviselő ur és bocsásson meg a miniszterelnök ur is, de én azt hiszem, hogy egy hajóvállalatnak felszerelése, hajójáratoknak berendezése szubvenciójának kérdése, azoknak adókérdése az általános politikának nem akár érkölesi, sem akár tartalmi tekintetben, akár annak irányja tekintetében egyáltalában nem praedjudikál. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Ellenmondás a baloldalon.) Csak egy konkrét esetet hozok fel. A képviselő ur azt mondja, a liberalizmussal nem fér össze a monopolum.

Iparkodtam bebizonyítani, hogy ez nem monopolum, de azt is be tudom bizonyítani — és senki sem fog megelégedni — hogy a liberalizmus politikai tekintetben financiaális előkötő a monopolumokkal nagyon megér. Mert a liberális politika egyáltalában nem rendelhető alá ezeknek a kérdéseknek; ezek olyan praktikus anyagi kérdések, ahol mindenütt a célszerűség a döntő és a nagy politika érkölesi és politikai elvei ezeknek alá nem rendelhetők, ezekkel semmi összeköttetésbe nem hozhatók. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A t. Ház nyugodtan elfogadhatja ezt a törvényjavassalattal úgy az irányja nézve, amelyből kiindulva szervezi azt a szolgálatot Fiume számára, amelyet szervezni hivatta van, mint a feltételekre és a tervekre nézve egvaránt. (Hosszantartó élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a baloldalon.)

(A vita folytatása.)

Polónyi Géza, nagy élvezettel halgatta az e tárgyban elhangzott szavakat. A liberális morál politikájával egy nem fér össze, hogy illegális proviziókat adjanak. Kérdi, igaz-e, hogy a Wiener Bankverein

három millió proviziót kap az Adriától? Az Országos Bank két évi opcióval bír az alapszabályok 8. §-a értelmében. Ez nincs benn a prospectusban. Az Országos Bank likvidált s a fentemlített opcióját átuházta a Wiener Banknak. Kérdi, micsoda megállapodások jöttek létre a Bécsi Bank és az Országos Bank között? Ha pedig lehetséges, hogy a három millió forint itthon maradjon, akkor tegyék meg azt. Ne emeljük fel az aiptókat részvényekben, hanem elsőbbségi kötvényekben. Ebbe a szerződésbe képviselők folytak be. Felvilágosítást kér.

Gróf Tisza Istvan: Beszédében okiratokra hivatkozott, a mire Rakovszky közbe szölt, hogy a szerződést kell megneézni. A szerződés szintén az okiratokhoz tartozik. Polónynak megjegyzni, hogy a társulat az 5 millió korona felét az alapító rendelkezésére bocsátotta s ő ebbe az egész kérdésbe, mint a Magyar Ipar-és Kereskedelmi Bank igazgatóság tagja be nem folyt. (Helyeslés.)

Előzők a vitát holnapra halasztja. Az ülés 2 órakor végződik.

BELFÖLD.

Műszaki doktorátus. *Wlassics* Gyula vallas- és közoktatásügyi miniszter javaslatot terjesztett a király elé, melyben a *doktori fokozatnak* a műegyetemen való életbeléptetését proponálta. A felső *Wlassics* javaslatához hozzájárult s elvben megengedte, hogy a budapesti műegyetem a doktori fokot adományozhassa. A budapesti műegyetem a monarchia politechnikumai között az első lesz, melyen a végzett ifjuság a technikus doktori fokozatot elnyerheti. Ennek a vívmánynak a jelentőségét fokozza az a körülmény, hogy a magasabb tudományos kiképzés terén ez már a második nevezetes újítás, amelylyel Ausztriát megelőztük. Az első volt a nőknek az egyetemre való bocsátása, a második most a műegyetemi doktorátus. Mindakét reform büszkén hirdeti *Wlassics* Gyula újító bátorságát és energiáját s azt a friss szellemet, amely közoktatásügyünk vezetését a legmagasabb fokozatban is áthatja.

A nagyfokosságú újításra vonatkozólag felhivatalosan a következőket jelentik:

Ő felsége a király dr. *Wlassics* Gyula vallas és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a budapesti kir. *József-műegyetemen* a *műszaki doktori cím megszerzhető legyen*, illetőleg, hogy *o műegyetem műszaki doktorokat avathasson fel*. A műszaki doktorátus (docteur rerum technicarum) megszerzése azonban *senkire nézve sem kötelező*, továbbá mindenki csak e célból lehetendő külön szigorlattal szeresheti meg ezt a doktorátust, amennyiben már előzőleg a műszaki minősítést nyújtó műegyetemi oklevélnek birtokában van. A közszolgálatra és a magán-gyakorlatra a műegyetem mostani oklevelei a netán megszerzendő doktori oklevélről függetlenül is jogosítani fognak.

Az új peres eljárás. Dr. *Plósz* Sándor igazságügyminiszter a *polgári perrendtartás új tervezetének* közzétételkor kifejezte azt a szándékát, hogy az elborítum egyes fontosabb rendelkezéseit *ankét* elé terjeszti. Mint értesülünk, az *ankét a jövő hó második felében* ül össze. Már a kérdőpontokat is megszervegezték, amelyeket az értekezlet elé fognak terjeszteni.

A főispánok összeférhetlensége. Azzal a hiresztéssel szemben, mintha *Szilágyi* Dezső az összeférhetlenségi törvény megalkotása után a főispánokra nézve is bizonyos anyagi összeférhetlenségi esetek megállapítását tervezné, a *Budapesti Tudósítót* a legilletékesebb helyről annak a kijelentésére kérték föl, hogy ez a hír teljesen hamis és alaptalan.

A katolikus autonómia. A katolikus autonómiát szervező *27-es bizottság* ma délután folytatta tanácskozásait gróf *Szapáry* Gyula elnöklete alatt. A bizottság tárgyalás alá vette a *27-es bizottság munkálatainak* 1. §-át s nagy többséggel a püspöki kar észrevételeiből a proponált szöveget fogadta el a *Samassa* által javasolt szóróni és stárius módosítással. A 2. §. tárgyalásánál többek hozzászólása után a bizottság elfogadta a püspöki kiküldöttek javaslatba hozott szöveget s gróf *Apponyi* Albert indítványára elhatározta, hogy a kiküldendő *szövegező bizottság* tegye megfontolás tárgyává, ha vajjon az autonómiának a szervezetet különös részébe foglalja *hatáskörét* valamely öszszelgáló kifejezésben nem lehetne-e tömöríteni és az általános határozatokba bevenni. A 3. §-t változtatlanul elfogadták, ugyszintén a püspöki karnak ehhez a válaszhoz proponált szövegét is.

A horvát pénzügyi egyezmény. *Zágrábból* táviratozzák: A regnikoláris küldöttség ma délelőtt *Francisci* elnöklete alatt összeült, jelen voltak *Gyurko-*

vics kivételével a küldöttség összes tagjai, továbbá a kormány részéről gróf Khuen-Héderváry bán és Krajcsovic osztrályfőnök. Eggersdorfer előadó bemutatja a magyar küldöttség renunciumára adandó válasz tervezetét. Frank egy másik tervezetet terjeszt elő. A küldöttség holnap fogja elhatározni, hogy a két tervezet közül melyiket vegyék a részletes tárgyalás alapjául. Egészen bizonyos persze, hogy az előadó tervezetét a többség.

Összeférhetetlenség.

Budapest, március 26.

A reviziós bizottság ma igen érdekes ülést tartott. Harmadfél órányi tanácskozás után csupán egyetlen pontot tudott elintézni: a pénzügyi inkompatibilitásról szólót. Igen heves, részben izgatott vita után a bizottság meglehetősen ellentmondó határozatot hozott, amelyben az enyhe felfogás a legszigorubbal érintkezik. Kimondta ugyanis a bizottság, hogy a jelzálog-ügyleteket, valamint a talajjavítási és közlekedési zálogleveleket kivésvi az összeférhetetlenség alól; ellenben kiterjesztette az inkompatibilitást mindazokra a pénzügyi intézkedésekre, amelyekben a kormány az állami pénztárkészletből kamatbetéteket helyez el. Ez az utóbbi határozat összeférhetetlenné tesz csaknem minden nagyobb fővárosi bankot és takarékpénztárt. Mert hisz évente az őszi időben, amikor nálunk a termés értékesítése előtt pénzügyi szokott beállni, a pénzügyminiszter a pénztári készletek egy részét kamatra kadija a pénzügyintézeteknek, a megszorult forgalom felsegélése céljából. Ezenkívül nehéz időkből, mikor a nemzetközi piacon a pénz megrágl, s a magyar pénzügyi piacot megakadályozza fenyegeti, az állampénztár mindig rendelkezésére bocsátja a pénzügyintézeteknek feleslegeinek egy részét, hogy a hitelügyek kielégítését előmozdítsa.

A kamatbetétek inkompatibilitása a képviselőház jelenlegi tagjai közül igen sokat sujt. Még pedig váratlanul. Általános volt az a hiedelem, hogy a bizottság nem fog idáig elmenni. E szigorítás nélkül is beavatottak pontos számítása szerint 68 jelenlegi képviselő vált volna összeférhetetlenné. A mai határozat ezt a számot tetemesen gyarapítja.

A mai tanácskozásnak ez az eredménye széles körökben nagy feltűnést fog kelteni.

A részletes tudósítást a következőkben adjuk:

Az összeférhetetlenségi törvény revíziójára kiküldött bizottság Fest Lajos elnöke alatt ma délután folytatta tanácskozását, mely iránt az érdeklődés ma is igen nagy volt. A kormány részéről megjelennek Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Hegedűs Sándor, Pócs Sándor miniszterek, Kiss Pál államtitkár stb.

Folytaták az 5. §. tárgyalását és pedig a g) pontnál.

Papp Géza szól a szakaszhoz elsőnek és az eszmét magát teljesen magáévá teszi, csak az a célja, hogy a gondolatot világosabban és rövidebben fejezzék ki. Ebből a célból a következőképpen óhajtaná a g) pontot szövegezni:

A kormánnyal üzleti viszonyban álló pénzügyi igazgatósági, felügyelő bizottsági tagja, vagy bármely más alapszabályszerű közege, állandóan alkalmazott jogtanácsosa (ügyész, ügyvédje) vagy más alkalmazottja és felszámolója.

Kristóffy József ismét szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a szövegező bizottság ennél a pontnál is túlmegy a 75-iki törvény határain, amit igazol azzal, hogy ez a szöveg olyan új típusokat von be, amelyek a 75-iki törvényben még csak távolról sincsenek benne. Nem ajánl módosítást, de az üzleti viszony értelmezése olyan, amelyhez nem járulhat hozzá. Mitéle üzleti viszony van például a kommunális kölcsönöknél...

Elnök: Ez a kivételekhez tartozik, pedig mi még nem vagyunk a kivételek pontjánál.

Kristóffy: Én általában szólok ehhez a g) ponthoz és szükségesnek tartom minden idevágó kérdésnek a tisztázását. Ennek folytán módosítást ajánl ebben a szellemben a jogos érdekeknek védelmére.

Papp Géza nagyrészt osztja Kristóffy álláspontját, de mint precízebbet, a következő módosítást ajánlja a kivételekre vonatkozó passzushoz:

Nem esik a g) pont rendelkezése alá: az olyan szerződés, amelyet valamely pénzügyi intézet a kormánnyal, az 1876. évi XXXVI., az 1889. évi XXX., vagy az 1897. évi XXXII. tc. rendelkezései alá eső közlekedési kölcsön tárgyában köt.

Lukács László pénzügyminiszter felvilágosítást nyújt a hivatkozott törvényekről és azoknak intézkedéseiről.

Rohonyi Gyula nagyjából hozzájárul Papp Géza módosításához, de egy további kivételt óhajtatni a következő módosítással:

A kormány, vagy a kormány kezelése alatt álló alap, alapítvány, üzem, vállalat oly intézkedése, amelyvel fölös pénzeket gyűmölcsötés végett alapszabályszerűen betéti üzlettel foglalkozó valamely pénzügyintézetnél ideiglenesen elhelyez.

A b) pontban jelzett eset megszűnik kivételt képezni attól az időponttól kezdve, amelyben az állami pénzügyintézetek kezelése tekintetében az 1899. XXXVII. t.-c. kiegészítő részét képező bankalapszabály 55. cikkében kilátásba vett szerves intézkedés tényleg életbe lett léptetve.

Gyurkovics György ennél a pontnál is hangsúlyozza azt az álláspontját, melyet többször ismertett, hogy ez az intézkedés is tulmely a kelő határon s olyan helyzetet teremt, amelyhez még csak hasonlatot sem ismer egyetlen parlament sem. A követelezetlenség non plus ultraja, hogy a pénzügyintézet alkalmazottja nem lehet képviselő. Ellenben a nagy részvényes lehet képviselő. Hát nem képtelenség ez? De nem ez az egyedüli követelezetlenség; van ehhez hasonló egész sorozat. Ha a termelőknél kivételeket tettünk, jogos a hasonló kivételek megtétele is. A felügyelő bizottság kihagyását javasolja ebből a pontból.

Kabos Ferenc szintén terjeszt elő módosítást, amelyet megelőzőleg azonban tesz egy és más megjegyzést a hallottakra. Kristóffyval szemben utal arra, hogy ez a szakasz a 75-iki törvény keretein egyáltalán nem megy túl. Papp Géza módosítását elfogadja. A maga módosításával a szöveg így nézne ki:

Az 5. §. g) pontjának utolsó bekezdése következőképpen volna szövegezendő:

Ez a szabály nem terjed ki a földhitelintézet és a kisbirtokosok országos földhitelintézetére, továbbá az 1898: XXXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjaira, amennyiben nem esnek ezen törvény 1. §-ának bekezdése alá.

Mandel Pál előre bocsátja, hogy az ügyvédekre nézve nem kér kivételt, de kéri kifejezetten konstataálni azt, amit a törvény az ügyvédekéről mondani akar, mert könnyen zavar támad. Nincs értelme az állandóan alkalmazott jogtanácsos, ügyész, ügyvéd kifejezésnek, tessék az „állandóan” kifejezést törölni, mert itt a perbeli, az expenz-nótára dolgozó ügyvédet is értik.

Szivák Imre: Az alkalomra perben szereplő ügyvéd nem inkompatibilis!

Olay Lajos: Az is inkompatibilis!

Mandel Pál: Ehhez képest javasolja, hogy a §-t ebben az értelemben módosítsák.

Justh Gyula a hatos bizottságot védi Kristóffyval szemben. A 75-iki törvény klasszifikációját, ami az albizottság feladata volt, Kristóffy úgy értelmezi, hogy enyhítő legyen, holott a hatos bizottság a maga feladatát úgy fogta fel, hogy szigorítsa. Neki az a meggyőződése, hogy az üzleti viszony is az albizottság egészen helyesen határozta meg. A kivételeket nem fogadja el, mert akkor felesleges a szabály, amelyet a sok kivétel teljesen kimerít. Ezt tapasztalja általában véve, hogy az alól, amiben valaki érdekelve van, kivételt óhajt és csak azon szabály alól nem kér kivételt, amely másokra vonatkozik. A helyes vezérelv az, hogy minél kevesebb képviselő minél kevesebb pénzügyintézetnél legyen alkalmazva. Ma legfeljebb 30 képviselő van érdekelve, igaz, hogy mintegy száz jövedelmező állásra. Az is igaz, hogy az aspiránsok számát lehetetlen megállapítani. Denikve, amíg annak előtte a közpálya a jogos politikai ambíciók kielégítését végett vonzotta az embereket, most azzal csábítja, hogy a politika révén vagyont, nagy vagyont lehet szerezni. Ez tőrhetetlen, s éppen ezért nem hajlandó semmitéle kivételt statuálni. Papp Géza módosítása helyesebb szövegezés s azt elfogadja.

Rakovszky István osztja Justh argumentumait, bárha a konkluzióban elis tétele. Kristóffy ismétlen azzal állt elő, hogy az albizottság ignorálta a 75-iki törvény szellemét. Igazat ad Kristóffynak. De mi az oka ennek; az, hogy a képviselők maguk tultették magukat e törvény szellemén; az, hogy a 75-iki törvényt nem tartották meg. Ismétlen szavá tették az egyetemi tanári állást. Ez nem helyes. Az egyetemi tanár a maga kevés óráját úgy oszthatja be, hogy teljesítheti követelezetét, mint képviselő is. Más a pénzember, a bankdirektor, aki befolyást érvenyesít, mint képviselő s a bankok esakis ezért szaladtak kormányparti bankdirektorok után. Justh Gyulától eltér a betéti kérdésben, melyet Rohonyi hozott szóba s amelyet Justh nem fogad el. A betét nem lehet inkompatibilis, mert a kormány egy betét útján lehetlenné tehet nem inkompatibilis embereket is. Ha össze lehetne egyeztetni az ő álláspontját a Justhval, szívesen járulna ehhez, de amíg megnyugtató szöveg nem áll rendelkezésre, addig a betéteket nem tarthatja inkompatibiliseknek. A szöveget Papp Géza módosításával fogadja el.

Holló Lajos a baj keletkezésén abban látja, hogy az intézetek a maguk körében bevontak teljesen jelentéktelen embereket csak azért, hogy üzletkörüket befolyással gyarapítsák, kitágítsák. Ezzel a képviselői állást devalválta. A baj másik keletkezési oka az, hogy a képviselők azért csoportosultak a kormány körül, mert remélték, hogy ezen a révén jövevényező állásokhoz juthatnak. Éppen ezért, mert így remélhető a bajok orvoslása, elfogadja az albizottság szövegezését. Eitér Justhól a kommunális kölcsönök értelmezésében, ezeket kivételesen óhajta deklarálni, mert ezek csakugyan nem képeznek üzleti viszonyt a kormánnyal. Elfogadja Kabos indítványát, valamint Rohonyiét is a betétekről. De ellene van a felügyelő bizottsági tag kompatibilitásának, valamint Mandel Pál indítványának is, minthogy az állandó alkalmazású jogtanácsos, ügyész, ügyvéd fogalma kizárja a félreértést.

Lukács László pénzügyminiszter azért tartja szükségesnek a felszólalást, mert Papp, Rohonyi és Kabos indítványát, úgy látja, félreértették. Előbb Justhnak felel. Helyes, hogy a közérdeknek szolgáljunk, de éppen ezért úgy kell megalkotni a törvényt, hogy az a közérdeket ne sértse. Justh szerint a kivételek, amiket statuálni akarunk, a szabályt tönkre teszik. Mirdl van szó? Arról, hogy a kormány és a pénzügyintézetek között fennálló ügyletekből egy-kettő kivétel. Ilyen a kommunális kölcsönök és a betétek ügye. Ez a kettő csakugyan nem képez inkompatibilitást. Itt olyan ügyletekről van szó és nem egyének, vagy intézetek mentesítetnek, amelyeknek az általános szabályok alá való sorolása tényleg a közérdek sérelmével járna. Egész határozottan állíthatja, hogy ami a képviselők ajánlását illeti, ő, akinek legtöbb összekötése van a pénzügyintézetekkel, az ő ajánlata egyetlen egy képviselőt sem választottak be pénzügyintézetekbe. Ez így van. A közlekedési egyáltalában nem lehetnek összeférhetlenné, mután minden ilyen kölcsön inkább a közérdek szolgálása, amit igenis követelezetlenség kivételnek statuálni. Nem is szóva arról, hogy minden ilyen ügylet olyan, amely egyszer s mindenkorra meg van állapítva s amelyben az idők folyamán változás nem áll elő. Hasonlóképpen állunk a betétekkel is. Kedvezés az, ha csak egy-két intézet részéről előnyben. De a betét olyan, amely mindenütt jut és így a kedvezés esete nem forog fenn. Legtöbbet kedvezés volna az, ha különböző kamat mellett adnának ilyen, a pénzpiac felsegítésére szolgáló betétek. Csakohogy ez a lehetőség sem forog fenn, miután ugyanazon időben minden intézet egyenlő feltételek mellett jut betéhez. Kabos kiegészítést helyesnek tartja, mert csakugyan méltányos, hogy ezt a szempontot figyelembe vegyük. Azt hiszi, hogy a közérdeknek tesz szolgálatot, ha Kabos, Rohonyi és Papp indítványát elfogadja (Helyesítés.)

Holló Lajos hangsúlyozza, hogy a közlekedési dolgában egyetért a miniszter kijelentésével.

Olay Lajos azon az állásponton van, hogy abszolúte semmi kivételt sem akceptál.

Justh Gyula: Én is azt mondtam.

Olay Lajos azt az álláspontot képviseli, amely nem tűr semmi hézagot, hogy az kibuvóvá nője ki magát. Eppen ezért a földhitelintézetet és a kisbirtokosok hitelintézetét sem fogadja el kivételnek, mert intézet intézet s különbséget nem akar tenni egynek az előnyére sem. Justh Gyulához csatlakozik s vele együtt ő sem járul hozzá semmi kivételhez.

Justh Gyula a miniszternek azt feleli, hogy a betétekből kétségtelenül van haszna az illető pénzügyintézetnek s ez elég ok arra, hogy a betétek inkompatibilitása mellett foglaljon állást, mert a haszon tangálja a függetlenséget.

Kristóffy utal arra, hogy többen a képviselői pályára való törekvést a meggazdagodás vádjával magyarázzák. Konstataálja, hogy a legutóbbi választások mintegy 150 új képviselőt hoztak a házba. Ezek közül mutassanak egyet is, aki jövedelmező állásba ült. Ilyet az új képviselők közül egyetlen sem mutatnának. Ellenben bizonyos az, hogy az új képviselők mindenike ott ül benn a házban és teljesíti képviselői követelezetét a maga legjobb tudása és meggyőződése szerint. Indítványát, miután azt Papp Géza és Rohonyi precízebben fejezték ki, visszavonja.

Gyurkovics György félreértett szavait igazítja helyre.

Elnök, miután több szónok nem jelentkezett a vitát bezárta és az indítványokat szavazás alá bocsátotta.

A szavazás eredménye az, hogy a bizottság elfogadta Papp Géza mindkét indítványát, valamint Kabos Ferenc indítványát is, s az eredeti szöveget ezekkel módosította.

Rohonyi Gyulának a betétekre vonatkozó indítványát a bizottság egy szónyi többséggel elvetette.

A szavazásnál a kérdések fölvetése körül nézeteltérések merültek fel, azonban Széll Kálmán miniszterelnök felszólalása ezeket a nézeteltéréseket eloszlatta.

Szavazás után Szivák Imre azt indítványozta, hogy az állam a földhitelintézetnél és a kisbirtokosok hitelintézeténél lépő alapítványt vonja vissza.

Széll Kálmán miniszterelnök beismerte, hogy ez a két pénzügyintézet tényleg annyira meg van erősödve, hogy az állam alapítványára már nincs szükség. De így incidentaliter a kérdés elintézését nem tartja helyesnek. Törvényes dispoziciók vannak erre nézve s azokat táján még sem helyes ezen az uton eliminálni. Igéri, hogy a maga részéről megfontolás s tárgyává teszi ezt a kérdést és éppen azért arra kéri a bizottságot, hogy ezuttal ebben a kérdésben ne határozzon. (Helyesítés.)

Szivák Imre a miniszterelnök kijelentése folytán visszavonja indítványát.

Széll Kálmán miniszterelnök indítványára a bizottság kimondta, hogy április hó 13-ikán tartja legközelebbi ülést. Helyettes előadónak Papp Gézáat választották meg.

KÜLFÖLD.

Inkompatibilitás Ausztriában. Bécsi távirat jelenti: Egy nagyobb bécsi lap rámutatott arra, hogy a képviselőház elnöke, gróf Vetter a os. kir. szab. osztrák-magyar államváltásának igazgatótanácsának a tagja és ebből bizonyos követelezeteket vont. Gróf Vetter erre vonatkozólag a következőket jelenti ki:

Igaz és köztudomású dolog, hogy szerencsém van az államváltásának igazgatótanács tagja lenni. Noha ebben éppenséggel nem látok a képviselőház elnökségével való inkompatibilitást; mégis, minthogy ilyen dolgokban fölöttébb scrupulózus vagyok, rögtön képviselőházi elnökké való vég-

leges megválasztásom után önszántamból értesítem a társaság elnökét arról az elhatározásomról, hogy *igazgatótanácsosi tisztemről lemondok*. Minthogy azonban az igazgatótanács, amelyben a tagok száma betegség és halálos esetek következtében már amugy is az alapszabályszerű minimumra szállott le, rögtönös kilépésem esetén határozatképtelenné válnék; megkértem, hogy lemondásommal az egyesült igazgatótanácsnak áprilisban tartandó legközelebbi üléséig várjak, hogy végleges kilépésem előtt egy új tagot rendelhessenek be és ez által lehetővé tegyék az ügyek szabályszerű intézését. Kötelességemnek tartottam, hogy ennek a kívánságnak eleget tegyek.

A kínai bonyodalom.

London, március 26.

Ma járt le a határidő, amelyet Oroszország Kínának a Mandzsországra vonatkozó külön egyesség aláírására szabott. A kínai udvar táviratban kérte a határidő meghosszabbítását, de *Gierns* pekingi orosz követ határozottan elutasította ezt a kérelmet. Washingtonban befejezett dolognak veszik Oroszországnak Mandzsországon való protektorátusát, mert egyetlen hatalom sem lesz hajlandó Kína ellenességét fegyveresen támogatni s még Japán is be fogja érni a puszta tiltakozással.

London, március 26.

Sanghaiból jelentik: Szingánfuból érkezett távirat szerint a kínai udvar végképpen megtagadta a Mandzsországra vonatkozó konvenció aláírását. *Keangszu* császár a pétervári kínai követnek táviratot küldött, amelyben megtiltotta az egyesség aláírását.

London, március 26.

A kormány komolyan tárgyal Japánnal, hogy közösen lépjenek föl Oroszország ellen Mandzsországnak és Kórea dolgában.

Sanghai, március 26.

A *Daily News* szavahihető forrásból arról értesül, hogy a szingánfui nagytanács abban a táviratban, melylyel a mandurialai egyezmény ratifikálása ellen való felszólalásokra válaszolt, egyúttal értesíti a hatalmasságokat, hogy a pétervári kínai követnek táviratilag utasításokat küldtek, amelyekben megtiltják neki a Mandzsországra vonatkozó egyezmény aláírását.

London, március 26.

A *Times*nek egy tegnapielőtt kelt pekingi távirata szerint *Gierns* orosz követ a kínai udvarnak azt a táviratát, amelyben újabb javaslatok tételnek a Mandzsuriára vonatkozó egyezmény tárgyában, visszautasította azzal a határozott kijelentéssel, hogy el nem fogadhatja, egyúttal sajnálkozását fejezte ki az egyezmény aláírásának további halogatása és az új módosítások miatt. *Li-Hung-Csang* még most is azt ajánlja, hogy az egyezményt gyorsan írják alá.

A *Times* távirata azt mondja továbbá, hogy némileg kétséges, vajjon a mandurialai egyezményben jóhiszeműleg törölték-e a Mongolországra és Turkesztánra vonatkozó speciális vonatkozásait, mert úgy mondják, hogy annak a módosított záradéknak a kínai szövegéhez, amely Oroszországnak Mandzsuriában való vasutépítési, bányászati és kereskedelmi előjogairól szól. *bizonyos irásjeleket irtak hozzá*, amelyekből azt lehetne következtetni, hogy Kína a kínai birodalom más tartományában is adományozott hasonló jogokat.

London, március 26.

Az esti lapok jelentik Pekingből tegnapi kelettel: A mandurialai szerződés aláírására kitűzött határidő holnap jár le. E határidő letele előtt utolsó engedelményül Oroszország a napokban a pétervári kínai követ útján kijelentette, hogy hajlandó törölni a szerződés VI. cikkét, amely szerint Kínának nem volna joga az északi tartományokban idegen haditengerészeti és katonai oktatókat alkalmazni.

New-York, március 26.

A *New-York Tribune*nek táviratozzák Washingtonból: Az Egyesült-Államok kijelentették, hogy nem fognak tiltakozni az ellen, hogy Oroszország elfoglalja Mandzsországot, noha a többi hatalmak arra utaltak, hogy a mandurialai egyezmény megkötése okvetlenül Kína szétdarabolását vonná maga után. Az Egyesült-Államoknak ezt az elhatározását *Vutingfang* kínai követtel is közölték.

New-York, március 26.

A *New York Tribune*-nek jelentik Washingtonból az Egyesült Államoknak a mandurialai kérdésben elfoglalt álláspontjáról, hogy az Egyesült Államok kormánya február 15-én Kínának kifejezetten kijelentette, hogy nem hajlandó elismerni valamely idegen hatalommal kötött tilkos szer-

ződések érvényességét. Hay államtitkár az összes hatalmaknak, Oroszországnak is megküldte e nyilatkozat másolatát.

Washington, március 26.

Diplomáciai körökben azt hiszik, hogy a Mandzsországra vonatkozó egyezményt ma vagy holnap aláírják, mert az ellene tett lépések nem olyan komolyak, hogy az aláírást megakadályozzák.

London, március 26.

A *Daily Mail* megbizta tiencini tudósítóját, hogy tudja meg, igaz-e a *Sunday Special*nek az a jelentése, hogy az oroszok a vitás területen kitűzték zászlajaikat. A tudósító erre azt jelenti lapjának, hogy az oroszok nemcsak ott tűzték ki zászlajaikat, ahol eddig állottak, hanem ott is, ahol az angoloknak volt eddig pozíciójuk.

London, március 26.

A *Daily Chronicle* jelenti Hongkongból tegnapi kelettel: Az Amojban vesztéglő *Terrible* cirkálóhajó táviratilag azt a parancsot kapta, hogy rögtön Takuba menjen.

Washington, március 26.

Idevaló hivatalos körökben azt hiszik, hogy a koreai fővámgazgatónak, *Mac Leavy Brown*nak Oroszország közbenjárására történt elbocsátását az Egyesült-Államok nem fogják szó nélkül hagyni, mert Oroszország uralomra jutása Kóreában az ottani amerikai érdekek teljes kiszorítását vonná maga után.

London, március 26.

A *Morning Post*nek jelentik Washingtonból, hogy az Egyesült-Államok felszólaltak a koreai fővámgazgatónak, *Mac Leavy Brown*nak az elbocsátása ellen, amely Amerika kereskedelmi érdekeire nézve hátrányos.

Peking, március 26.

Az a bizottság, amelyet a követek Kína jövődelmi forrásainak tanulmányozásával megbíztak, hír szerint konstátálta, hogy az állami bevételék annyira fokozhatók és a kiadások annyira leszállíthatók, hogy a kártérítés 20 év alatt kifizethető volna.

Berlin, március 26.

A *Nordd. Allg. Ztg.* írja: *Stübel*, a külügyi hivatal gyarmatügyi osztályának vezetője, aki sanghai-i főkonzult korából alaposan ismeri a kínai viszonyokat, a birodalmi kancellár megbízásából tegnap Londonba utazott, hogy a kínai zavarokkal összefüggő kártérítési kérdések rendezését lehetőleg siettesse. *Stübel* egyúttal megbízták, hogy a londoni német nagykövetséget a dél-afrikai német alattvalók még függőben lévő panaszainak elintézésében is támogassa.

London, március 26.

Gray Edvárd tegnap a liberális imperialisták lakomáján beszédet mondott, amelyben azt hangoztatta, hogy az angol-orosz konfliktus tárgya nem éri meg, hogy érte háborúra kerüljön a dolog. Angliának azonban figyelemre méltó kellene Oroszországot, hogy ezeket a törekvéseit a maga rovására valósítsa meg és ne az angolokéra. Angliának valódi érdeke Kínában a nyílt ajtó politikája. Ha egyes hatalmasságok különös privilegiumokat akarnának szerezni és becsavagyó terveiket a többi hatalmasságok rovására megvalósítani, abból konfliktusok támadnának.

A francia kulturharc.

Budapest, március 26.

A francia képviselőház tegnap nagy többséggel elfogadta az egyesületi törvény legnevezetesebb szakaszát, a 14. §-t, mely az országban nem engedélyezett kongregációkat eltiltja a tanítástól. A *Waldeck-Rousseau* kormánynak ez kétségtelen diadala, melynek kivívásához a miniszterelnökön és a közoktatásügyi miniszteren kívül *Bourgeois* volt miniszter is lényegesen hozzájárult a kétkulacos *Ribot* (szintén volt miniszter) ellenében. A 14. §. elfogadásával a törvényjavaslat sorsa immár el van döntve. Még négy szakasz van hátra, melyek közül nevezetesen az, amely azoknak az értékeknek az elközbizásáról és mirefordításáról szól, amelyekhez a vallási egyesületek ajándékozások vagy öröklés útján jutottak s melyeket az ajándékozók vagy az örökhagyók örökösei az illető egyesületek felosztásától számított egy év alatt vissza nem követhetnek. Ezeket az értékeket a törvényjavaslat szerint az állam elkozza és egy munkás-betegség-pénztár dotálására fordítja. A klerikális-nacionalista-párt ezt a szakaszt is épp oly elkeseredetten ellenzi, mint ellenezte — de hiába — a 14. §-t.

Páris, március 26.

A képviselőház tegnap folytatta az egyesületi törvény tárgyalását a 13-ik cikkkel. *Ribot* felszólal a 14. cikk ellen és azt mondja, hogy e cikknek nem

lesz több hatása, mint az 1881-iki törvénynek, amelylyel a jesszuitákat kiutasították.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök azt válaszolja *Ribot*nak, hogy a tanítás nem lehet olyan papokra bízni, akik nem ismerik el az államot, amelyben élnek kik tanítványaikat arra tanítják, hogy a legfontosabb törvényeket büntetlenül megsérthetik, akik vonakodnak állami engedélyért folyamodni s akiknek semmi földbirtokuk nincs. A miniszterelnök tagadja, hogy a vallási béke érdekében cseleksenek azok, akik a 14. cikket támadják. Ennek a cikknek elfogadása azt fogja jelenteni, hogy a kamara elhatározta a republikánus hagyományok fenntartását. (Hosszantartó felszólalás.)

A kamara azután 282 szavazattal 248 ellenében elveti *Carls*nak azt az indítványát, hogy a 14. cikk két részre oszassék és a kormány felszólíttassék, hogy a szabad tanítás ellenőrzését szervezze. Magát a 14. cikket 318 szavazattal 239 ellenében elfogadják.

Páris március 26.

A radikális sajtó szerint az egyesületi törvény 14. cikkének elfogadása a kormánynak és a republikánus pártnak döntő győzelmé, amely főleg *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök erőfőnyének és ékesszólásának köszönhető.

HIREK.

Budapest, március 26.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tiszteit olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *József Ágost* főherceg nejevel ma Kis-Jenőfi Nagy-Tapolcsányba utazott. — *Salisbury* állapotában egy hivatalos távirat szerint javulás állott be.

— A trónörökös Abbáziában. *Ferenc Ferdinánd* trónörökös, mint *Fiuméből* jelentik, nejevel, *Hohenberg* hercegnővel több heti tartózkodásra tegnap Abbáziába érkezett és a Villa Amáliában szállt meg.

— Eőrvérváry Géza Lovránában. *Báró Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter már pénteken elutazik családjával Lovránába, ahol május közepéig szándékozik maradni. Tavollétének ideje alatt a miniszter *Gromon* Dezső államtitkár fogja helyettesíteni, ki esütörtökön érkezik vissza a fővárosba. Az államtitkár ez időszert Szlavóniában időzik, ahol a gróf *Majláth* által rendezett vadászaton vesz részt.

— A kereskedelmi eszarnok ünnepe. A magyar kereskedelmi eszarnok vasárnapi diszgyűlése és lakomája után, melyen részt vett a fővárosi kereskedői világ színe-java s a kereskedelmi minisztérium tisztikara, *Hegedűs* Sándor miniszter megleltette az új palotát és fényes berendezését, melynek művészi és a modern igényeknek megfelelő kivitele rendkívül meglepte. *Haraszi Jellinek* Henrik bemutatta a miniszternek *Dr. Fernstein* Sándort és *Deutsch* Nándort, a *Bernstein K. H. és fia cég* főnökeit, akiknek a berendezés stíluszerű, kényelmes és izéles volta föltűnő elismerését fejezte ki.

— Egyházközlési gyűlés. A dunántúli ev. ref. egyházközlési gyűlés a tartotta tavaszi közgyűlését Komáromba. A gyűlést *Antal* Gábor püspök imája nyitotta meg; utána *Tisza* Kálmán főgondnok mondott nagyhatású beszédet a hitbiztonság emeléséről. A pápai főiskola igazgatója dr. *Antal* Gézát, a főgimnázium igazgatója dr. *Faragó* Jánost, theologiai akadémiai tanár *Csizmadia* Lajos lepnőyi lelkész választották meg. A püspöki jelentés tudomásul vették és benne foglalt indítványokat elfogadták. Délben bankett volt, melyen *Darányira* és *Tiszára* felköszöntőket mondtak.

— Jablánczy altábornagy üdvözlése. A csendőrtisztikar ma szép ovációban részesítette *Jablánczy* Sándor altábornagyot abból az alkalomból, hogy a minap egy volt csendőrszámvevőbizt. merényletet kísérelt meg ellene. Az országból mintegy hatvan csendőrtiszt a kerületi parancsnokok vezetésével gyűlekezett össze a honvédelmi minisztérium nagy tanácsstermében, ahol *Stesser* György tábornok, felügyelő-helyettes fejezte ki a tisztikar érzelmeit, megbotránkozását a merénylet fölött és örömet a felügyelő szerencsés megmenekülésén. *Jablánczy* altábornagy meghatottan válaszolt az üdvözölő beszédre és köszönetet fejez ki az ovációért és a tisztikar ragaszkodásáért.

— Királyi elismerés. Ő felsége a király *Sternberg* Ármán eszárú és királyi udvari hangszergyárosnak a párisi világkiállítás fényes sikere érdekében, mint csoport bizottsági tagnak a kiállítás előkészítésében kifejtett buzgó, odaadó és eredményös tevékenységéért legteljesebb elismerését fejezte ki.

— **Budapestről Bécsbe.** A „keresztény egyetemi ifjuság,” amely talán akaratán kívül a néppárt politikai eszközevé szegődött, az üdvözölő táviratokon és a klerikális lapokban megjelent ódákban kívül egy babérkoszorút is kapott. Mint nemzeti színű szalagján olvasható, magyar hőlegyek adták a „kereszt védőinek,” közepén havasi gyopárból kirakott keresztet. A *Magyar Állam* azt írja, hogy az ifjakat mélyen meghatotta a magyar nők ajándéka és elhatározták, hogy a koszorút nem tartják meg maguknak, hanem leteszik *Erzsébet* királyné koporsójára. Új szalagot tettek a másik mellé, szintén nemzeti színű selyemből és ráíraták:

— *A magyar egyetemi ifjuság — Magyarországnagyasszonyának.*

Aztán gyászfátyollal vonatták be a két szalagot és óttágy küldöttség vitte föl szombaton Bécsbe a koszorút.

A küldöttség — és ezt már a magyarfaló *Vaterland*-ban olvassuk — azomban este érkezett Bécsbe. Hétfőn reggel be akartak menni a kapucinusok kriptájába, de zárva találták. Ezzel ifjak a gvardiánál jelentkeztek és a következőképpen mutatkoztak be:

— A budapesti egyetem keresztény hallgatóinak küldöttsége vagyunk. *Budapestről* jöttünk, hogy azt a koszorút, amelyet a magyar nők a keresztért folytatott küzdelmünk elismerése jeléül nekünk adtak, hazafias hódolattal letegyük Magyarországnagyasszonyának koporsójára.

Janauszek gvardián azt kérdezte magyarul az egyetemi hallgatóktól, van-e engedelmi a főudvarmesteri hivataltól, amire az volt a felelet, hogy nem kértek.

A gvardián erre megígérte az ifjaknak, hogy a koszorút átveszi, lehetőleg hamar jelentést tesz a főudvarmesteri hivatalnak és ha engedelmet kap, akkor a koszorút nyomban elhelyezi *Erzsébet* királyné koporsójára.

A magyar egyetemi hallgatók megköszönték a páter szíveségét, aki azután a diákokat elvezette a kriptába. Az ifjak letérdeltek a kriptá előtt és *Miatyánkot* mondták a királyné lelki üdvéért. Majd megmutatta a gvardián nekik a császári sírbolt nevezetességeit, a kapucinus-rend erekyéit, amelyek között több Szent-Istvántól származó relikvia is van.

— **A minisztereknél.** *Deés város tizenegytagú küldöttsége* tisztelgett ma *Szell* Kálmán miniszterelnökénél, *Wlassics* Gyula kultuszminiszterénél és *Zsilinszky* Mihály államtitkárnál és a deési négyosztályú algináziumnak főgimnáziummá való fejlesztését kérték. A küldöttséget báró *Bornemissa* Károly őispán vezette és hozzácsatlakoztak Szolnok-Doboka vármegye országgyűlési képviselői. *Wlassics* miniszter megígérte, hogy ha ez évi szeptemberben nem állíthatja be az ötödik osztályt, abban az esetben 1902 őszén feltétlenül megnyitja és biztosítja a küldöttséget, hogy éppen olyan meleg érdeklődéssel viseltetik Szolnok-Doboka vármegye kulturális ügye iránt, mint maga *Deés* és a vármegye közönsége. A miniszterelnök megígérte, hogy oda fog hatni, hogy a város jogos és méltányos kívánsága kielégítést nyerjen.

— **A párisi házasságok.** *Somorú* statisztikát közöl a ma érkezett *Le Journal* a párisi házasságok — felbomlásáról. A statisztika szerint a párisi főügyesség havonta nem kevesebb, mint hatszáz följelentést kap olyan házastelektől, akik hitvestársukat házasságtörés címén panaszzalák be. Így körülbelül husz házasságtörés esik egy napra... A statisztika még azt is mondja, hogy ebből a hatszázból háromszázat kiselejt az ügyesség s csak a másik háromszázat följelentésből csinál vádat. De ítéletre még ezek közül is legföljebb csak harmincnál kerül a sor. Ennek azt a magyarázatát adják, hogy a legtöbb házasság csak azért teszi meg a följelentést, mert valóokra van szüksége a polgári bíróság előtt. A törvény szerint pedig a válópör megindításához elégséges az, hogy ha az ügyesség elfogadta a följelentést és megtette a vádindítványt. Amikor a válni készülő fél ezt elérte, visszavonja a panaszt s elviszi az írásait a polgári bíróság elé...

— **Renard atya házassága.** *Brüsszélből* jelentik: A *Petit Bleu* írja, hogy *Renard* jezsuita páter, a genti egyetem tanára március 21-ikén, miután szabadságon volt, megesküdött Londonban egy brüsszeli hölgygyel. Ez a hír óriási felűnést kellett, de a klerikális sajtó semmit sem írt róla. A *Petit Bleu* azt is írja továbbá, hogy *Renard* bejelentette előzőleg *Joossens* kardinálisnak a rendből való kilépését. *Renard* atya egyébként hírneves ember. Ásványtani és geológiai munkái révén egész Európában ismeretessé lett a tudományos világban, tagja a belga tudományos akadémiának, tiszteletbeli doktora az edinburghi, dublini és bolognai egyetemnek. Németországban végezte tanulmányait, s már közel van a hatvanadik évéhez.

— **Ybl várkapitány nyugalomban.** A *Bud. Tud.* illetékes helyről fel van hatalmazva annak a kijelentésére, hogy *Ybl* Lajos lovag várkapitány nyugdíjaztatására vonatkozó s egy hétfői lapban megjelent hír, amely szerint távozásának a magyar főudvarmesteri hivatalal való éles konfliktusa volna az oka, nem lélel

meg a valóságnak. *Ybl* lovag egészségi okokból és magánügyeiből kifolyólag kért és kapott hat havi szabadságot s ez idő alatt szándékozik nyugdíjaztatását kérni.

— **Május elseje és a sajtó.** A Budapesti Hirlapszedők Köre *Vászi* Józsefhez, a Budapesti Újságírók Egyesületének elnökéhez intézett beadványában azt a kérelmét terjesztette elő, hogy az Újságírók Egyesülete az idén is vigye keresztül május elsejének megünneplését. A fővárosi napilapok a mult esztendőben nem jelentek meg, ezt kérelmezik most szintén az újságírók egyesületétől. A hirlapszedők körének kérelmét a Budapesti Újságírók Egyesületének elnöke a jövő héten tartandó választmányi ülés elő terjeszti.

— **A szent zsinat elmés határozata.** *Tolsztoj* Leó nevezte el így azt a határozatot, amelyvel kiközösítették az egyházból. Semmi egyéb, csak elmés. Az öreg patriárka ugyanis roppant sok üdvözletet kapott életének ebben a nevezetes momentumában. Annyit, hogy nem képes mindenkit külön-külön megköszönni. Ahhoz a már nem szokatlan módhoz folyamodott tehát, hogy az újságokat kérte föl a köszönet közvetítésére. Ezt a levelet küldte szét a redakciókba:

Mint hogy nem vagyok abban a helyzetben, hogy köszönetemet kifejezzem a leg több tisztviselőktől kezdve az egyszerű munkásig mindazoknak, akik a szent zsinat február 22-iki intézkedése alkalmából nekem személyesen és posta, vagy távirat útján rokonérzésüket kifejezték, arra kérem a tisztelt szerkesztőket, hogy ezekkel az emberekkel hálás köszönetemet tudassa. Meg vagyok győződve, hogy szimpátiájukat nem annyira tevékenységem jelentőségének köszönhetem, mint inkább annak, hogy a szent zsinat annyira elmés határozatot oly jókor tette közzé.

Az orosz lapok nem adhatták ki a köszönetét. Nem szabad nekik. Jutott azonban a levélből a nyugatibb Európába is néhány. Kapott többek között a *Vorwärts* is egyet s ez az újság aztán tudtára is adja a világnak, hogy mit izen a szabad gondolkodóknak *Tolsztoj* Nikolajevics Leó.

— **Halál a tanulmányuton.** *Wolf* Jenő, egy ambiciózus fiatal ember ezelt három héttel Amerikába indult testvéröccsével, hogy a selengyártást, amelynek itthon utőrsége akart lenni, tanulmányozza. A hajón azonban veszedelmes betegség támadta meg s mire elérte New-Yorkot, eszméletlen állapotban vitték kórházba, ahol hamarosan meghalt. E hó 12-ikén temették el az amerikai magyarok mély részvétele mellett a longislandi temetőbe. Az elhunyt sógora volt dr. *Tuszkai* Ödön ismert budapesti orvosnak.

— **Dióssy főhadnagyt elítélték.** A volt székesfehérvári ulánus főhadnagynak, *Dióssy* Viktornak bünygyében a hadbírószág befejezte a vizsgálatot. A vizsgálat során bebiztosult nyert, hogy az ezred kasszáját a mult évi Szilveszter éjjelén *Dióssy* Viktor lopta el és rabolta ki. A haditörvényesek a napokban mondott ítéletet a főhadnagyt fölött s lefokozásra és hosszabb tartamu szabadságvesztésre ítélte a rossz utra tévedt tisztet. Az ítéletet már felterjesztették jóváhagyás végett a hadügyminisztériumhoz. Az ítélet a hadügyminisztérium jóváhagyása után lesz jogerős s akkor *Dióssy* valamelyik katonai fegyházba szállítják.

— **Szülők értekezlete.** A tanárképző gyakorló főgimnáziumban a közoktatásügyi miniszter rendelkezéstől tegnap tartották az első középiskolai szülői konferenciát, melyen előkelő közönség vett részt. *Badies* Ferenc igazgató nyitotta meg az értekezletet azzal, hogy változó a szülők értekezletének célját. A szülőknek, ugymond, akiket a régi iskola nevelt, meg kell ismerniük az új iskolát. A kettő közt nagy a különbség. Hogy miképpen hat a mostani oktatás a tanulóra, ezt a szülők mondhatják meg. Az élelénssel fogadott tartalmas megnyitó beszéd után dr. *Waldapfel* János érkezett az iskolai és a családi nevelés jödatairól. Ezzel megindult a szülők vitája.

Hozzászólottak: *Márkus* Sándor miniszteri tanácsos, dr. *Fuchs* Dávid, *Pollacek* Györgyné, *Peregrinyi* János, *Szuyogh* Szabolcs, *Kvassay* Jenő miniszteri tanácsos s dr. *Liebermann*. A leg többben nem az előadó tételéhez szözlöttak, hanem inkább gyermekükről és az iskoláról, melybe gyermekük jár, volt egy-egy észrevételük. Dr. *Fuchs* nehezként tartja az iskola inaktív módszerét, mely annyira kifárasztja a tanulókat, hogy délután 5-6 óráig kell kipihennie a fáradalmakat. *Szuyogh* Szabolcs képviselő helyesnek találja azt az intenzív figyelmet munkát, amit a diáknak ebben az iskolában végeznie kell, mert így otthonra kívált az alsó osztályokban nem is marad tanulni való. *Peregrinyi* konkrét tételt kért a szülői értekezlet anyagából, például a házi feladatok dolgát. *Pollacek* Györgyné, az egyedüli asszony, aki felszólalt, az egyéniségre való nevelés részleteit szeretné hallani. *Kvassay* Jenő tanácsos pedig a tanítás és a nevelés helyes viszonyát sürgeti.

Dr. *Waldapfel* János előadó összefoglaló beszéde után azzal az óhajással végződött az értekezlet, hogy a sikerült kísérletből mihamarabb rendes szokás legyen.

— **A kegyelem.** *Krakkbóban* nagy az izgalom egy távirat miatt, amely *Balzer* Józsefnek, a napokban kivégzett szökött katonának és gyilkosnak állítólag kegyelmet hozott, csakhogy már későn. A *Naprazd* című lap hozta először a hírt a dolgról, arra jött egy meglepő cáfolat, hogy a távirat nem valódi, s az egész kegyelmi história egy észlelő embernek a műve, aki többször követett el már ilyen kegyetlen csínyt. A cáfolatban azonban nem igen hittek az emberek, inkább gyanakodtak, hogy itt a cáfolat valami végzetes mulasztás leplezésére szolgált, azonkívül a *Naprazd* sem hagyta annyiban a dolgot, s még terjedelmesebb tudósítást közölt az esetről, amely most még jobban foglalkoztatja és izgatja a közvéleményt. Az újság közlése így szól:

Bécsből kegyelmet adó távirat érkezett, de a táviróhivatal hiányos berendezése és a kaszárnyagondnoknaksz hibás intézkedése következtében csak akkor késbesítették, amikor a kivégzés már megtörtént. Március 19-ikéről 20-ikára virradó éjjelen a távirókészülékénél *Schubert* Román segédtestvezető a szolgálót. A táviróteremben harminc készülék volt a felügyelete alatt. *Bilinszki* krakkói postaigazgató, a volt pénzügyminiszter testvére, már régebben elrendelte a postahivatalnokoknak, hogy ha valamelyik készülékénél dolguk van, ezt a készüléket semmi esetre sem szabad odahagyniuk addig, amíg működésben van. *Schubert* ismerte és követte ezt a rendelkezést és mert dolga volt, csak reggel hét óra tíz perckor vett föl egy bécsi hivatalos táviratot holott a bécsi állomás reggel hat óra óta folyton kopogtatott. Ennek a táviratnak körülbelül az volt a tartalma: *A kegyelem uton van, a kivégzés elhalasztandó. Moser.* Mivel a katonai hatóság, amely valószínűleg nem várt kegyelmet, nem küldött ordonancót a postára, a táviróhivatal egy másik osztályából egy postaelőnről telefonon összekötötte magát a *Wawel*-kastélyra, ahol a kivégzés volt. Ez mindjárt a távirat fölvétele után történt. De az ellenőr, bár ismételen csöngetett, a katonai hatóságtól nem kapott választ. Eppen ekkor volt a kivégzés ideje. Csak sok idő múlva jelentkezett egy ismeretlen ember, valószínűleg a tempom restaurálásán dolgozó munkás, aki az ellenőrtl átvette a hírt. Azonnal tovább is adta a katonai funkcionáriusoknak, de már késő volt — *Balzer* időközben kivégezték. Az ellenőr, amikor ezt megtudta, ájultan rogyott össze. Másnap a helytartótanács és a lembergi postaigazgatóság kiküldött bizottsága *Strakiba* ment az eset megvizsgálására. A vizsgálat eredményét titokban tartják. *Schubert*et fölmentették a szolgálattól és fegyelmi vizsgálatot indítottak ellene.

— **Orosz tudósok tiltakozása.** A szociáldemokraták *Vorwärts* című lapjában jelent meg az orosz tudósok és irodalmi notabilitások manifestuma, amelyben a leghatározottabban tiltakoznak az orosz rendőrség brutális viselkedése és az orosz kormányhatalom embertelen rendszerre ellen. E manifestumban az illusztris szemtanuk adják hírelt a művelt, világnak, hogy március 17-én a pétervári Kazán katedrális előtt milyen borzalmas jelenetek zajlottak le. A közölközők körültekintő védtelen tömeget, rátörtek fegyverrel, bottal a szerencsétlenekre. Utótták őket úgy, mintha harcoló ellentelék lettek volna, az ellenállók földre tiporták és gázoltak rajtuk, a menekülőket pedig hátha verték új divatú kancsukákkal a nahatkával. Bántalmazták az asszonyokat és lányokat, a tiltakozókat fetartóztatták, sőt még az intervegniálni szándékozó orosz tisztet is megöklözték. Az áldozatok közül többen eszméletlenül hevertek a földön, sokan bele is haltak a sérüléseikbe. A manifestumot hetvenötven írták alá, Oroszország legkiválóbb írói és tudósai.

— **Harminc éves találkozó.** Harminc éves találkozóra hívják fel azokat a tanuló társakat, akik 1871-ben a szarvasi főgimnáziumban érettség vizsgát tettek. A közlelbi részletek közölhetése végett sziveskedjenek címüket dr. *Mikolaj* István szarvasi orvossal tudatni.

— **Tűzlárma egy színházban.** *Párisból* jelentik, hogy tegnap este az *Opera Comique*-ban az a hír terjedt el, hogy tűz támadt a színházban. A hír úgy keletkezett, hogy egy asszony egyik emeleti páholyban elájult. Férje segítségért kiáltott, s erre a földszinten azt hitték, hogy tűz van. A közönség hanyatt-homlok tödult a bejárat felé, s a színpadon félbemaradt az előadás. Pár perc múlva azonban már tudták a baj okát és a színpadrol meg a jegyzedők által igyekeztek megnyugtanni a közönséget, ami aztán sikerült is. A karmester intésére a színpadon újra kezdtek a szerelmi duettet, amelyet a tűzlárma megzavart és a közönség rendben nézte végig az előadást.

— **Haláloszás.** Gróf *Warmbrand* Gundakár, volt osztrák kereskedelmi miniszter ma Grázban meghalt. — **Segítség a szegényeknek.** A Podmaniczky-utcai kenyérszolgáltatóban vasárnap 9688 adag kenyéret osztottak ki.

— **Hazajöttek.** Eddig az volt a világ sorja, hogy különösen a magyar kivándorlót, akivel odakünn senkise törődik többé, elnyeli Amerika. Ugy viszik ki őket, mint az igavonó állatot s aztán elaludják csapatosan az egész szállítmányt. Ha véletlenül egyik-másiknak szerencséje akad, az még hallat magáról, vagy vissza is kerül, a többi azonban ránk nézve örökre elveszett. Orvondetes változás ebben a szomorú rendben az, hogy tegnap az éjjeli vonattal százhuszonkilenc olyan magyar érkezett Fiuméba Génunán át, aki Braziliában kereste a szerencsét s miután nem találta meg, hazavágyott. Az a különös a dolgukban, hogy a vagy mellé pénzük is akadt még a hosszú utra. Valamennyien kiéhezettek, rongyosak. A rendőrségen utiköltséggel látták el a csapattal, aztán eltoloncolták Mármaros-Szigetre. San-Paulból Fiuméba a kivándorlók közül kilencen meghaltak s utközben 3 gyermek született.

— **A balneológiai kongresszus.** A tizenegyedik magyar balneológiai kongresszus ma délelőtt folytatta tanácskozásait dr. Tauffer Vilmos elnöklésével.

Az első előadó *Russay Gábor* Lajos szobránci fűrdőorvos volt aki a hazai fűrdőkörüli szőlő- és szőlőgazdasági szempontból. *Szentiványi József*, a Csorba fűrdő tulajdonosa. arról panaszkodott, hogy az állam nem támogatja kellően a magánvállalkozásokat. *Fenyves Károly* bátfai fűrdőgazdát azt mondta, hogy a hazai fűrdőket szövetkezés nélkül is olcsóbbá lehet tenni. *Smalovszky Valér* országos képviselő a szövetkezési dicséret. Dr. *Kuty Dező* A vizsgyógyításról értekezett, amelyre a külföldi tudósok szanatóriumában tapasztalt. Dr. *Rottenbiller Ödön* (Trencsén-Teplő) az angol-kerri, dr. *Weyner Emil* (Budapest) a borbajok balneoterápiáról, dr. *Fái Mátvás Miklós* (Uj-Tátraföld) a fűrdőbajok téli kurájáról tartott előadást. *Fidka Gusztáv* (Korond) arra kérte az orvosokat, hogy hazai fűrdőbe küldék beteget. Az ülés folyamán megérkezett a kereskedelmi miniszter leirata, amely a párisi kiállítás alkalmából a legfelsőbb elismerést jutatta el az előzőkhöz.

A délutáni ülésen dr. *Alapy Henrik* a gyermekkor csontész izület-gümőkör kezeléséről, dr. *Reich Miklós* a forró léggel való gyógyításról dr. *Bossányi Béla* kénés hőforrásaink gyógyítási hatásáról, dr. *Weisz Ede* póstyéni fűrdőorvos a kösvényről, végül *Bolemann István* fűrdőink látogatottságáról tartott előadást.

A kongresszus ezzel kimerítette napirendjét és *Tauffer Vilmos* elnök rövid beszéddel berekesztette a kongresszust, amely, mint mondta, szintén előmozdítja a magyar balneológiai ügyét. Este 9 órakor díszes lakoma volt az István főherceg-szállóban.

Délután fél négy órakor dr. *Tauffer Vilmos* elnök vezetés alatt a kongresszus küldöttségileg tisztelettel *Széll Kálmán* miniszterelnöknek, mint belügyminiszternek. A küldöttségben *Smalovszky Valér*, *Papp Sámuel*, *Györfly Gyula*, *Pálner Ferenc*, *Chabada József*, *Weisz Berthold*, báró *Feilitzsch Berthold* országgyűlési képviselők *Ormay József*, *Bolemann István* királyi tanácsosok, *Szentiványi József*, *Lingl Valerián* és *Édeskúty Jenő* vettek részt. A küldöttség vezetője megköszönte a miniszterelnöknek a magyar fűrdőügy fellendítésére irányuló törekvéseit s arra kérte őt, hogy lehetőleg még ebben az országgyűlési ciklusban terjeszse be azt a fűrdő-törvényjavaslatot az országgyűléshez, amelyet az országos ankét teljes szövegében immár elfogadott, mert ennek a javaslatnak a törvényerőre emelkedésétől várják a hazai fűrdőügy új korszakát.

Széll Kálmán miniszterelnök biztosította a küldöttséget, hogy a kérdéssel komolyan foglalkozik és pedig annál nagyobb buzgalommal, mert nagyon jól tudja, hogy itt a legnagyobb mértékben közérdekről van szó. Eppen ezért komolyan el van tökélye, hogy ezt a kérdést minél előbb dűlőre juttassa. Van a kérdésnek egy nehéz oldala, a pénzügyi, de igyekezni fog, hogy ezt a kérdést is a pénzügyminiszterrel egyetértésben célszerűen megoldásra juttassa. (Teljes éjelenés.)

A küldöttség ezután *Gulner Gyula* és *Széll Ignác* államtitkároknál is tisztelettel, akik mind a ketten kifejezték annak a meggyőződésüknek, hogy az ügy rendezése helyes és jó megoldást fog nyerni.

— **Házasság.** *Pásztor Bertalan* városi fogalmazó és hírlapíró Nagyváradon eljegyezte *Fenslber Irén* kisasszonyt.

Bálint József, a Magyar Általános Hitelbank tisztviselője, eljegyezte *Feledi Edith* kisasszonyt Budapestről.

Rockenstein Samu, a Rockenstein testvérek cég beltagja, tartalékos honvédhadnagy Budapestben, eljegyezte *Goldberger Miksa* leányát, Eizát, Szombathelyen.

Fuchs Béla Ujpesten eljegyezte *Klein Nelly* kisasszonyt Ó-Budáról.

— **Az orosz diákloradalom.** Pétervárról táviratozták, hogy a cár rendelkezése az összes miniszterek Carskoje-Szeloba utaztak, hogy megbeszéljék a diáksztrájk következtében szükségesé vált rendszabályokat. Annyi bizonyos, hogy a Pobjedonoszev ellen elkövetett merénylet miatt a kormány kérelmetlenül lesz. Maga Pobjedonoszev a legszigorúbb rendszabályokat követeli a diákok ellen, *Witte* és *Kuropatkin* miniszterek azonban hevesen ellenzik ezt. A legközelebbi

napokban *cári ukáz* fog megjelenni, amely az egyetem statutumait lényegesen módosítani fogja.

Egy távirat jelenti Párisból Londonon keresztül, az *Exchange* távirati ügynökség utján, hogy a carskoje-szeloi cári palota alatt *danamit-akták* találak. Allitóltag *meszedgázó összeesküvést fedeztek föl*, amelynek igen magas állású udvari méltóságok is részesei.

Pétervárról táviratozták, hogy *Miljukov* egyetemi tanárt, aki az akadémia megbízásából Macedóniában tudományos kutatásokat tett, letartóztatták. mert a rendőrség megtudta, hogy kényveten akar a cárnak átadni az egyetemi hallgatók érdekében.

Pétervár, március 26.

A kormány tegnap *elrendelte az ostromállapotot*; kettőnél több ember nem járhat együtt az utcán. Hir szerint a diákokat és a diáklányokat a börtönből *mindent nap megkorlácsolják*.

— **Az ingyenkenyér és a rendőrség.** A kenyérszűkítő vasárnap délelőtt tisztelegtek *Rudny Béla* főkapitánynál, hogy megköszönjék a fővárosi rendőrségnek azt a tapintatos és minden tekintetben kifogástalan eljárását, amely lehetővé tette, hogy a Podmaniczky-utcai kenyérszűkítő boltban a folytonos nagy tolongás dacára a rend soha, pilanatnyira sem volt megzavarva, továbbá, hogy a rendőrség közegei nemcsak nehézségeket nem támasztottak, hanem mindenben segítségükre voltak azoknak, akik az ingyenkenyér kiosztása körül foglalkozkodtak. A bizottság a következő levél utján is tolmácsolta köszönetét:

Méltóságos főkapitány ur! Van szerencsém tisztelettel jelenti, hogy egyrészt a megváltozott viszonyokhoz képest, másrészt a szerzett tapasztalatok felhasználásával és a felelősséget megváltására végezt egy intézkedést, hogy folyó hó 21-ikétől kezdve a kenyérszűkítés reggel 8—10, délután 4—5 este 7—8 és fél órák között történjék: hozzátartozók nélkül jelentkező gyermekek csakis reggel és délután fognak a kiosztásban részesülni, este nem. A kenyérszűkítés végleges beszüntetését április hó közepére véljük kiutáshá helyezhetni.

Midőn a fentieknek szives tudomásulvételét kérem, engedje meg Méltóságod, hogy az analízis megragadva, egyáltalán milyen érzett, öszinte hálaunk fejezhessük ki, hogy Méltóságod, mint a budapesti m. kir. államrendőrség és személyzete irányában. Méltóságod bölcsesége megértette, jó szíve átértézte az általunk létesített intézmény házagóppól misszióját és széles alapra fektetett helyes intézkedéseivel lehetővé tette, hogy az életr, minden várakozást meghaladó fogalmat a legesélyesebb rendzavarás és fenakadás nélkül voltunk képesek lebonyolítani; a rendőrség kiküldött közegei pedig rendkívül körültekintéssel, a körülmények által igényelt kiváló tapintattal és soha meg nem szűnő kötelességűdással teljesítették néha igen nehéz feladatukat.

Fogadják Méltóságod saját mélyen tisztelt személyében, de ugysis mint a székesfővárosi m. kir. államrendőrség vezetője hálás köszönetünket az intézményünkkel szemben tanúsított gyors jóindulatát és engedje remélünk, hogy az emberiség legszűkebb részének javát célzó működésünkben Méltóságod pártfogására és segélyére a jövőben is számíthatunk. Kötőnő tisztelettel maradtunk, méltóságos főkapitány ur alkatos szolgái, *Ingeny-kenyér kiosztási bizottság*.

Továbbá a következő köszönő leveleket intézték még a kenyérszűkítő a *Ganzgyári daloskörnek*, mely az ingyenkenyér javára dalestélyt rendezett és a Lipótvárosi Kaszinónak.

A Ganzgyár igen tisztelt dalkörének Budapestben. A tisztelettel alulról bizottság mai ülésében vett tudomást azon nagylelkű adományról, melyet a tisztelet kör az ingyenkenyér kiosztás céljaira juttatni kegyeskedett. Fogadják mélyen tisztelt polgártársaink, öszinte meleg hálaunk nyilvánítását nemcsak az inségesek ezreinek nevében, kiknek éhséget az önk pénzén vett kenyérről csillapítottuk, de fogadják köszönetüket azon magasztos eszmeinek nevében is, mely az emberi társadalom minden osztályának öszirtartozandóságában, a kölcsönös segédkezésben, a testvéri szeretet és áldozatkészség gyakorlásában érvényesül. Az önk adománya fokozott értéket képvisel gyűnkre nézve, mert bizonyította annak, hogy önk, kik leginkább vannak hivatva az éltekezésre, helyeslik működésüket és velünk együtt megértették, hogy a mai válságos időben első sorban kenyérré volt szükség, hogy a fájó éhséggel szemben minden theoretikus okoskodás erejét vesztí, de a romlatlan sziv melegevel átérték velünk együtt azt is, hogy a mindennapi kenyér oly szent, oly isten-áldotta valami, hogy sem arra, aki nyujtja, sem arra, aki elfogadja, szegény nem hozhat soha. Fogadják ismételve meleg köszönetünket és tartsák meg gyűnköt tovább is jóindulatukban.

A Lipótvárosi Kaszinó elnökéhez intézett levél így szól:

Méltóságos Elnök ur! A mély tisztelettel alulról bizottság mai ülésében vett tudomást a Méltóságod elnöklése alatt működő Lipótvárosi Kaszinó által rendezett kenyérből jövedelmeként hoztak juttatott kegyes adományról. Fogadják Méltóságod és a mélyen tisztelt kaszinó öszinte hálaunk kifejezését a nyomorgók ezreinek nevében, kiket a budapesti közönség józava mentett meg az éhhaláltól, nekünk módot nyujtva arra, hogy minden éhezének legalább kenyéret adhassunk és engedje remélünk, hogy intézményünk, melynek állandósításában a társadalom egy eodáztatlan kötelességet ismertünk föl, ezután is fog a mélyen tisztelt kaszinó nemeslelkű vezetőinek támogatására számíthatni.

— **A kolozsvári sikkasztás.** A kolozsvári Nemzeti Színháznál történt sikkasztás vizsgálati adatai szerint *Tóth József*, mint tudósítónk táviratozta, kétezer korona híján százezer koronát sikkasztott. A pénzért és a könyvek vizsgálatánál megállapították, hogy az első sikkasztás 700 forinttal 1896. január 16-án történt. Ezután növekedett az összeg kétezer koronásig s rendszeren 16-án vagy 31-én történt az elkezés. Három takarékpénztári könyv volt és vagy az egyik, vagy a másik tesz a dátumokról s az összegekről tanúságot mert ezekre szedegette ki a takarékpénztárból az összegeket. A pénztár pénzkészletéhez nem nyult s a könyvekben nyoma sincs a takarékpénztárból kiszedett összegeknek. Az utolsó elikkasztott tétel, 1200 korona, a mult

évről való. Tavaly több nem is tűnt el. Ugy látszik; a tőzsei spekulációval remélte előteremteni azt a pénzt, amivel a pénztárt megkőrosította. Az elveszett összegek pontos öszszeműltatásával természetesen a vizsgálat még nem ér véget s itt csak azt konstalták még, hogy 1896 óta, tehát ötödik éve, semmi éle, ellenőrzés nem történt. Erdekelték a vizsgálat során *Tóth József* ésszekötöttései iránt és Payer egy csomagban csaknem araszos vastag váltóhalmához jutott, 200 frt, 300 frt, 500 frt stb. Ezeket a váltókat mind E. Kovács Gyula két fogadott fia és E. Kovács Gyula felesége juttatta volt hozzá leszámláltatás végett. A váltóhalmazban levelek is voltak E. Kovács Gyulánétól. A váltókkal kapcsolatban Payer kezéhez jutott egy közjegyzői okirat is, még pedig a hetvenes évek közepéről. E szerint *Tóth József* akkori vagyonából egy igen tekintélyes részt: *huszonnegyezer forintot kölcsön adott E. Kovács Gyulának és feleségének*. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, ma délelőtt *Bezerédy* miniszteri tanácsossal és *Payer Béla* számvevőségi igazgatóval háromnegyedórát tárgyalat a sikkasztás ügyében.

— **Muszká világ Rómában.** Csak valami orosz admirálisra volna még szüksége Rómának, hogy teljes legyen az örök város falai között a muszká világ. Az új király felesége hűségesen azokhoz a tradíciókhoz, amelyeket az apja ápol, rajongással csüng mindenem, ami orosz s a hű általvalók a királyné kedvéért határoztaák rá magukat az orosz kultuszra. Es pedig olyan mértékben, hogy a római eszevesztség hasonlatos ahhoz, amely Párisban dühöngött egykoron. A hölgyek orosz bundákat hordanak. Ez idő szerint az idő is alkalmas erre. A gazdag műbarátok orosz piktorokat, szobrászokat látnak el bőségesen megrendeléssel s a Rómában idűző orosz arisztokrácia valósággal középpontja lett a jó társaságnak. Nemrégiben az is megtörtént, hogy egy orosz zongoraművészt a koncertje után öszzevissza csókolat a publikum, persze csak a hölgyek. Szóval: — muszkának lenni jó, de csak Rómában. Odahaza ez idő szerint másképpen becsülik meg az értelmiséget.

— **Elsüllyedt hajó.** *Trieszt*-ből jelenti egy táviratunk, hogy egy a *Lucciolo* nevű citanuovi vitorlászajó Umagónál néhány perenyire a partól elsüllyedt. A hajó látott. A kapitány és egy matróz megmenekült, négy matróz vízbelet.

— **Budapesti Élet.** Díszesen illusztrált havi folyóiratot szerkeszt *Dr. Pollányi Zoltán*. A folyóirat második számának képei érdekesek és finom kivitelűek.

— **Betörés.** *Schnepel* Bódog hajóskapitány feleségének az I. kerület, Lisznyay-utca 1. szám alatt lévő lakásán betörők jártak s elloptak mintegy 6000 koronát érs kézzert s egyéb holmit. Az ellopott tárgyak között volt: Egy pár briliánsfüggő, egy brosch ametisztből gyémánttal, egy pár ametiszt függő arany foglalatban, egy ametiszt brosch, egy karkötő 10 gyémánttal, közepén nagy zafirral, egy karkötő 5 rubinttal, egy gyémánttal, egy kigyó alakú arany karkötő, egy arany gyémántgyűrű, két aranyozott lánca, egy briliáns gyűrű, 2 drb gyémánt gyűrű, egy aranygyűrű 3 türkiszszel s három gyémánttal, egy aranygyűrű egy kis és két nagy türkiszkövel, egy korall éks, férfi nyakkendő 4 briliánsal, ugyan-csak férfi tü macskaszemekkel, ezüstönású női kézi zacskó, egy arany férfi zsebkönyv szimpla fűdéllé ezüst mutatósamlappal, két ezüst férfi óra, 1 női arany óra emlékezzemmel chatellett lánccal, női óra, arany és ezüst áttört arabeskekkel, török irással, 8 drb ezüst kávés kanál J. W. monogrammal, 8 nagy ezüst kanál, 1 cukorcsipetű, ez is J. W. monogrammal. Van az ellopott holmik között 2 darab szalvétagyűrű ezüstből, *Frici és Felix* bevésszel, egy ezüst cigarettatartó, 4 darab 20 frankos arany, egy négyrésze rakható aranygyűrű, női színházi láteső *Imperial* felirattal fekete emajellel, rózsákkal, egy női aranylánc — hosszú — *Mária* képpel, egy szintén hosszú női aranylánc sodrott formában, 1 fekete nyellé ezüst szűró, 130 forint papírpénz, 15 darab török ezüst pénz, 6 lövetű tiszti revolver. A rendőrség megvette a szükséges intézkedéseket.

— **Az osztályorszájköz huzása.** Az osztályorszájköz mai huzásán *tízszáz koronát* nyert 64048 37719, *ötvez koronát* nyert 34644 42620 19768 9025, *kétezer koronát* 57716 37567 58814 20114 61541 76142 52624 68845 73242 62490 57713 65671 92413 75985 94666 44539 66342 35960 42940 54368 54146 80851 37233, *ezer koronát* 61879 11252 12861 54381 37525 65195 62741 29711 60981 19484 79067 91971 37969 80941 67653 94936 70269 54132 1612 63972 17802 15214 6133 99818 96563 84161 80742 96003 93175 35423 42961 34185 44357 72756 73357 88871 77835 71915 2372 53675 76853, *ötszáz koronát*: 97436 25720 41063 73198 55214 55580 654 76230 14007 75192 53589 82449 74016 607-5 53878 58175 16949 82611 18466 50746 50974 63129 32393 12614 62877 8834 19549 89025 4240 71342 80513 55392 3701 4859 29203 30579 8448 91723 7753 35515 65469 1446 97433 60482 55255 80561 38138 63646 76621 37807 37809 93504 84195 181 22 92295 25252 43649 73965 45661 72118 73237 8211 76546 52-25 94290 46395 72573 20874 33117 63462 34831 39191 74258 10195 24224.

Lukács Vilmos bankházából, Budapest, V., Fűrdő-utca 10. sz., vegyének osztályorszájközjegyeket.

(x) Aki csak egyszer is használta Egger moll-pasztilát, meggyőződött, hogy azok köhögésnél, re-

kedtségül főfiumulhatlanok. Kaphatók minden gyógyszerárban és drogériában. Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér. Főraktár Nádor-gyógytár, Budapest, Váci-körút 17.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Sárga oltójét** tisztított az Efríed-féle szab. sárgacipő-folttisztító olajjal, mely a foltokat egyszerű bedörzsölés után kiveszi és a bőrt puhítja. Kapható minden drogéria-, festék- és bór-kereskedésben. Főraktár: Efríed J. és Fiai padlómáz- és festék-áru raktára. Budapest, VIII. József-körút 31/b.

(x) **Elegáns divatos ruhák** készülnek Tereczky és Lilienberg írászabó cégnél, Budapest, Városház-utca 12.

Kövek az ökor gyomrában.

— Jelenet. —

A vágóhídon egy ökor gyomrában 24 kővet találtak. Gazdája azért élette meg vele ezt a sok követ, hogy a vásáron nehezebb legyen.

Az ökor: Asszonyom, ön már szóba se áll az emberrel?

A téhen: Dehogyan nem. Ön olyan furcsa. Ahányszor szótanul megyek el ön mellett, mindig rossz néven veszi.

Az ökor: De asszonyom...

A téhen: Önnek soha sincs érdekes mondanivalója. Önök, ökrök mindig unalmasak... (ravaszul kacsint.)

Az ökor: (bizonyos melankóliával.) Mit csináljunk, asszonyom... De aprópó, ma véletlenül van valami érdekes újságom.

A téhen: Mondja.

Az ökor: Ma megjelent az istállóban a gazdám és szó nélkül tömni kezdett, miut valami libát.

A téhen: Önt?

Az ökor: Igenis, engemet. Kerek köveket tett a számba, aztán lenyomkotta úgynevezett bárszingomon.

A téhen: Ez érdekes. Velem sohase tettek ilyet.

Az ökor: Eleinte csodálkozó arcot vágtam, amin a gazdám nagyszerűen mulatott. De másnap újra jött, új köveket hozott és én ismét kvarcot ékeztetem.

A téhen: Csudálatos.

Az ökor: Ez így ment hetekig. Mindennap megjelent és beállította gyomromba kis emlékköveit. Néha úgy éreztem magamat, mintha én volnék a keresési temető. Tele vagyok kövekkel.

A téhen: Nos, és?

Az ökor: Nos és én már megszoktam az ügyet. Az utóbbi időben már valósággal vártam mindennapi kövecskéimet. De gazdámnak semmi érdeke nincs a változatosság iránt. Folyton kvarcot adott. Néha már úgy szerettem volna egy kis mészkövet, vagy egy kis aszfaltot enni, de nem adott. Arról pedig, hogy egy kis össetett kőzet lett volna: gránit, vagy egyéb, szó se lehetett. Az utolsó vasárnapon kaptam egy kis fekete bazaltot, de az oly kevés volt, hogy szót sem érdemel...

A téhen: És miért tette ezt kedves gazdája?

Az ökor: Hogy nehezebb legyenek... S nekem csak egy dolog fáj.

A téhen (résztvevél): Talán a gyomra?

Az ökor: Nem. Hanem én, ki maga vagyok a becsületesség, sőt azt mondják rólam, hogy smokkja vagyok a becsületességnek, én nem szólhattam annak a kereskedőnek aki megvett... Nem mondhattam neki, hogy zsákban macskát, azaz gyomorban követ vásárol... Ah miért isnem tudok az emberek nyelvén...

A téhen (aki az egész idő alatt másra gondolt. Sőhajtva): Ah, a szerelem...

Az ökor: Hogyan? Nekem kő van a hasamban és ön szerelemről beszél?...

—o.—

FŐVÁROS.

(*) **A főváros kölcsönöze.** A kölcsönügyi bizottság Halmos János polgármester elnöklésével ma tartott ülésén megállapította a szubszkripcióra vonatkozó prospektusnak a szövegét. Megjött ma a belügyminiszteri jóváhagyás is. A bizottság megállapítása szerint a prospektust még e héten kiadják. Az aláírókra április 9–13 napját tűzték ki. Tizenharmadikától huszonegyedikéig végzik az esetleges redukciónkat s a kötvényeket április 22-től május 6-ikáig adják ki. A bizottság elhatározta, hogy fel fogja hívni a bankcsoportban képviselve volt pénzintézeteket, hogy vállalkozzanak ők is díjtalanul az aláírásk gyűjtésére.

(*) **A közlekedésügyi bizottság** ma délután ülést tartott *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester elnöklése mellett.

A napirend előtt *Bródy* Lajos szólalt föl. Reámutatott arra a több ízben előfordult balesetre, a melyek külföldi városokban s különösen Bécsben a felső vezetékű villamos vasut elszakadt drótjaival való érintkezés folytán történik. Kéri, hogy ezt a dolgot a tanács tanulmányoztassa, hogy így valamely óvintézkedést tehessenek.

Az *előző* kijelentette, hogy e tekintetben a tanács-hoz fognak intézni előterjesztést, de megjegyzi, hogy olyan balesetek, mint Bécsben, a már jogánatosított óvintézkedéseknél fogva, elfo som fordulhatnak. A napirendre terve a bizottság elfogadta a *sertes-közvágó-hídhoz tervezett villamos közúti vasut* terveit, azután tárgyalta a közúti vaspályá-társaság zuglói végállomásának átalakítására s a zuglói vonal meghosszabbítására vonatkozó terveket. A bizottság többsége hozzájárult az ügyosztály javaslatához.

(*) **Adókövetés.** Az I. közigazgatási kerület adó-kivétel bizottsága holnap szerdán délelőtt a Nándor-tér, Országház, Fortuna, Bécsi kapu-tér, Verbőczy, Vár-ok és Aitila-utca 7–23 helyrajzi számu külön meghívottak. A VI. ker. A) bizottság a 3552–3590 hrsz. a külön meghívottak. B) bizottság az 1598–1548–52/a/143. hrsz-ig a külön meghívottak. A VIII. ker. A) bizottság a 6088–6100 hrsz-ig a külön meghívottak. B) bizottság a pótlajstromból a külön meghívottak III. osztályu keresetadó-javaslatokat veszi tárgyalás alá.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Főpróba az Operaházban.** Ma tartották meg az *Operaházban* *Charpentier: Luiza* című dalművének főpróbáját, amely tíz órátló félháromig tartott. A dalmű főszereplői: *Bartolucci* Viktória, *Kaczér* Margit, *Kerécsy* Odón és *Beck* Vilmos, — de részt vesz az előadásban még egy-néhány énekes kivételével csaknem az egész személyzet. A dalművet *Kerner* István tanította be és az ő vezénylete alatt adják elő. — Főpróba után rendszeren tartózkodni szoktunk érdemleges megjegyzésektől, de ezúttal a siker érdekében két dolgra kell felhívniunk az igazgatóság figyelmét. Első sorban törlekkel igen radikális töréseket, a nálunk, amelyeket ugyis könnyen bír el a hosszadalmas dalmű, másodsor pedig az utolsó órában még egyszer fel kell szólítani a szereplőket, hogy *tiszta sőveghiejtéssel* énekeljenek. — A premiér egyébiránt a szezon eseményének ígérkezik.

** **Magyar Színház.** A *Magyar Színházban* ma este *Herczeg* Ferencet ünnepelték, abból az alkalomból, hogy *Gyurkovics-lányok* című darabja elérte századik előadását. Rutka és jelentős jubileum is a magyar színműirodalomban s aki úgy meg tudja találni az utat a magyar közönség szívéhez, mint azt *Herczeg* Ferenc megtalálni tudta, meg is érdemli az ünnepelést. A nézőtér külső képeben is az ünnepi előadásra emlékeztetett: a páholyokat és a parkettet elegáns közönség töltötte be, az erkélyek és a karzatok pedig a zsúfolásig tömve voltak. A minden ízében jókedvű darabot a szereplők teljes ambícióval játszották s igyekeztek tullelni egymáson a jó kedvben. *Aranyosi* Janka, *Dóry* Margit, *Róza* Lili, *Sz. Szilassi* Róza, *Molnár*, *Ráthonyi*, *Kardos* s mind a hányan voltak a századik előadás ünnepies hangulatában a legjobbat adták magukból. A közönség kívülről zajos ovációkban részesítette a jelenvot illusztris szerzőt, aki a felvonások végén a zajos tapsokra sokszor jelent meg a lámpák előtt. Az előadás megkezdése előtt a *Magyar Színház* a színpadon ünnepelte a jubiláris darab szerzőjét. *Rajna* Ferenc igazgató és *Szűgyi* Vilmos főrendező beszédekben üdvözlökték, amelyekre *Herczeg* válaszolt s különösen meleg szavakban köszönte meg azt az odaadó szeretetet és buzgóságot, amelylyel a szereplők darabját a száz előadáson végig játszották. Végül a szereplők adtak át a jubiláns szerzőnek egy szép palmaágat a századik előadás alkalmából. Előadás után a *Royal*-szállóban bankett volt *Herczeg* Ferenc tiszteletére, amelyen a kitűnő szerzőt a felkészültök egész sorában ünnepelték.

A *Gyurkovics lányok* előadását holnap, szerdán megismétlik. *Molnár* László, aki most bucsuzik a *Magyar Színház*tól, ezúttal utolsószor lép fel Radványi ezredes szerepében. A lényes pályafutásu darabnak egyelőre ez lesz az utolsó előadása, mert *Molnár* László távoztával a *Gyurkovics lányok* egyidőre lekerülnek a műsorról.

** **Hangverseny.** *Juhász* Aladár, ez az érdekes zongoravirtuoz-bőlcsező több ízű hallgatás után ma este ismét fellépett a Vigadó-terem dobogójára, amelynek Bösendorferét az általa fölaltat „physiologiconnal” látták el. Ennek a készüléknek a segédelmével magasabbra emelik a zongorát, a pedált meghosszabbítják, úgy hogy a művész *állova* játszhat. *Juhász* Aladár elmélete szerint, amelynek máris sok a híve, bár ezt a hangversenyteremben alig látjuk, ennek a játékmódnak művészi és egészségi előnyei volnának. Ő ebben a pozícióban mindenestre előkelő és leszűrt művészettel játszotta le ekklektikus programját, amelynek dús, gazdag változatossága az ő tehetségét

minden irányban ragyogtatta és azonlelta a hallgatók különféle ízléséről is gondoskodott: *Händel*, *Grieg*, *Chopin*, *Brahms*, *Wagner*, *Liszt*, *Bach*, *Schütt*, *Field*, *Csajkouszky*, *Rubinstein* neve szerepelt a műsoron. A kiváló művészt lelkesen ünnepelték.

** **Várszínház előadásainak befejezése.** A *Várszínházban* az idén is április elejéig játszik csak a Nemzeti Színház személyzete. Az utolsó három előadás csütörtökön, e hónap 28-án *A kaméliás hölgy*, szombaton, 30-án *A testvérek* és vasárnap 31-én *A bölcső* lesz. Ez utóbbi rendkívüli bérletszünetben a nagybányai *Lendvay-szobor javára*. A jótékony célra való tekintettel *A bölcső* előadásában a közreműködők teljesen díjtalanul vesznek részt, hogy a *Nemzeti Színház* a maga részéről is minél nagyobb összeggel járulhasson a már megvalósított kegyeletes cél költéségeinek utólagos fedezéséhez.

** **Pálmay Ilka** Kassán *Pálmay* Ilkát, aki most a kassai Nemzeti Színház vendége, mint egy táviratunk jelenti, az ottani közönség olyan ovációkban részesíti, amilyenben művésznőnek még alig volt része. A divának, aki tudvalegleg kassai születésű, a város állandó rendelkezésére bocsátotta diszfogatát. Első este a művésznő a *Nebántsvirág*-ban lépett fel s óriási sikere volt. A közönség az egész est során ki nem fogyott a legzajosabb ovációkból. Előadás után ki-lyogták a diva kocsijából a lovakat s úgy vitték a szállására.

** **Az Országos Színész-Egyesület.** Az *Országos Színész-Egyesület* új kormányzó-tanácsa ma délután tartotta meg alakuló ülését az egyesület tanácskozó termében. Az ülést, mint legidősebb tanácsos, *Faludy* Gábor vigszínházi igazgató nyitotta meg, aki üdvözölvén a csaknem teljes számban megjelent tanácsot, megalakulásra hívta fel. Elnökké egyhangulag *Ditrői* Mór, alelnökké *Herczeg* Ferencet és *Rómszékly* Gusztávot választotta meg. Megválasztotta a tanács a számvizsgáló-, tegyelmi- és nyugdíjbizottságokat. A felvételi bizottságot erre az évre nem alakították meg, mert a tanács maga fogja a kérvényeket átvizsgálni és a felvételi vizsgálatot is megtartja.

Napirend előtt a pozsonyi kétnyelvű színészet ügye került mindenekelőtt szőnyegre és pedig abból az okból, mert a mai újságokban többrendbeli nyilatkozat jelent meg, melyek erre az ügyre vonatkoznak, továbbá mert a pozsonyi szintársulat tagjai által alá-írott újabb nyilatkozatok érkeztek be az egyesülethez. A tanács beható vita után elhatározta, hogy szigorú és pártatlan vizsgálat tárgyává teszi az egész ügyet s erre a célra bizottságot küldött ki, mely a holnapi nap folyamán Pozsonyba megy. A tanács a kiküldött vizsgáló-bizottságnak az egész ügy részrehajlalan, szigorú és részletes megvilágítását tette föladatává. Ezenkívül fölkerlte a tanács *Herczeg* Ferenc országgyűlési képviselőt, az egyesület alelnökét és *Márkus* József tanácsost, hogy szintén Pozsonyba menjenek és ott valamennyi illetékes faktórral érintkezve, alapos tanulmányok tárgyává tegyék a pozsonyi kétnyelvű színészetet és a színházi állapotokat. A kiküldötték jelentést fognak tenni eljárásukról a tanácsnak.

Ezután tárgyalás alá került még az *Országos Színész-Egyesület* nyugdíjintézetére kirótt biztosítási adóilletékek befizetésének az ügye, az 1896. évtől 1900. évig bezárólag. A tanács elrendelte, hogy — mivel minden jogorvoslatot kimerítettek — a körülbelül 7100 koronára rugó összeg kifizetessék. Elintézték végül néhány koncesszió-ügyet s ezzel az ülések folytatását holnap, szerdán délután félóra órára tűzték ki.

A pozsonyi színészet ügyében ma több rendbeli nyilatkozatot kaptunk, amelyek legnagyobb része arról győz meg bennünket, hogy az *Országos Színész-Egyesület* mai tanácsülése igen helyesen járt el akkor, mikor vizsgáló-bizottságot küldött ki, amelynek feladata lesz ebben az áldatlan dologban a teljes és pártatlan igazságot kideríteni. A hozzánk beküldött nyilatkozatokból adjuk a következő lényegesebbeket:

Alólirottak kijelentik, hogy a *Pölez* Ede német karaster és magyar operarendezőtló hallott következő kifejezéseket több ízben hallottuk: *Ihr ungarischen Ochsenköpfe*. *Ihr seid eine ungarische Schmirne-Gesellschaft*. Továbbá lépten-nyomon magyarellenes érzelmeiről tett tanúbizonyosságot. Tisztelességes lények nőnek, va amint a többieknek is hallattára gorombaságokat mondott, például *Ihr gehört zum Schafstreiben*, *aber nicht zum Theater*. A *Borgia* Lucrécia egyik próbáján annyira ment gorombaságaival, hogy Hatvani Ede hevesen megtámadta, azzal érvelvén, hogy a magyar társulat az ő német szellemű rendezése alatt nem köteles működni, miatt az egész személyzet e kínos incidens alatt volt kénytelen próbáim. Az egyik magyar színész által ez ügyben *Relle* Iván igazgató urnát tett keserves panasz süket fülekre talált.

Pozsony, 1901. március 25.

Szabolcsi Ignác s. k. *Agh* Aladár s. k. *Halász* Alfréd s. k. *Davics* József s. k. *Szekely* Dezső s. k. *Szánthó* Gáspár s. k. *Kolozsvári* A. s. k.

Ezennel bizonyítom, hogy ifj. Polgár Károly ur kijelentésére, melyben réam hivatkozva idézi Relle Iván igazgató ur mondatát: *A hazámról nem akarok tudni semmit!* igaz és ezt én mondtam el ifj. Polgár Károly urnak, azonban nem hatalmaztam fel, hogy azt valahol nyilvánosságra hozza. E kijelentéssel tartozom az igazságnak.

Pozsony, 1901. március 25.

Somlár Zsigmond s. k.

Alulírottak kijelentik, hogy a színház épületében előadás alatt Riesz, ifj. Wable és Wessely urak a német színtársulat tagjai hangzottak, hogy a magyar társulat részére is a német színtársulat keresi a kenyeret. E kijelentés ellen egyik alulírott tiltakozott, miből, hogy botrány nem keletkezett, csak a magyar színész higgadt-ságának köszönhető.

Pozsony, 1901. március 25.

Szabolcsi Ignác s. k. Haldás Alfréd s. k.
Dobis József s. k.

Lukácsy Sándor jubileuma. A Magyar Színházban e hónap 30-ikán, szombaton, ünneplik meg Lukácsy Sándor színházi pályájának ötven éves jubileumát. Ebből az alkalomból az érdemes szerzőnek *A csárda virága* című új népszínműve kerül bemutatásra Ledócsy Gizellával a fő női szerepben. Az előadás egyszerűsége jutalomjátéka lesz Lukácsy Sándornak, mert a színház igazgatósága az est jóvedelmét átengedte az érdemes színházi veteránnak, aki még most is szolgálja a művészetet és mint a Magyar Színház gazdája ma is teljes odaadással végzi terhes hivatását. *A csárda virágának* első előadása nem számít a Magyar Színház première-béreltében. Jegyek Lukácsy Sándor jubilaris estéjére már most válthatók.

Z. Bárdi Gabi bucsuja. A Népszínházban holnapután, csütörtökön lép föl utóljára Z. Bárdi Gabi, mielőtt egy évi szabadságára Kolozsvárra távozik. Z. Bárdi Gabi ez utolsó estjén *A modell* címszerepét fogja játszani.

A kolozsvári Nemzeti Színház megnyitása. A kolozsvári Nemzeti Színház Megyeri Dező igazgatója alatt mint nekünk írják, április 7-ikén nyílik meg. A megnyitó előadás az *Ocskay brigádéros* kerül színpadra.

Hangverseny a Telefon Hirmondóban. A Telefon Hirmondó ma este házigangversenyt rendez és közvetít előfizetőinek és hallgatóinak szórakoztatására. A hangverseny közreműködőinek: *Bárdossy Irén, Körösi Gizella és Págin Leona* urnok, *Dajka Balázs és Pápay Lajos* urak. Hangverseny után 10 óráig a rendezési elölvasás következik, 10 óráig pedig még *éjfélyzene* lesz hallható a kagylókon keresztül, melyet az Emke és az Elite kávéházból közvetít a Telefon Hirmondó.

MŰVÉSZET.

□ **Állami vásárlás a Szalonban.** A Nemzeti Szalon internacionális tárlatából az állam a következő műveket vásárolta meg a szepművészeti múzeum számára: *Képek: 1. Blanche: „Olvasó leány“.* 2. Adler: „Óreg tengerész“. 3. Lunois: „Bikaviadal“. 4. Billotte: „Hold feljött“. 5. Teu Cate: „Havrei plage“. Szobrok: Meunier: „Fém munkás“ (bronz). 2. Desbois: „Leda“ (márvány). 3. Rodin: Jean Paul Laureus mellszobra (bronz). Ezeket kívül a képművészeti múzeumba kerül Rodin más két szobra is, melyeket az állam a mesternél rendelt s amelyek a Szalon tárlatán voltak kiállítva, u. m. Falguiere mellszobra és az Ádám ébredése.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Magyar Tudományos Akadémia** báró Eötvös Loránt elnökle mellett összes ülést tartott, amelyen Than Károly r. tag emlékbeszédét mondott a néhány év előtt elhunyt nagy német fizikusról Bunsen Róbertől, aki Akadémiánk kültagja volt.

Az emlékbeszéd végzetével Gyulai Pál olvasta fel Lévy József jelentését az 1900. évi *Parkas-Raskó-lirai költemény-pályázat* eredményéről, amely határozottan rossznak mondható. A pályázott 46 költemény között alig akad említésre méltó. A bíráló bizottság tagjai: Lévy József, Vadnay Károly és Riedl Frigyes egyhangúlag a jutalom ki nem adását javasolta, mihez az összes ülés hozzájárult.

Ezután Borovszky Samu levelező tag terjesztette elő Szily Kálmán rendes tag jelentését, a báró Wodianer jutalomról. Idősb báró Wodianer Albert 50.000 koronát hagyományozott az Akadémiának oly célból, hogy kamatai évente az ország két legkiválóbb tanítójának jutalmaképpen kiadandók. A közoktatásiügyi minisztérium felhívására a tankerületi hatóságok ajánlatokat tettek a jutalomra és pedig beérkezett 109 ajánlat. A bíráló bizottság a díjat Vass Mátyás szegedi elemi iskolai igazgató-tanító és Gödel János székesfehérvári elemi iskolai igazgatónak javasolta kiadni, mihez az Akadémia hozzájárult.

Hogyes Endre bejelentését dr. Fodor József r. tag az Akadémia III. osztálya tagjának elbonytá. Az Akadémia az elhunyt emléktárgyokról nyíltan örökíti meg és felhívja a III. osztályt emlékbeszéd tartására.

Ezután az Akadémia nagyhatalmú idejét állapították meg május 7-től 11-ig.

A nap eseménye következett ezután Ballagi Aladár és a Nyelvőr Magyar Nyelvőr ellen.

Ballagi és a Nyelvőr szerkesztője Simonyi Zsigmond között tudvalevőleg néhány év óta állandó a harc a szótárak ügyéből kifolyólag. A legutóbbi budget-tárgyalások alkalmával Ballagi zárt ülésben indítványozta az Akadémiának, hogy a Nyelvőrt, amely ugy az Akadémia tekintélyével, mint tudományos feladatával megérhetetlen, szüntesse be, illetőleg vonja meg tőle évi 4000 korona szubvencióját.

Hivatkozok a legutóbbi számban megjelent reá vonatkozó első szerkesztő-üzemre, amelyet a zárt-ülésből kifolyólag adott ki a Nyelvőr. Kérde, micsoda elégtételt vehet ezért magának? Kérde az Akadémiát, helyesli-e, hogy a zárt ülésen fojtot vitákat becsület-sérről támadások formájában nyilvánosságra hozza a Nyelvőr?

Báró Eötvös elnök kijelenti, hogy a budget-tárgyalások során az Akadémia a Nyelvőr fenntartását kívánatosnak mondta ki, amelyet szubvenciónál, de tartalmáért semmi felelősséget nem vállal.

A tartalomért a szerkesztő felelős az Akadémia nem hivatott testület arra, hogy a szerkesztő és a nettán megsértett fél között a bíró szerepét játssza. Kéri az Akadémiát, ne hozzon határozatot se pro, se kontra. Megjegyzi, hogy ha már fenntartanak egy lapot, amelyben a nyelvújítás terén küzdelmes vitaközvetések folyhatnak, a szerkesztő tartózkodjék a személyeskedéstől.

Indítványára az Akadémia szótöbbséggel elhatározza, hogy az ügy további tárgyalásától eiaáll.

○ **Az Országos Régészeti és Embertani Társulat** ma délután ülést tartott Forster Gyula elnökle alatt, melynek első tárgya volt Gróh István felolvasása a gőmörmezei középkori faképekről. A felolvasás főképp a nemrégiben felfedezett festményekkel gazdagon díszített geszefalvi szentélyről foglalkozott, melyhez fogható nemesak náunk, de Olaszországban kívül egy országban sincs. Azután dr. Szendrey János olvasott fel az ál Zrinyi-emlékekről, végül megtegte titkári jelentését.

EGYESÜLETEK.

(Az országos méhészeti egyesület) tegnap tartotta a Köztelek nagytermében az évi közgyűlést Vámosy Mihály elnök elnökle alatt. Az egyesületnek a múlt év végével 2800 tagja volt. Binder Iván titkári jelentése szerint a mézértékesítő bizottság pénzforgalma 90.500 koronára ruggott, a legnagyobb részt külföldre szállított méz 730 méternászát tett ki, miután a rossz termés miatt nem lehetett annyit kapni, amennyire szükség lett volna. A közgyűlés után a közönség megtekintette a mézértékesítő bizottság főraktárát és kezelő helyiségét.

(Az Országos Állatvédő Egyesület) tegnap tartotta az új városbába dísztermében ezidei közgyűlést Máday Izidor miniszteri tanácsos elnökle alatt. A titkári jelentés kiemeli, hogy az egyesület a múlt évben messzeágazó működést fejtett ki országsszerte az állatvédelem terén és Sopronban és Ráckeven új egyesületek keletkezését tette lehetővé. A tagok száma emelkedett vagyoni állapota is jelentékenyen javult. A taglétszám az 1700-at meghaladja, a vagyon pedig 18.325 koronát tesz ki. A gyűlés folyamán Fülöp Szántó Lajos lendület emlékbeszédet tartott, amelyben kegyeletes szellemben méltatta Rökk Szilárdot, a nagy embert és állatbarátot, az egyesület kimagasló jótévedőjét, Nyíró Zolna pedig az egyesület pályázatán díjat nyert szép költeményét olvasta fel. A közgyűlés egyhangúlag az eddigi tisztviselőket választotta meg, névszerint elnöké marosi Máday Izidort, ügyvivő a lenékké Grimm Gusztávot, titkárá Monostori Károlyt, pénztárossá Häusler Károlyt. Az egyesület ajándékkönyvek szétosztása mellett pénzbeli jutalomban is részesítette azokat a hatósági közegetek és embereket, akik a lefolyt évben az állatvédelem terén buzgalmat fejtettek ki.

(Az Uránia Tudományos Egyesület közgyűlése.) Ma délután volt Matlekovits Sándor elnökleivel az Uránia Egyesület évi közgyűlése. Az elnök beszéde után Klupathy Jenő főtitkár terjesztette elő nagy gondnal készült évi jelentését. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette. A költségvetés megállapítása után Molnár Viktor ügyvivő elnök terjesztette elő az alapszabály módosítását. Az új alapszabály gyengíti a színház és az egyesület között való kapcsolatot és nehezképpen harminc szakosztály helyett csak nyolc szakosztályt állít. A módosított alapszabályokat a közgyűlés egyhangúlag megszavazta. Megválasztották még az új tisztikart. Elnök: Matlekovits Sándor és Molnár Viktor miniszteri tanácsos (ügyvivő elnök). A harmadik elnöki állás betöltetlen maradt. Alelnökök: Zsilinszky Mihály, Rákosi Jenő, Beibthy Zsolt, Konkoly Thege Miklós, Lóczy Lajos és Liptay Sándor. Főtitkár: Klupathy Jenő. Titkár: legifj. Szász Károly és Dégen Árpád. Pénztáros: Cseike Győző. Ellenőr: György Aladár.

SPORT.

• **Football.** Vasárnap március 31-én a Slavia csapata ismét magyar csapatával mérte össze erejét a Budapesti Sport-Club csapatával Prágában. A mérkőzés érdekesnek ígérkezik, mivel az alig fél éves B. S. C. már eddig is megálta helyét hazai csapatokkal szemben.

• **A Lincolnshire.** Ma kezdődött az egész turf-világ nagy érdeklődése közl, az angol versenyév, a híre Lincolnshire-handicappal, melynek előre fogadásai hetek óta foglalkoztatják a budapesti közönséget is. A verseny favoritjai az utolsó napokban

Harrow, Nightsade, Goodluck és egy ideig Little Eva került az élre a fogadásokban. Nem kevesebb mint 28 ló indult a díjért s a győztes csakugyan az utolsó percek favoritja, Little Eva, Capt. F. C. Bald lóva lett, míg másodiknak az outsider Alvescot, harmadiknak Lackford érkezett be. A győztest Dalton jockey lovagolta. Futottak még a következő lovak: Irish Joy, Jean Beraud, Good luck, Chesney, Forfarshire, Marconi, Chan, Crarac, Syerla, First Principal, Harrow, Amerath, Cecil Winkfield, Jeuness dorée, Kopely, Greenan, Nippon, Heirmale, Laffan, First Irni, Nightsade, Roewreath, Flyng Hackle, Firefay, Gallerie. A startnál a három elsőnek helyezett ló oddsza következő volt: 100 : 15 Little Eva győzelemre; helyre 5 : 2 Little Eva, 6 : 1 Alvescot, 3 : 1 Lackford.

Nyitlér.

SOMATOSE

(oldódó huftehrnye)

orvosi szakteltek véleménye szerint „tápkészítmények ideálja“ betegeknek és gyengéknek.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyszertárakban és gyógyszerkereskedésekben.

A f. hó 27-én tartandó tőzsdetanácsosi választásra ajánljuk jelöltünket

Deutsch Vilmos

gabonakereskedő urat.

A „Deutsch Vilmos“-párt
végrehajtó-bizottsága.

A budapesti áru- és értéktőzsde összes választóiból

Tisztelt tagtársak!

Az 1901. év március hó 27-én délután 3 órakor megejtendő tőzsde-tanácsosi választás alkalmából szives pártfogásukba ajánljuk következő jelöltjeinket:

Herzfeld Frigyes

a Schreiber D. és Fiai cég beltagja,

Horváth Elemér

miniszteri tanácsos, az Osztrák-magyar bank
h. alkormányzója stb.

Strasser Alfréd

a Strasser és König cég beltagja.

Hazafias tisztelettel

Az összes tőzsdetagok által kiküldött
végrehajtó-bizottság.

Palla Vilmos, Beer I. Izsó,
b. jegyző. b. elnök.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Harmadik koronagyűlés helyettes.** Szabó Miklós kuriai elnök elnökleivel ma délután tíz órakor teljes ülés volt a legfelső bíróság első emeleti dísztermében. Az ülés megnyitása után az elnök közölte a megjelent bírákkal, hogy a király melegeledését jelezte ki a magyar bírói testület mult esztendői tevékenységén majd a bíróság körében történt változásokról emlékezett meg. Ádám András kuriai bíró, mint előadó, felolvasta a király leiratát, amelylyel dr. Baumgarten Izidor miniszteri osztálytanácsost a Gedeon László halálával megüresedett harmadik koronagyűlés-helyettesi állásra nevezte ki. Dr. Baumgarten erre letette az esküt az elnök kezébe, mire az elnök rövid beszéddel üdvözölte s kifejezést adott ama reménynek, hogy az új koronagyűlés-helyettes szintén ápolni fogja azt a barátságos viszonyt, amely a Kuria és a koronagyűlés között eddig is fennállott.

§§ **Börtönbüntetetés egy rossz versért.** Kispest martirja, Seper Kajetan – van-e ki e nevet nem ismeri? – *Acs* László közönségi bíróló rémes rigmusokat írt és a verset mindenkinek felolvastatta. *Acs* László a „költs“ ellen bünvádi feljelentést tett a büntető járásbírósnál, amely rágalmazás miatt el is ítélte egy hónapi börtönrre és 10 korona pénzbüntetésre Seperet. Az elítelt felebbezett és menteséget ma fontolgatta a pestvidéki törvényszék felebbezési tanácsa. Verebelyi

Ignác elnöklése mellett. Seper a törvényszék előtt bizonyítgatni akarta a költemény szakaszainak igaz voltát, de ebbe a törvényszék nem ment bele. Mindazonáltal a börtönbüntetést *leszállította 14 napra*, amely azonban pénzbüntetésre át nem változtható, mert már sok van a rováson a kispisti rovások miatt. Egyébként ezt a tizennégy napot Seper, mint költő is megérdemli, — mondják, akik a rossz versét olvasták...

§§ **Hallatlan olosóság.** A kereskedelmi miniszter kimondotta, hogy „üzletiflösztás miatt a készletlen levő áruk hallatlan olosó áron árusítatnak a 14” című üzletflosztás az ipartörvény 51-ik szakaszába ülő kőzö kihágást képez. Az illető kereskedőt, aki ezt a flosztást üzletlen alkalmazta, 200 korona bírságban marasztalta el. Ezenkívül az 51-ik szakasz szerint való engedélydjának és a floszt jelzett módon történt eladás következtében befolyt összeg tízedrészének megfizetésére is kötelezte.

TÁVIRATOK.

Az angol király követe Bécsben.

Bécs, március 26. A király ma délután ünnepies kihallgatáson fogadta Lord *Wolseley* és átvette tőle az Edvárd király trónralépésére vonatkozó notifikáló okiratot. Ő felsége a First Laings Dragoon Guards egyenruháját viselte, amely ezrednek ő a tulajdonosa. Az okirat átadása után Lord *Wolseley* bemutatta a követség többi tagjait. Ő felsége a követség minden tagjával váltott néhány barátságos szót. Ezzel a kihallgatásnak vége is volt.

A délelőtti folyamán Lord *Wolseley* meglátogatta gróf *Goluchowski* közös külügyminisztert és báró *Kriehammer* közös hadügyminisztert.

Bécs, március 26. Ma este ő felségénél udvari ebéd volt, melyen *Pünktel* angol nagykövet a nagykövetség személyzetével, lord *Wolseley* angol rendkívüli követ a misszió tagjaival, gróf *Goluchowski* külügyminiszter, *Körber* miniszterelnök, gróf *Széchenyi* ő felsége személye körüli miniszter, báró *Leck* vezérkari főnök, *Kállay* közös pénzügyminiszter, báró *Kriehammer* hadügyminiszter, báró *Spaun* tengernagy és számos magas méltóság vett részt.

Delegáció-választás Ausztriában.

Bécs, március 26. A nagy németek szövetsége és a német néppárt a delegáció tagjainak megválasztása céljából ma este konferenciát tartott. A két párt elhatározta, hogy ha a képviselőház holnapi ülésének végén az elnök indítványozni fogja, hogy a delegáció tagjainak megválasztása céljából esti ülést tartson a Reichsrath, akkor határozati javaslatot fognak benyújtani és követelni fogják a választásnak napirendről levételét s ha ezt az indítványt elvetik, akkor *tillakozi fognak a választás ellen*. A német néppárt ülésén kifejtették, hogy a németeknek *semmi okuk sincs a Koerber-kormány irányában engedékenységre* s azért oda fognak hatni, hogy husvét előtt a Reichsrath ne válassza meg a delegáció tagjait, mert félő, hogy a kormány a 14. §. alapján fogja életbeléptetni a költségvetést, ha biztosítva lesz, hogy husvét előtt meg fogják ejteni a delegáció tagjainak megválasztását. A párt tehát elhatározta, hogy kötelező ígéretet fog követelni a kormánytól arra, hogy a németek jogos követelményei teljesüljenek fognak és a költségvetést a törvényhozás útján fogja megszavaztatni, mert ellenkező esetben a delegáció tagjainak megválasztását a párt ellenezni fogja.

Bécs, március 26. A *Slavische Correspondenz* szerint a delegáció tagjainak megválasztása tekintetében a *Morvaország* és *Csehország*ra eső mandátumok felosztására nézve a németek és csehek és az alkotmányos és konzervatív nagybirtokosság között *kompromisszum* jött létre, mely szerint Csehországból négy csehet, két konzervatív nagybirtokos, négy németet, köztük egy alkotmányos nagybirtokos, mint tagokat, továbbá egy cseh és egy német képviselőt mint póttagokat, Morvaországból két csehet és egy nagybirtokost mint tagot, egy németet és egy csehet mint póttagot választanak meg.

A kvóta.

Bécs, március 26. Gróf *Schönborn* értesítette az osztrák kvótaküldöttség tagjait, hogy a regnikoláris küldöttség megalakult és felszólítja őket, hogy 28-án, esütőrkön délután 2 órakor kezdjék meg Bécsben a hetes bizottság útján a szabóli tárgyalásokat. Egyidejűleg felszólítja az osztrák küldöttség plénumát, hogy ugyanazon a napon délután 4 órakor ülést tartson.

A Reichsrath.

Bécs, március 26. A képviselőház mai ülésén *Steinwender* előadó elfogadásra ajánlta azt a törvényjavaslatot, amely a közvetlen személyi adóra vonatkozó törvényt olyképpen terjeszti ki, hogy a zálogleveleknek és az országos hitelintézetek által kiadott

részkötvényeknek kamatai minden járadékadó alól felmentve legyenek. Többek hozzászólása után *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter kifejti, hogy a járadékadó, úgy amint a személyi adó reformja alkalmával behozott, nem fog sokáig fennállni és helyet kell adnia egy időszerebb adóreformnak. De ez csak a közvetlen adók egész rendszerének újlagos megváltoztatásával egyidejűleg fog megtörténni. A jelen pillanatban azonban ez a változás nincs helyén, amiért is őrizkedni kell attól, hogy a járadékot a mostani átmeneti idő alatt illuzóriussá ne tegyék.

Az előadó néhány megjegyzése után *Zedtwitz* indítvány elfogadtatott, vagyis bizottsághoz utasították oly felhívással, hogy 24 órán belül jelentést tegyen.

Vilmos császár köszönete.

Hamburg, március 26. A hamburg-amerikai vonal üdvözlő táviratára *Vilmos* császár így válaszolt:

Szíves köszönetet mondok önöknek a részvétellem öröm kifejezéséért, melyet haladó gyógyulásom alkalmából hoztam juttattak. A Bréma józelmű lakossága közepette történt *sajnálatos* támadás nem fog engem megingatni a német nép ragaszkodásába vetett hitemben és hivatásomnak Isten által elém szabott feladatai közül folytatott munkámban.

Oroszország és a hármasszövetség.

Berlin, március 26. A *Nordd. Allg. Ztg.* írja: A hármasszövetséget az utóbbi időben, különösen a párisi sajtóban, sokféle, de többnyire helytelen fejtegetések tárgyává tették. Első sorban konstatalható, hogy *Olaszország* szövetségesei soha sem szabtak ennek az államnak feltételeket vagy csak óhajokat is az olasz hadsereg felhasználását illetőleg. Továbbá a hármasszövetség mind a három szövetségesnek teljes szabadságot enged szárazföldi és tengeri haderejűk megállapítására nézve. Ha a szövetségesek egyike hadseregeinek csökkentését saját érdekeinek szempontjából szükségesnek tartaná, ez nem volna ellenmondásban a szerződésnek sem szellemével, sem betűjével. A hármasszövetség minden tagjának úgy magára nézve, mint a két szövetségesre nézve is ragaszkodnia kell ahhoz az elvhez, hogy a haderő megállapítása tisztán belgye az illető államnak. Időszerű ezt a ténnyt is kiemelni azzal a némely részről tudatosan terjesztett legendával szemben, hogy *Olaszország* pénzügyi nehézségei összefüggésben vannak a hármasszövetség által reáértett kötelezettségekkel. Ily kötelezettségek nem léteznek.

Róma, március 26. A *Tribuna* közli, hogy a *Zanardelli* és a *New York Herald* levelezője között való beszélgetésről közölt tudósítása nem felel meg a tényeknek. *Zanardelli* merőben ellentétesen e közleménnyel azt mondta, hogy *szó sem lehet Olaszországnak a hármasszövetségből való kiválásáról*. Ilyesmit csak a hármasszövetség ellenségei hirdethetnek.

A délafrikai szabadságharc.

Köln, március 26. Egy *Jansen* nevű boer tiszt igen látogatott négyülésem érdekesen fejtegette a délafrikai kérdést s azt mondta, hogy a boerok nem fognak többé *béketárgyalásba bocsátkozni*, ha csak az angolok nem biztosítják előbb *Transvaal* és *Oranje fölöttén függetlenségét*. *Transvaal* északi része még ma is egészen a boeroké. A fokvárosi táviratok egytől-egyig hamisítva vannak.

London, március 26. Az itteni kormánykörök határozottan állítják, hogy a kormány legközelebb újra *béketárgyalást kezd a boerokkal*. A kormány előrelátóan újabb concessziókat fog tenni a boeroknak.

London, március 26. Lord *Kitchener* táviratozza Pretóriából tegnapi kelettel: *Babington* hadoszlopa *Ventersdorptól* délnyugatra megtámadta *Delarey* 1500 főnyi seregét s teljesen megverte és üldözébe vette. Az angolok ez alkalommal szákmányul ejtettek két tábori ágyút, 320 lövedéket, egy *Pompom*-ágyút, hat *Maxim*-ágyút, 15.000 kartačesot, 160 puskát, 53 nagyobb és 24 kisebb szekeret. A boerok közül 140 ember fogdába esett, sokan el-estek vagy megsebesültek. Az angolok vesztesége kicsiny.

Az olasz munkások ellen.

Páris, március 26. Több nacionalista lap azt követeli, hogy a marseillei sztrájkolók és a munkaadók között való tárgyalásokból az olasz munkásokat zárják ki.

Páris, március 26. A *Petit Sou* című lap értesülése szerint *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök körrendeletet intézett a prefektusokhoz, amelyben utasítja őket, hogy szigorú rendszabályokat alkalmazzanak az olasz munkások ellen. A legkisebb zavargás esetén ki kell őket utasítani és azonnal a határra kísértetni.

Páris, március 26. *Bernard* (nacionalista) indítványt tesz ez idegen munkásokra kivetendő adó behozatala (10 frank) tárgyában és a sürgősség kimondását kéri. Ezt 216 szóval 194 szavazat ellenében kimondják.

Chamberlaineék pöre.

London, március 26. A radikális *Morning Leader* a parlamenti választások idején egy cikksorozatban megtámadta Chamberlain *Richardot* és *Neville-t*, Chamberlain gyarmatügyi miniszter unokatestvéreit, hogy mint egy részvénytársulat igazgatósági tagjai, jogtalan és törvénytelen módon megrendeléseket kaptak a hadseregnek való szállításokra a gyarmatügyi miniszter befolyása következtében.

A *Morning Leader*et rágalmazásért pörbe fogták s noha állításait bizonyítani is kész volt, a törvényszék 1750 font sterling kártérítésre és a tetemes költségek megfizetésére ítélte a lap kiadóját.

A 16 Bulgária.

Szófia, március 26. *Danev* külügyminiszter a szobranjében a felirati vita folyamán hangsúlyozta annak szükségét, hogy Bulgária minden állammal jó viszonyt tartson fenn. Konstatalta a Szerbiához való örvendetes közöledést, valamint Románia előékenysége következtében a "barátságos szomszédi viszony" helyreállt az állammal is. *Törökországról* szólva a miniszter annak az óhajának adott kifejezést, hogy miután Bulgária lojálisan teljesíti kötelezségeit *Törökországgal* szemben, ez is tegyen eleget a berlini szerződésben reá rótt kötelezettségeknek.

A mantuai gobelin.

Róma, március 26. A képviselőházban ma *Rocca-Fermo* kérdésére, vajjon a kormány abban hagyta-e a tárgyalást az osztrák kormánnyal az 1866-ban *Mantua*-ból elvitt *Rafael*-féle gobelin visszaadása tárgyában, *Cortese* köztudatügyi államtitkár kijelentette, hogy a tárgyalásokat a külügyminiszter diplomáciai uton folytatja. A külügyi államtitkár ezt megerősítette és azt a reményét fejezte ki, hogy a tárgyalásoknak kielégítő eredményök lesz.

A marseillei zavarok.

Marseille, március 26. A délelőtti folyamán komolyabb incidens nem fordult elő. Ma már több lövasuti kocsik közlekedik, mint az utóbbi napokban. A rakodópartokon, a dokkokban és a hajókon dolgozó munkások száma is nagyobb.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 26. Illetékes helyről közlik: az olasz kormánynak már hivatalos tudomása van arról, hogy a megkötendő kereskedelmi szerződésnek azt a záradékát, amely az olasz borra kedvezményeket állapít meg, Ausztria-Magyarország nem fogja megújítani. Sőt ellenkezőleg a külföldi borokat sújtó vámtételek megfelelő felemelésével gondoskodni fognak az ausztriai és magyarországi bortermelők érdekeinek védelméről.

Bécs, március 26. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A külföldi jelentések nem mutattak kezdeményezést s ennek következtében a határidő-piacon gyönge volt a forgalom. Az üzlet élénkség nélkül folyt s az árfolyamok általában 2-3 fillért vesztettek, csak éppen tengeri javult 2-3 fillérral. Kötötték: Buza tavaszra 7.96-7.95, május-júniusra 8.02-8.—, rozs tavaszra 8.04-8.05-8.04, május-júniusra 7.98, őszre 7.17-7.18-7.18, zab tavaszra 6.84-6.83, tengeri május-júniusra 5.57-5.60-5.59 koronán. Jegyeztettek: Buza őszre 8.—8.02, tengeri július-augusztusra 5.69-5.70, repece augusztus-szeptemberre 13.—13.10 koronán. Zárlatok maradtak: Buza tavaszra 7.93-7.94, május-júniusra 7.98, őszre 7.99-8.—, rozs tavaszra 8.—8.01, május-júniusra 7.94-7.95, őszre 7.14-7.15, zab tavaszra 6.81, tengeri május-júniusra 6.57-6.58 koronán.

New York, március 26. (Terménytörsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8.1/2 (8.1/2). Áprilisra 7.70 (7.67). Júniusra 7.77 (7.69). New-Orleansban helyben 7.15/16 (7.15/16). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphában 8.— (8.—). Refined in Cases 9.10 (9.10). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — *Zsir*: Western steam 8.45 (8.35). Robe és Brothers 8.60 (8.50). — *Tengeri irányzata* tartott. — Márciusra 49.— (49.—). Májusra 47.1/2 (47.1/2). Júliusra 47.1/2 (47.1/2). — *Buza* irányzata gyenge. Piros ősz helyben 81.1/2 (81.1/2). Márciusra — (—). Májusra 80.1/2 (80.1/2). Júliusra 80.1/2 (80.1/2). Szept-re 79.1/2 (79.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/4 (1.1/4). — *Kávé*: jáir Rio 7. sz. 6.7/8 (7.1/8). Márc-ra 5.45 (5.55). Júliusra 5.60 (5.65). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.75 (2.75). — *Cukor*: 8.1/2 (8.1/2). — *On*: 26.27 (25.87). — *Réz*: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 26. (Terménytörsde.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. Márciusra 74.1/2 (74.1/2). Májusra 75.1/2 (75.1/2). Tengeri irányzata szilárd. — Márciusra 41.1/2 (41.—). — *Zsir*: Márciusra 8.15 (8.05). Májusra 8.07 (8.—). — *Szalonna* short clear 8.47 (8.40). — *Sertisus*: Márciusra 15.55 (15.55). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Ha majd kigyúl . . .

Ha majd kigyúl az első tűz szobában,
Ne legyen üres szalmaláng csupán,
Mely hamuvá lesz s elenyészik sebtén
Egyetlenegy fellobbanás után.

Legyen tűzvész, mely terjed, rombol, árát,
Ne bándd, ha mindent porrá éget is!
S ha gyáván elfut, aki felgyújtotta:
Egjen el benn' örökre szived is!

Balla Miklós.

+ **A napfoltok befolyása az időjárásra.** Lockyer angol csillagász a napfoltok nagysága és láthatóságuk tartama, valamint a föld meteorologikus viszonyai között összefüggést talált. Azt tapasztalta, hogy azokban az években, amelyekben a napfoltok a maximumot jobban megközelítik, tetemes naphőmérsékleti emelkedés észlelhető és viszont azoknak az éveknek átlagos naphőmérséklete, amelyekben a napfoltok a maximumtól távolabb esnek, alacsonyabb. Az indiai Óceán környékén uralkodó esőzéseket megfigyelte és azt találta, hogy az indiai Óceánon a naphőmérsékletnek a napfoltok maximuma szerint való ingadozása — a megfelelő esőzési időjárás eltéréseiben nyilatkozik meg. Az angol tudós a naphőmérséklet és a földi hőmérséklet ingadozásai között is talált összefüggést. Ami magukat a napfoltokat illeti, ezekre vonatkozólag Lockyer megerősíti azt a feltevést, hogy ezek egy erős égési folyamat eredményei. Maximum alkalmával igen nagymennyiségű gázok észlelhetők a napfoltokban, amelyek az égési folyamatok a nap felszínére vet ki és így földünkön is észlelhetők.

+ **Nagy emberek szokásai.** Tudott dolog, hogy minden nagy zeneszerzőnek volt valami gyengéje. Beethoven ha reggel felkelt, öltözetlenül sétált a szobájában, miközben valamely melódiai dudolt. Aztán a mosdóasztalhoz lépett, amelyen négy korsó víz állott. Egyiknek a tartalmát a másik után a kezeire öntötte és nem vette észre, hogy a víz kifolyt már a mosdótáliból és a földön olyan, mint valami kis tó. Gyakorta reggel vagy este a harmatos mezőn meztelb sétált. Sarti csak sötétben tudott komponálni, Cimarosa csak ha láma és világosság volt, Paeiello akkor tudott dolgozni, ha meleg ruhákba göngyölte magát, Meyerbeer elrohant, ha maoskát látott, Sacchini pedig nem tudott dolgozni, ha a maoskái nem sétáltak az asztalon. Híres kollégája, Außer nem tudott két napnál tovább Párisban időzni. A komponistáknál nem igen gyakori szokása volt, hogy sose nézte meg operáinak előadását.

— Minek menjek színházba? A zenét ösmerem és csak bosszankodnám, ha látom, hogy az előadás intencióm mögött marad!

REGÉNY.

Cine mintye.

— REGÉNY. —

Írta: DÓZSA ENDRE.

— Nem foghatott — felelt Száli. — Nagyatyád előtt ott az ország címere, közvetlen feje felett a Turul-madár, a csoportozatot befogja Hungaria védőpalástja, nem volt hely, a hová a csákányt útni lehessen, mert leütini nem lehetett sem nagyatyádat, sem az ország címérét, sem Hungariát, sem a Turul-madarat. Én magamra vállaltam, hogy kérésre könyörgéssel, rendelkezésre alázatossággal és átkodra igaz szerelemmel lábaidhoz borulok és megengesztellek . . .

Azzal Galambodi Miklós lábaihoz borult, átka-rolta térdeit és úgy nézett fel hozzá, mint a mesebeli tündér parancsoló urára.

Az igéző szemár ismét megdölejte a férfit. Valami édes melegséget érzett szívében, mintha ebben az átszellemült, szép fiatal leányban saját jobbik erejét látta volna, felemelte magához, megölelte forrón, édesen.

— Mindennel és mindenkivel ki tudsz békíteni, de most az egyszer nincs igazad! . . . talán? — szolt mosolyogva — Attól is félek, hogy az általad összegyűjtött anyagból készített ágyu nem fog ölni tudni. . . . Abból a rézsoborból jobb ágyu lett volna!

— A békének e sok hasznos szerszámát csak azért hoztuk önkényit, jó lélekkel ide, mert tudjuk, hogy a ti harcotok, nagy jó uram Miklós urfi, nem támadás, csak védelem — szolt Elías.

— A legjóságosabb, de éppen azért legelkeseredettebb önévélem! Mikor legyvert lett a kaszából, kard az ekevasból, hadifelszerelés, az asz-

Donizetti csak utazás közben tudott komponálni és a természet szépségeinek nem szentelt semmi figyelmet. Paer csak akkor dolgozhatott, ha valakivel előbb pörlekedett. Spontini szobája sarkába helyezett egy homályos üvegű lámpát és ebben a félmohályban komponált. Salieri a fantáziáját úgy izgatta, hogy a legélénkebb utcákon rohant keresztül, miközben bonbonokat evett. Gluck a szabadban dolgozott és a nap izzó sugarai órák hosszat ült. Händel templomokba járt és azoknak egy sötét sarkában órákig ült, Mozart sosem kezdett dolgozni anélkül, hogy kedvenc költői: Dante, Homer vagy Petrarca műveiből egy lejezetet ne olvasott volna. Miközben az Ezeregyjé meséit olvastatta fel magának, komponálta a Don Juan nyitányát. A trombita hangját nem bírta el, éppen úgy, mint ahogy Rossini a zongora hangját gyűlölte. Ha Haydnt elhagyta munkaközben az inspirációja, elővette a rózsafüzért és néhány Avet imádkozott. Bellini ilyen esetben olasz népdalokat kezdett énekelgetni. Gyakran napokig nem hagyta el az ágyat. Ez különben Paeiellonak is szokása volt.

+ **Egy tenorista szobra.** Nagyon kevés tenoristának állítottak emlékszobrot. A magas c lovagjait ritkán örökítik meg márványban. A spanyolországi Pau városában legközelebb egy Jellotte nevű tenoristának állítanak emlékszobrot. A múlt században élt és Lulló műveit csodásan énekelte. A spanyol nép rendkívül kedvelte a tenoristát és emlékre most szobrot is emel. A leleplezési ünnepségek hat napig tartanak. A szobor Ducuing műve és a tenoristát gitárral a kezében ábrázolja.

+ **Páris és London.** Pyat Félix, a forradalmár üres óráiban nagyon szellemes cikkeket írt. Hátrahagyott iratai között találták azt is, amely összehasonlítja Páris Londonnal:

A párisi kocsis jobbra hajt, a londoni balra.
A párisi kocsis elől ül, a londoni hátul.
Páris szufolt, London szétszórt.
Páris magába olvaszt, London terjeszkedik.
Páris kőből, London téglából épült.
Páris házai magasak, utcái keskenyek, London utcái szélesek, házai alacsonyok.
Párisban az ablakok úgy nyílnak, mint az ajtók, Londonban úgy eresztik fel és le őket, mint a guillotint.

Páris házai bérkaszárnnyak, Londonban minden családnak megvan a maga háza.

Párisban portás van, Londonban kapukules.

Párisban cacaoat mondanak, Londonban úgy mondják: cocoa.

Páris ebédel, London eszik.

Londonban egy mártásban százféle vallás van, Párisban százféle a mártás, vallás egy sincs.

Londonban a villának három ága van, Párisban négy.

szonyok és lányok legföltettebb, legkedvesebb ékszereiből, mért ne lehetne egy régi, bármennyire becses családi réz-erekléből ágyu? Hisz ágyut öntöttünk még a felszentelt harangból is, — mondta ismét neki tüzesedve Galambodi.

— Az a családi erekle a múlté és a jövődé. Hoztunk helyette mást, mely talán régibb családi erekle, de melynek multja nem volt, jövődjöje pedig, hogy beolvadjon. Nekünk ez a felszentelt harang, ez hív minden péntek este Jehovánk elé. Ez volt a miénk, mikor semmink sem volt és ez lesz a miénk, ha semmink sem marad. Ott éltünk, ott haltunk nemzedékeken át a ti kertek és sövények mellett. A mi családi ereklénk jogos és természetesen áldozat arra, hogy a tied megmaradjon. Akarom, hogy az a szentelt gyertyatartó beolvadjon a ti ágyutokba és legyen benne a bosszualló Jehova minden hatalma! — szolt ihletett lelkesedéssel a fiatal lány — hiszed-e még, hogy a mi éreinkből öntött ágyu ölni nem tud? . . .

— Nem hiszek semmit Rozáli . . . és mindent hiszek . . . Mióta tudom, hogy nincs az ősi kuriáknak olyan illatos virága, mint a sövényök mellett rejtve nyílt gyöngyvirág.

Többet aztán nem lehetett Galambodi Miklós-sal komolyan beszélni. Csakhogy éppen eszébe jutott örnagy rangja s intézkedett, hogy az öreg Elías két szeker rézet, az általa tett ajánlat fejében vegyék át. Míg Elías a szekerekkel odajárt, az örnagy Rozálival kiült a kis beszálló házikert felőli söntésére és elkezdtek ott, mikor még gyerekek voltak, mentek tovább, mikor Rozáli hazajött a bécsi leányneveldeiből s találkozott a kis huszár kedvével „a császár katonájával”, mikor végül a Rozáli kórházában a mély árkot, amit a társadalom pillanatnyi széleslye. Annyi édes volt e találkozásokban, hogy azoktól nem látták sem a mélység, sem a magasság távolságát, sem a multat sem a jövőt, hanem mintegy összeforrtak a szenvedélyes lánggal égő jelen kiélvezésében. Mikor Elías visszatért és a szalmából ra-

Páris vig, London szomorú.
Páris sétál, London rohan.
Londonban nagyon kevés a katona, Párisban tul sok.

A párisi katona kék kabátot, piros nadrágot visel, a londoni piros kabátot, kék nadrágot.

Párisban a házassággal lesznek szabadok az asszonyok, Londonban ávval szünnek meg.

Londonban a gyilkosság több, Párisban az öngyilkosság.

Páris dolgozik, London alkuszik.

+ **Madárfészkelő szekrénykék.** E szekrénykékről bizonyul nem mindenki hallott még. Figyelmeinket rájuk fölkelti most egy kis közlés, amelyet egyik vidéki hírlapban pillantottuk meg. Csak rövid néhány sor emlékezik meg a madárfészkelő szekrénykékről, nem magasztalja őket áradozóan írólesleges szóbeszéd, csak egy kis figyelmeztetés az egész, ne-hogy megfeledkezzenek róluk, a nemes célu, okos kis madárfészkelő szekrénykékről. Ime:

— **Kerttulajdonosok figyelmeibe.** Figyelmeztetik a kerttulajdonosokat, hogy a madárfészkelő szekrényeket legközelebb március hóban kell kiakasztani. Ilyeneket a nem tagok is kaphatnak a soproni állatvédő-egyesület elnökénél az előállítási áron. (darabja 25 krajcár.) Ne sajnálja senki sem e csekély kiadást; saját érdeke követeli.

Lám ez csak néhány igénytelen sor és milyen nagy kérdés húzódik meg benne. Egy ilyen országban, mint amilyen Magyarország, milyen sok száz-ezer kert van, a sok kertre mennyi millió hernyó éhes, a sok millió hernyóhoz meg csak kelő számú madárka kell, hogy bekajja azokat. Márciusban langyos fuvalmak járnak már a kertekben, s messze délről jönnek haza a kis magyar madárkák, ilyenkor itthon is meglehetnek már. Ki hát gyorsan a kertekbe a madárfészkelő szekrénykékkel, hogy szembe tünjenek idején, s a tollasok beléjük költözzenek. Ki a kertekbe a szekrénykékkel, annyival is inkább, mert hiszen csak huszonöt krajcár az áruk, ami maga az előállítási ár. A madárkáknak meg van a jó helyük ezzel, s a kerttulajdonosok sem járnak rosszul. Az állatvédelem is érvényesül, mert a madárfészkelő szekrényke a legbiztosabb hely a fészék számára, a madárka ott jól meg van védve. Mindenki nyér a dologban, hát nem a világ legbőlesebb találmánya a kis madárfészkelő szekrényke? . . .

+ **A God Save the King szerzője.** Élénken foglalkoztatja most az angol irodalmi és zenészköröket az a kérdés, hogy kicsoda az angol néphimnusz szerzője. Valaki azt indítványozta ugyanis, hogy állítsanak a himnusz szerzőjének emlékszobrot. Erre a célra szükséges most, hogy tudják, kicsoda a szerző? Charles Reade azt állítja, hogy Henry Carey csinálta a szöveget és a zenét is 1740-ben. Ebben az évben énekeltek először, de nem nagy tetszést arathatott,

kott ülékre leányával együtt felhelyezkedett, megölelte őket Galambodi.

— Köszönöm Elías fáradságodat, költségedet, szívessegedet, de leginkább köszönöm, hogy elhoztad Rozáli, nála nélkül a dolog bajosan ment volna.

— Okos leány, jó leány az én szívem verejtéke. Kár, nagy kár, hogy az apja egy szegény, rongyos, öreg zsidó . . .

A szeker megindult, Galambodi örnagy felugrott lovára, kikísérte a városból, mintegy öntudatlanul . . . A szomszédos helység apró házai már elértek, mikor bucsut intett nekik. Megfordította lovát és nyilsobesen haladt vissza a város felé. A szembe csapó tavaszi szél is, mintha mind azt hajította volna: „okos leány, jó leány, az én szívem verejtéke . . . Kár, nagy kár, hogy az apja egy szegény, nagyon öreg zsidó!”

Az öreg Elías látta is, érezte is, hogy Száli szerelmes lett, vagy talán az is volt, mióta felserdült.

Nem tudott haragudni lányára, bár a nagy sorskülönbség a mi választotta és a lány közt volt, áthidalhatlannak látszott. De szerette Galambodi Miklós és imádtá lányát. Így bár lelkében együtt voltak, nem akart sorsuk felett bíró lenni, sem reményeiben, sem vágyaiban nem hozta őket össze egy percre sem soha.

Pedig lányának lelke, mint a szelid galamb ott röpöködt mindig Galambodi daliás alakja körül. Onnan hozta vissza nap-nap után az édes üzenetet, hogy a magyar huszár harcedzett szívében van egy parányi fény, visszugara egy pár ábrándos kék szemnek, amit onnan kitorúlni sem fegyverek csattogása, sem ágyuk dörgése, sem szép lánysemek, sem kacér asszonyosmolygása, sem érzéki gyönyörök nem tudtak soha egyetlen pillanatra sem.

(Folytatás következik.)

mert csak 1745-ben jelent meg nyomtatásban. Carey 1744-ben halt meg szegényesen. Amikor a himnusz nyomtatásban megjelent, a Stuartok földözött hívei hazafias érzésüknek a himnusz énekével adtak kifejezést. A dalnak még a század vége előtt oly nagy volt a dicsősége, hogy Dánia és Poroszország kormányai is elogadták és az oroszok 1814-ben Sándor cárnak Londonban történt látogatása után szintén elgondolták himnuszoknak.

† Az izomerő fejlesztése. Hogy az izmok a sok mozgás következtében erősen fejlődnek, régen tudott dolog. Azt azonban ezideig nem figyelték meg, hogy bizonyos folyton erősbödő izmoknak milyen a hatása a nyugvó izmokra. Most egy Kronecker nevű tudós megvizsgálta, vajjon a lábizmok erős mozgása hatással van-e a kézizmok fejlődésére, erősbödésére. Erre a célra egy Ergograf nevű készüléket konstruált. Egy erős emberrel tett próbákat, amennyiben naponta két órán keresztül a lábizmokkal olyan erőmozdulatokat tette, amely egy 300 méter magas hegy megmászásának felelnek meg. És kitűnt, hogy a karizmok is erősbödtek. De csak addig, amíg a lábizmok ki nem fáradtak.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Retor. A beszédhibák ellen igen korán kell védekezni. A kis gyerek úgy beszél, amint a környezete, ha a környezete hibásan ejti a szavakat, a kis gyerek hibás beszédet utánoz. Mert a beszédés megtanulásának utánzás az alapja. (Dr. Sarbó Artur irt egy tanulmányt a beszédhibákról és érdekes példákkal bizonyítja be, hogy utánzáson alapul a kis gyerek beszéde.) Psammetich, egyiptomi király meg akar győződni arról, hogy melyik a világ legrégebbi népe s Herodotos szerint a következőképp járt el. Két újszülöttet egy pásztorhoz adott, hogy őket felnevelje. Megparancsolta azonban, hogy emberfia szót ne ejtsen ki az ő jelenlétükben és egész egyedül fekdüdjék egy elzárt helyiségben. Időnkint vezessen a pásztor kecskéket hozzájuk szoptatás céljából s ha jól laktak, menjen dolgára. Ezt azért parancsolta Psammetich, hogy meggyőződjék, mely szót fognak először kiejteni, ha az érthetetlen gagyogás elmúlt. Miután a pásztor két éven át így járt el, egy ízben, amint kinyitotta az ajtót és belépett a fiukhoz, azok reárohantak és bekos szót kiabáltak. — A mint ezt Psammetich meghallotta, tudakozódott, hogy mely nyelvben fordul elő e szó és megtudta, hogy a phrygek nyelvén ez *kenyeret* jelent és ebből azt a következtetést vonta le, hogy a phrygek a legöregebb néptörzs képviselői, öregebbek az egyiptomi törzsnél. — Gutzmann, kinek művében a történetét olvastuk, más következtetést von le. Szerinte, a minden emberi hangtól elzárt gyermekek, annak az állatnak a hangját utánozták, amely mint egyedüli élő lény élt körülükben. A bekos szó utánzása a kecskék mekegésének, az elzárt gyermekek tehát *utánzás* útján tanulták meg az első szót.

Megfigyelte saját gyermekeink beszédfejlődését, meggyőződhetünk arról, hogy a beszéd utánzáson alapszik. Ezt bizonyítja az is, hogy minden gyermek a maga vidékének, környezetének nyelvét tanulja meg minden finomságával s a kiejtés minden apró árnyalatával. Sőt azt is megfigyelhetjük, hogy az ország-nak valamely más vidékére került gyermek igen hamar elsajátítja új környezetének szójárását. Ebből fontos következtetést vonunk a helyes beszéd fejlesztésének módjára. Ha utánzás által tanul meg a gyermek beszélni, ebből az következik, hogy jó vagy rossz beszédet egyaránt utánoz; ha tehát azt akarjuk, hogy gyermekünk helyesen beszéljen, ügyelnünk kell arra, hogy *helyes beszédet utánozzon*. Ha erre nem ügyelünk, akkor úgy járhatunk, mint az a német család, amelyről Gutzmann tesz említést. Ebben a családban egy selypítő dajka keze alatt felnőtt mind a négy gyerek selypített. Nem helyes tehát némely szülőnek az a szokása, hogy gyermekeik kedvéért elferdítik a szavakat. Sok helyen szokásban van a gyermek által rosszul kiejtett szót úgy használni a gyerekekkel szemben, mint ahogy azt ő ejti ki, csak hogy tetszelegjünk neki. Ha a gyerek azt hallja, hogy a kutyát az anyja is *tutyának* szólítja, akkor azt mindinkább megszokja, meg is tarthatja e rossz szokását és kifejlik nála egy beszédhibára, amelyről későbbi korban már nehezebb leszoktatni. Ezért a helyes beszéd megtanulásának első szabálya: hogy a gyermek körül levő emberek, a szülő, valamint a családtagok is, helyes beszédűek legyenek, hogy a gyermek csak jó példát utánozhasson. Az utánzó kedv a gyermekeknek különböző mértékben van kifejlődve. Az egyik gyermeknél jobban, a másiknál kevésbé. De megvan mindegyikben. A környezet dolga tehát, azt a kevésbé kifejldött ese-

tekben folytonos előbeszéléssel és biztatással fejleszteni. A második szabály tehát: Az utánzókedvet a helyes beszéd alapján élesíteni kell.

H. I. Zirc. 1. Gyakorunkodni kell két évig s ez idő alatt letenni az előírt szakvizsgát. 2. A gyökörök évi segélydíjat kapnak. 3. Az állásokért a pénzügyminiszterhez kell folyamodni. 4. A Pénzügyi Közlöny és a Budapesti Közlöny (hivatalos lap) közlik. 5. Azoknak is le kell tenni a pénzügyi szakvizsgát. 6. A különbség az, hogy a kezelő tisztek rangban alatta állanak az irodatiszteknek. 7. Külön királyság, de egyik alkotó eleme a német birodalmi szövetségnek.

K. F. F. Fönn vannak tartva a kiszolgált és jó minőségű altiszteknek: a hivatalozói és jelvényezői állások a miniszteriumoknál és köztörvényhatóságoknál, a horvát-szlavon országos kormányánál a fumei kormányzóságnál, vasuti, gőznázási és egyéb vállalatoknál, törvényeszeknél, bírósági és egyéb hivataloknál, fegyvertételeknél stb.

E. S. Brád. 1. Igen, élhet vele. 2. Mint közember vonul be s katonai kiképzése után jelentkezhetik az ezredparancsnokságnál, hogy a kadétvizsgára akar készülni. Akkor hat heti szolgálat után szabadságot kap. Ha sikerrel teszi le a vizsgát, kinevezik kadétnek s azután rangsorban lép elő mindíg. 3. Molnár Ferenc kollégánk ír — a — jegy alatt. Üdvözlét küldöni és szeretettel viszonzozza.

J. I. Sátoralja-Ujhely. 1. Ebben az évben még beiratkozhatik hat középiskolával. 2. Az illetékes igazgatási hatóságnak kell kiállítania, ahol praktizált. 3. Nincs. 4. A közigazgatási pálya valamennyi hivatalára képesít, kivéve azokat, amelyek magasabb kvalifikációhoz vannak kötve. 5. Igen, a jövőjük biztosítva van. 6. Mindenesetre.

G. H. Somogyi-Szt.-Balázs. Nem kívánunk mást, mint elme iskolai végzettséget, testi alkalmatosságot és 100 korona kauciót. A fizetés bizony sovány 50—80 korona, a szolgálat pedig rendkívül terhes. Egyebekben forduljon a társaság igazgatóságához, Budapest, VII. Kertész-utca.

Komoly. 1. Jelentkezésk először próbaszolgálatra. Ha beválik, hat hónap muiva hadapród-tiszt-helyettes lehet. 2. Előnyösebb, ha mint nőilen szolgál, mindaddig, míg meg nem kapja rangsorban a tiszti rangot. 3. Hatvanezer korona. 4. Ingatlan is lehet kötni övadéknak, ha ugyan az tehermentes. 5. Be kell mutatni a vonatkozó telekkönyvi kivonatot.

Tudnivaló. 1. Igen, válsai ok. 2. Kell. 3. Benne van. 4. Mindenesetre befolyással van. 5. Nem elég. 6. Okvetlen kell. 7. Legelőjebb egy évig. 8. De elválaszták. 9. Mindent bizonyítani kell.

Sándor. 1. Nem munkatársra a lapunknak, nem is volt soha. 2. Károly István főherceg (8), Badeni ögróf (23), Mihály orosz nagyherceg (26), báró Appel (60) és Lajos bajor herceg (62).

Szentesi hálas olvasó. Szövőipari szakiskolák és tanműhelyek vannak: Kassán, Késmárkon, Nagy-Disznódon, Nagy-Becskerekén, Selmeobányán és Pozsonyban. Az iskolák igazgatóságaihoz kell folyamodni a félévelélt minden év július-augusztus hónapjaiban.

R. J. Sátoralja-Ujhely. 1. Mindenki folyamodhatik a kölesnőrt. 2. Annak az igazolása, hogy a kölesnő tényleg üzletiolytatásra s elkerülhetetlenül szükséges. 3. Adják havi és negyedéves törlesztésre is. 4. Semmiféle jótállást nem kívánunk. 5. Az a bizottság működésétől függ. 6. Beküldni posta útján is.

Egyéves önkéntes. O-Radna. 1. Igen, van. 2. Azt jelenti, hogy a 37-ik hadkiegészítő parancsnokság létszámában tartják nyilván. 3. Ha a folyamodásában kifejezetten ezt kérte, ott is fog szolgálni. Ujabb folyamodásra nincs szükség.

H. V. Abony. Az illetékes pénzügyigazgatóság-hoz kell folyamodnia s csak annak az engedélyével s az illeték lefizetése után jászhat a ki a házát.

B. L. Nagyvárád. Nem egyenrangú, de miután a mostani főkapitány főispán volt, ugyanazt a fizetést kapja, amelyet mint főispán élvezett.

M. A. 162 595. A budapesti sebészeti klinikának Dollinger és Récey tanárok a vezetői. A klinikán a közös szobákon való ellátásért naponként 2 koronát kell fizetni.

Hivatalnok. A második sorozásnál már nem kérhet az önkéntes jog elismerését, ha az első sorozásnál orvosi megvizsgálattása előtt nem kérte azt.

Z. M. A kérdezett müncheni orvostanár közelebbi címét a Münchener Neueste Nachrichten szerkesztőségétől méltóztatásuk megtudakolni, amely lapból azt a hírt átvettük.

Sorsjegyek.

Os. J. Soroksár. 89.915 sz. Waldstein sorsjegyet 68 koronával kihúzták.

Ss. J. Arad. 3722 számú 033 sorszámu Bazilika sorsjegyet 12 koronával kihúzták.

K. B. Huszt. 1679—04 és 307—99 számú Magyar Vörös Kereszt sorsjegyet 12—12 koronával kihúzták.

158.347. sz. előfűzető. 4070—90 sz. szerb sorsjegyet 13 frankkal, 5695—072 és 5695—067 számú Bazilika sorsjegyet 12—12 koronával kihúzták.

F. M. Szabalka, H. I. 162070 sz. előfűzető Királytelek. P. M. Telek, Vilmos. Cs. B. Szegevár. G. Zs. H. I. vaskereskedő, H. E. Temesvár, L. M. Zanta, L. K. Gy. Belböv. L. Gy. Radna, L. B. Bodajk, L. J. Kaposvár. Lengyel és Mitzger, Kereskedelmi Csarnok Paks, N. 500., S. S. Tassád, St. I. Ajka, T. I. Csaba, W. L. B. J., Adánd, L. F. Koszmály, G. P. Füle, J. J. Makó, K. M. Joly-Nyitra, M. J. Fügöd, S. S., Simon-major, 159.203 sz. előfűzető, N. J. Ujpest, S. Róza Sárospatak, T. S. Szolnok, 900. Bácska F. A. Zsámbék, M. W. I. Miskolc, sorsjegyeik nem nyertek.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Faktum a tőzsdén. A holnapi közgyűlés lefolyása ocsendes lesz és ez a tőzsde elnökének, Kornfeld Zsigmond tapintatos eljárásának köszönhető. Ugyanis a szavazati jog érvényesítése iránt lényeges véleményeltérések merültek fel a tőzsdetanács és a tőzsdetagok között. A tőzsdetanács akként interpretálta a tőzsde-alapszabályokat, hogy azok a tőzsdetagok, kik 1901. évi első félévi tagdíjakat nem fizették le, nem gyakorolhatják választási jogukat. A tőzsdetagok pedig szigorúan alkalmazkodtak az alapszabályokhoz, melyek értelmében a tagsági díj félévenként fizetendő. Ennélfogva a tagsági díjhátralék nem március 27-én, hanem július hó első napján veheti kezdetét. A tőzsdetagok Steiner Józsefet kérték fel álláspontjuk védelmére a tőzsdetagsággyűlésén. A tőzsde elnöke ma konferált Steinerral és abban állapodtak meg, hogy dr. Ballai Lajos miniszteri osztálytanácsos és tőzsdebiztosra bízzák az ügy eldöntését. Dr. Ballai a tőzsdetagok felfogásához képest értelmezte a tőzsde alapszabályait és így a folyó évre tagdíj-hátralékban levő tagok a holnapi közgyűlésen akadálytalanul gyakorolhatják szavazati jogukat.

Szociális Múzeum. Az Országos Iparegyesület Gelleri Mór igazgató javaslatára felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez Szociális Múzeum létesítésére vonatkozólag. Az egyesület felterjesztésére a kereskedelmi miniszter a következő leiratot küldte az egyesületnek: Felterjesztésére értesítem az egyesületet, hogy egy Szociális Múzeumnak hazánkban való létesítését magam is szükségesnek tartom és azért intézkedtem is már aziránt, hogy egy ily társadalom-gazdasági múzeum létesítésének előkészítése foganatba vessék, hogy amikor az erre vonatkozó anyagi eszközök majd rendelkezésre állanak, az intézet tényleg létesíthető is legyen. Az ennek eredményei alapján foganatosítandó intézkedéseimről annak idején az egyesületet is értesíteni fogom.

A Budapesti villamos városi vasút részvénytársaság igazgatósága március 22-iki ülésében a tizedik rendes közgyűlés megtartását április hó 13-ára határozta el. A bemutatott 1900. évi mérleg a következő adatokat tartalmazza:

Vagyon: A vasuthálózat, központi telep, kocsiállomány stb. értéke 12.446.225.86 korona. Szerződéseszerű övadék a székesfehérvárnál 101.477.24 korona. Felfűlvizsgálóandó építkezések és beruházásokért 1.987.110.23 korona. A rendkívüli tartalékalap ingatlanai 282.450.44 korona. A tartalékalapok értékpapirjai 3.785.506.56 korona. Tartozók 2.019.490.34 korona. Pénztár-számla 3.285.02 korona. Anyagkészlet, szén, olaj, posztó stb. 161.312.78 korona. Végösszeg 20.766.858.47 korona.

Téher: 57.880 darab részvény 11.576.000 korona. 2120 darab törlesztett részvény 424.000 korona. Elsőbbségi kötvény-számla 1.943.400 korona. Törlesztett elsőbbségi kötvény-számla 58.600 korona. Rendkívüli tartalékalap 4.304.451.78 korona. Forgalmi tartalékalap 195.584.48 korona. A pálya és felszerelések értékesítésére 1900-ban 657.221.86 korona. A pálya és felszerelések értékesítésére 1900-ra 120.000 korona. Az előző évek sorsolásából hátralékos részvények 20.800 korona. Részvénytörlesztési részlet 1900-ra 95.400 korona. Az előző évek sorsolásából hátralékos kötvények 2000 korona. Kötvénytörlesztési részlet 1900-ra 20.400 korona. Építési és beruházási tartalék-alap 57.494.18 korona. Fel nem vett osztalék 3592 korona. Nyugdíjalap 126.019.61 korona. Övadékok 80.857.56 korona. Követelők 189.852.27 korona. Tiszta nyereség az 1900. évben 193.474.73 korona. Végösszeg 20.766.858.47 korona.

A veszteség- és nyereségszámlán feltüntetett összegek a következők:

Veszteség: Orgalmi kiadások 1.456.802.65 korona. Különböző kiadások 402.987.74 korona. Elsőbbségi kötvény kamat 78.128 korona. A pálya és felszerelések értékesítésére 120.000 korona. A székesfehérváros 2%-nyi részvételére 55.539.41 korona. A részvénytörlesztési alapra 95.400 korona. Az elsőbbségi kötvények törlesztésére 0.400 korona. Nyereség 893.474.73 korona. Végösszeg: 3.122.732.63 korona.

Nyereség: Nyereségáthozat az 1899. évről 46.420.75 korona. Bevételek 3.076.311.88 korona. Végösszeg: 3.122.732.63 korona.

Ezen adatok alapján az igazgatóság a közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy az 1900. évi osztalékot 14 koronában állapítsa meg.

Déligyümölcs-aukción. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartott aukcióján 13.000 láda narancsot és citromot adott el a következő árak mellett: *Narancs:* 160-as 5.60 koronától 7.— koronáig. 200-as 6.— koronától 7.50 koronáig. 300-as 8.50 koronától 10.— koronáig. 360-as 7.50 koronától 9.50 koronáig. Vörösi narancs: 8.50 koronától 17.— koronáig. *Citrom:* 300-as 4.— koronától 6.— koronáig. 360-as 4.50 koronától 6.— koronáig. *Mandarin:* 80-as —.— koronától —.— koronáig. 100-as —.— koronától —.— koronáig. A legközelebbi aukción 1901. április 2-án, kedden lesz, mely alkalommal 7000 láda narancs és citrom kerül eladásra.

Szezsárak. A kontingens nyerszesz ára Budapestén 42.— korona pénzben, 42.50 korona áruban. Bécsben 41.— korona pénzben, illetve 41.40 korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 308 darab juh. — kecske. Jegyzett árak: Eülsörendű ürü 44 f.-től 48 f.-ig. kivételesen 1. I kg.-ként, (vagy 41.— k.-től 47.— k.-ig páronként), középmé-
nő

segü fű 40 f.-től — f.-ig, kivételesen — f., kg.-ként, vagy —, k.-tól 33 k.-ig páronként, anyajuhok — f.-től — f.-ig, kivételesen — f.-től — f.-ig, vagy — k.-tól — k.-ig, középminőségű gyapjas — f.-től — f.-ig, kivételesen — f. kg.-ként, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosok legjobb minőségű — fillér, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — korona, szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, kislejezett juhokért 25 fillér kg.-ként (— korona, páronként) kecskék — korona páronként. Dacára annak, hogy az egész vasár nyírtot ürüből állott, az árak 2 fillérrel kilogrammonként emelkedtek. Az irányzat szilárd.

Borjvásár 1901. március hó 26-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvény-társaságától.) Felhajtás: Belöldi élő borju 900 drb, leölt borju 16 db, bécsi borju — db — db, —, nővendékmárha 7 darab, bárány élő — darab, leölt bárány 87 darab. Arjegyzések — Belöldi élő borju I. rendű 68-78 f.-ig, kivételesen 80 f.-ig, II. rendű 58-66 f.-ig, 1 kilonként, leölt borju I. r. — 60 f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilonként levonás nélkül. Bécsi leölt borju — f.-ig. Növendék márho 50 f.-től 52 f.-ig, I. r. — f.-ig, középminőségű 44-48 f.-ig, alárendelt — f.-ig, 1 kilonként. Bárány élő —, k., leölt bárány 8. — 10. — K. kivételesen ár — k.-ig páronként. — Az alacsony árak következtében a vásár gyorsan benyolítottát le, az árak 4-5 fillérrel csökkentek kilogrammonként.

Budapesti sertés-konzumvásár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő csekes-lóvárosi sertés-konzumvásár arjegyzése 1901. évi március 26. Készlet 477 darab. Erkezett 967 darab. Összesen 1440 darab. Eladott 1100 darab. Maradt 344 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm súlyban 86-94 koronáig, 220-280 kilogramm súlyban 89-94 koronáig, 320-380 kg. súlyban 88-94 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400-500 kilós 80-86 koronáig. Malac — kg-ig — korona. A vásár hangulata élénk.

Bécsi vágómarhavásár. Március 26. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásároszarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtott: 3081 darab magyar fajta 676 darab galiciai fajta 23 darab bukovinai fajta 685 darab német fajta. Összesen 4485 darab szarvasmarha.

Felhajtás nagy lévén árak valamivel engedtek. Arjegyzések: 100 kilogrammonként élő súlyban: magyar hizókör I. minőségű 64-69 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 54-63 fillér, III. minőségű 46-73 fillér, galiciai hizókör I. minőségű 64-73 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 56-63 fillér, III. minőségű 48-55 fillér, német hizókör I. minőségű 72-77 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 64-70 fillér, III. minőségű 54-63 fillér. Legelő ökrök 44-50 fillér bika és tehén 100 kilogrammonként 40-64 korona. Kivételesen — kor. — Az április 8-án, hétfőn, esedékes vásár 9-én, kedden tartatik meg.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásár, csarnokban tegnap megtartott sertésvásárra bejelentettek 12040 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 5518 darab fiatal sertést, 6002 darab magyar hizott sertést — nehéz sertést összesen 11618 darabot. Irányzat gyenge a nagy felhajtásra. Arjegyzések: kg-ként élő súlyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 86-88 fillér, kivételesen 89 filléren, középminőségű sertés 79-84 fillér, könnyű sertés 68-77 fillér, fiatal sertés 56-76 fillér, süldő — fillér.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, március 26.

Élénk kínálat és mérsékelt kereslet mellett 24.000 métermázsza buza 5 fillérrel olcsóbban került eladásra. Rozsban szintén mérsékelt volt a kereslet; az árak csökkentek. Egyéb gabonamérekben gyenge volt a forgalom, árváltozások nélkül.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 80 k. 8 K. 17 1/2 l., 200 mm. 80 k. 8 K. 10 l., 100 mm. 78 k. 8 K. 10 l., 300 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 l., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 l., 400 mm. 79 k. 8 K. 10 l., sárga, 100 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 l., 1000 mm. 78-5 k. 8 K. 10 l., 100 mm. 78 k. 8 K. 10 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 97 1/2 l. kevert, 4600 mm. 77-5 k. 8 K. — l., 200 mm. 77-5 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 77.3 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 95 l., 200 mm. 77 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 76.7 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 76.2 k. 7 K. 80 f., 100 76-5 k. 7 K. 85 l., 100 mm. 76 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 85 f. sárga, 3500 mm. 77-7 k. 8 K. 15 f., 1100 mm. 80-4 k. 8 K. 15 f.

Pestvidéki: 100 mm. 77-5 k. 8 K. — f., 200 mm. 77-5 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 76-5 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 80 l., 1350 mm. 75-6 k. 7 K. 72 1/2 l., 150 mm. 73-5 k. 7 K. 72 1/2 l., 50 mm. 74 k. 7 K. 72 1/2 l., 100 mm. 75-3 k. 7 K. 55 f. kevert, 300 mm. 73 k. 7 K. 67 f.

Erdélyi: 100 mm. 74 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f.
Bajai: 1600 mm. 74-3 k. 7 K. 57 1/2 f.
Bihari: 150 mm. 77-3 k. 7 K. 85 l.
Duna-Földvári: 5100 mm. 74 k. 7 K. 70 f., 1800 mm. 75-2 k. 7 K. 72 1/2 l., 900 mm. 75 k. 7 K. 72 1/2 l.
Bánási: 1500 mm. 74-8 k. 7 K. 60 f.
Bécsiekai: 2000 mm. 78-3 k. 7 K. 87 1/2 f.
Mind három hónapra.
Arpa: 300 mm. 7 K. 65 f., 400 mm. 6 K. 55 f., malomba.
Rozs: 200 mm. 7 K. 65 f., 100 mm. 7 K. 50 f.
Zab: 100 mm. 6 K. 50 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készaru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint középsőben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

H a z a	Kiló	Kilogramm árs		Kiló	Kilogramm árs	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	0	70	7.05	7.80	8.02	8.16
"	"	77	7.30	7.97	8.01	8.10
"	"	75	7.25	7.96	8.01	8.10
"	"	75	7.18	7.84	8.01	8.10
Földmégyesi	"	70	7.05	7.80	8.05	8.10
"	"	70	7.80	7.80	8.01	8.10
"	"	77	7.85	7.85	8.01	8.10
"	"	78	7.91	8.01	8.01	8.10
Pestvidéki	"	70	7.05	7.75	7.95	8.05
"	"	70	7.70	7.80	8.01	8.10
"	"	77	7.80	7.80	8.01	8.10
"	"	77	7.85	7.85	8.01	8.10
Bánási	"	74	7.55	7.70	7.80	7.90
"	"	70	7.70	7.80	7.90	8.00
"	"	70	7.75	7.85	8.00	8.10
"	"	77	7.85	7.95	8.00	8.10
Bécsiekai	"	75	7.75	7.85	7.95	8.05
"	"	74	7.60	7.70	7.80	7.90
"	"	75	7.70	7.80	7.90	8.00
"	"	74	7.60	7.70	7.80	7.90

Egyéb gabonamérek	Kiló	Kilogramm árs	
		K.-tól	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70-72	7.55	7.70
" másodikrendű	"	7.45	7.60
Arpa új elsőrendű	30-32	5.35	5.50
" másodikrendű	"	5.25	5.40
Zab új elsőrendű	34-36	4.35	4.50
" másodikrendű	"	4.25	4.40
Tengeri búza	30-32	6.35	6.50
Tengeri márisra	5.30-5.29	5.30	5.31-5.32
Tengeri júlisra	5.40-5.41	5.42	5.44
Repece augusztusra	12.55	12.65	

A határőrizlet folytán a következő kitések történtek:

Buza áprilisra	7.70-7.69-7.67-7.68-7.69
Buza októberre	7.72-7.73-7.74-7.75-7.73
Rozs áprilisra	7.79-7.68-7.67-7.69-7.65
Rozs októberre	6.78-6.77-6.75-6.80
Zab áprilisra	6.42-6.40
Tengeri márisra	5.30-5.29-5.30-5.31-5.32
Tengeri júlisra	5.40-5.41-5.42-5.44
Repece augusztusra	12.55-12.65

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza áprilisra	7.66	7.67	áru
Buza októberre	7.72	7.73	"
Rozs áprilisra	7.65	7.66	"
Rozs októberre	6.77	6.78	"
Zab áprilisra	6.39	6.40	"
Tengeri márisra	5.31	5.32	"
Tengeri júlisra	5.40	5.44	"
Repece augusztusra	12.55	12.65	"

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisra	7.64-7.65
Buza 1901. októberre	7.70-7.71
Rozs áprilisra	7.64-7.65
Rozs októberre	6.75-6.76
Zab 1901. áprilisra	6.35-6.37
Tengeri márisra	5.29-5.30
Tengeri júlisra	5.40-5.42
Repece augusztusra	12.55-12.65

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde az utolsó-balasztással foglalkodott, mely gyors, sima, de a mutkiorhoz képest egy esekélyessel drágább elintéztést nyert.

A hangulat elég szilárd volt, az internacionális piacon előnyben azonban csupán államvasuti részvények részesültek, melyek sürgős vételek betyolása alatt lényegesen emelkedtek s igen szilárdan zárltak.

A helyi piacon csupán Rimamurányi vasmű részvény volt szilárd, a többi érték nagyobbára el volt hanyagolva.

A déli tőzsde magatartása szintén szilárd volt, ámbár áremelkedésekben ismét főleg államvasutak részesedtek, melyeket az arbitrage és a contremine vásároltak.

A zárlat realizációkra némileg nyugodtabb.

A helyi piac tartózkodó, a járadékpiac gyengébb s a valutapiac változatlan volt.

Az előtözsde kelemes.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 729.75-731.75. Osztrák hitelrészvény 725.—727.25. Államvasutak részvény 689.50-694.—. Jeizalóbank részvény 466.—467.50. Leszámitoló bank 447.—448.50. Rimamurányi vasmű részvény 537.—538.50. Közúti vasut 613.—614.—. Salgótarjáni 621.—623.— korona.

A déli tőzsde változatlan
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 720.—730.50. Osztrák hitelrészvény 724.75-726.—. Államvasutak 691.75-698.—. Jeizalóbank 466.—466.—. Leszámitoló bank 444.—445.—. Rimamurányi vasmű részvény 534.75-535.50. Déli vasut 100.75. Közúti vasut 611.75-613.— korona.

Forgalomba került: Koronajáradék 92.85-93.—. Salgótarjáni 620.—621.50. Adria 482.—. Közúti vasut 611.—. Villamos vasut 294.— korona.

Utótözsde. A 4 órai zárlatok maradt:
Osztrák hitelrészvény 723.50. Magyar hitelrészvény 728.—. Leszámitoló bank részvény 445.—. Rimamurányi vasmű részvény 532.50. Osztrák-Magyar államvasut 697.75. Közúti vasut részvény 611.—. Városi villamos vasut részvény 294.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ártályamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 43.—48.— korona, vörös aprószemű 43.—48.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánsági — korona, középsemű 52.—55.— korona, nagysemű 56.—63.— korona. Liszonszisz: budapesti: 55.60-56.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légenszártott vidéki — korona, városi 4-4 darabos 46.—46.50. korona, 8 darabos 48.50-49.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—16.25 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.—16.25 korona, 85 darabos 17.—17.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona, 100 darabos 15.25-15.50 korona, 85 darabos 16.—16.50 korona. Szilvaiz: szilvoniai 19.25-19.50 korona, szerbiai 18.—18.50 korona, azonna való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde ismét élénk az irányzat. Déli tőzsdén valamivel csendesebb.

Zárlat csendes. Berlinben bankokban emelkedik.

Bécs, március 26. (Magyar értéktözsde) 4%os aranyjárdék 117.75. Lissza és szegedi élción sorsjegy 144.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.20. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.00. Magyar érzámító-és pénzváltóbank 442.—. Rimamurányi vasműrészvény 534.—. Magyar koronajárdék 92.85. 4%os Magyar földtehermen. kötvény 91.75. Magyar hitelbank részvény 728.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 174.—. Kassa-óderbergi vasuti részvény 355.—. Magyar kereskedelmi bank 2525. Magyar cukoripar 1256.—.

Bécs, március 26. (Osztrák értéktözsde) 4%os papírjárdék 98.35. 4%os osztr. aranyjárdék 117.90. 1560-os sorsjegy 141.—. Osztrák hitelsorsjegy 397.—. Angol-osztrák bank 185.—. Bécsi bankjegyesület 505.50. Osztrák-magyar bank 1677. Déli vasut 100.50. Dunagőzhajózási részvény 825.—. Dohányrészvény 294.—. Cászar-és királyi arany 113.32. Német bankváltók 117.60. 4%os osztr. járadék 98.10. Osztrák koronajárdék 97.10. 1864-iki sorsjegy 206.—. Osztrák hitelintézeti részvény 722.75. Unionbank 574.50. Osztrák Láncebank 434.—. Osztrák-magyar államvasut 625.50. Elbavölgyi vasut 497.—. Alpesi bányarészvény 491.—. 20 frank arany 19.10. Londoni váltóár 240.10. Bécsi Tramway Lít B. 289.—. Bécs Tramway Lít A. 293.—. Lapót köh 489.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, március 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 722.50. Magyar hitelrészvény 729.—. Angol-Osztrák bank 286.—. Bécsi bankjegyesület 507.—. Union bank 574.—. Láncebank 435.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 695.50. Lombard 104.—. Elbavölgyi vasut 498.—. Eszacknyugati vasut részvény 479.—. Dohányrészvény 294.—. Rimamurányi vasmű 535.—. Alpesi bányarészvény 491.—. Májusi járadék 98.35. Magyar koronajárdék 92.80. Lörök sorsjegyek 109.—. Német birodalmi márká 117.62. Napoleon d'or 19.10

Külföldi értéktözsde.

Berlin, március 26. (Tőzsde tudósítás.) Külső biztatás híján és az utimópézsnek 5/4%-ra való emelkedése következtében a forgalom vonatolt volt és az árlatok gyöngültek. Különösen bányarérték-k gyöngültek a tegnapi emelkedés után realizációk következtében annál inkább, mert a ledézési szükséglet már nem volt olyan nagy. Vasutak közül kelet-poroszországi déli vasut államosítási hírekre 2 szállektal emelkedett. Amerikai vasutak New-Yorkra gyöngék. A Kanada-Pacific vasut március harmadik hetéről kinnutatott 45.000 dollárnyi pluszának nem volt hatása a tőzsdére. A második tőzsdéorában bankértékek szilárdabban voltak, egyébként azonban az irányzat nyugodt maradt. Magánészámítolási kamallab 3/8%-ra utimópézs 5/4%.

Berlin, március 26. (Zárlat.) 4%os papírjárdék —. 4%os osztrák aranyjárdék 100.—. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 93.50. Osztrák-magyar államvasut 143.50. Kassa-óderbergi vasut —. Bécsi váltóár 84.90. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.75. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 187.80. Általános vállomosság Edison 204.50. Cseisenkiermen 175.10. Laura-koh 215.—. 4%os osztrák járadék 98.—. 4%os magyar aranyjárdék 98.50. Osztrák hitelrészvény 227.—. Déli vasut 24.25. Károlyi Lejos vasut —. Orosz bankjegyek 216.05. 4%os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 95.75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 159.60. Harpeni 159.60. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, március 26. (Zárlat.) 4%os papírjárdék 98.20. 4%os osztrák aranyjárdék 100.25. Magyar koronajárdék 93.55. Osztrák-magyar bank 130.20. Déli vasut 24.30. Elbavölgyi vasut 126.—. Londoni váltóár 204.15. Bécsi bankjegyesület 127.60. Villamos részvény —. 3%os magyar aranykölcsön —. 4%os osztrák járadék 98.—. 4%os magyar aranyjárdék 98.95. Osztrák hitelrészvény 227.70. Osztrák-magyar államvasut 148.90. Eszacknyugati vasut 114.—. Bécsi váltóár 84.25. Párisi váltóár 811.—. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 248.—. Az irányzat nyugodt.

Hamburg, március 26. (Zárlat.) 4%os osztrák járadék 98.—. 1860. sorsjegy 140.50. Déli vasut 25.25. 4%os osztrák aranyjárdék 100.05. Osztrák hitelrészvény 227.25. Osztrák-magyar államvasut 148.90. Olasz járadék 95.75. 4%os Magyar aranyjárdék 99.10. Az irányzat nyugodt.

Paris, március 26. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 748.—. 4%os osztrák aranyjárdék 101.20. Osztrák Láncebank —. 3%os francia járadék 101.30. Ottománbank 546.—. 3/4%os francia járadék 102.00. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 139.—. 4%os magyar aranyjárdék 99.60. Párisi bankrészvény 1073.—. Olasz járadék 95.72. Francia törleszt. járadék 100.52. Osztrák földhitelintézeti részvény 1288. Lörök dohányrészvény 319.—. Az irányzat tartott.

Frankfurt, március 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ártályamok január. Lett forgalom Osztrák hitelrészvény 227.40. Osztrák-magyar államvasut 149.40. Déli vasut 24.90. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járadék —. Laura-koh 188.—. Harpeni 184.50. Discont 179.50. Alpesi 186.—. Bécsi bankjegyesület 214.—.

Berlin, március 26. (A Budapesti Napló tudósítójának lapjára.) Esti forgalom. 40/10-os magyar aranyárpadék 99.50. Magyar koronárpadék 93.50. Osztrák hitelrészvény 226.90. Osztrák-magyar államvasút 148.60. Dél vasút 25.10. Eszaki vasút 218.05. Buschtchradai vasút 218.05. Orosz bankjegye (ultimo.) Lombard —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 26. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Húsi sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 88-90 fillérig. Oreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 96-98 fillérig. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 88-90 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) —90-92 fillérig. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 88-90 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 86-88 fillérig.

Sertéslelészám 1901. március 24. napján volt készlet 41351 darab. — 1901. március 25. napján elhajtatott 921 darab. 1901. március 25. napján elszállított 1182 darab. 1901. március 26. napjára maradt készletben 41140 darab.

Napirend.

Naplár: Szerda, március 27. — Római katolikus: Napert pk. — Protestáns Rupert. — Görög-csoz: (március 14.) Benedek. — Zsidó: Nisan 7. — Nap két: 5 óra 33 perckor. — Nyugszik: 6 óra 5 perckor. — Hold két: délelőtt 10 óra 34 perckor. — Nyugszik délután 1 óra 15 perckor.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor. Az osztálysorsjárdék húzása délelőtt 9 órakor. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától 1 óráig. — Többi társai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők.

Országos Képtár és a Dürer-kidállítás az Akadémiában nyitva délelőtt 9-1-gig.

Országos magyar iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat állandó bazarja d. e. 9-1-gig.

Teknőipari Múzeum nyitva van délelőtt 9 órától 12 óráig, d. u. 2 órától 5-gig és este 7-9-gig, ugyanott varrógép kiállítás este 7-9-gig.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10 órától 1-gig. Belépődíj 1 korona.

Közlekedési Múzeum a városigethen nyitva 9-12-gig, délután 3-5-gig.

Szabadiami levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobója nyitva d. e. 10-12-gig.

Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-1-gig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-7-gig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3-8-gig.

Iparművészeti múzeum könyvtára nyitva délelőtt 10 órától 12 óráig és délután fél 7-től fél 9-gig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum, igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9-12 óráig és délután 3-6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintatár és kereskedelmi történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés árulástokat is eszközöl) a városi iparszarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, március 26.

A helyzet lényegében mára sem változott. A magas nyomás még mindig Anglia felett vesztegel, míg a kontinens keleti és déli felét depressziók borítják.

Az idő északnyugaton derült, száraz, a depresszió-területeken esős, borús.

A hőmérséklet északkeletről erősen süllyed. Náunk az idő borús, hűvös volt. Kevés csapadék csak az ország keleti, illetve délkeleti felében volt. Kiállítás: Hűvös idő várható, nyugatról terjeszkedő csapadékkal.

Vizállás.

Table with exchange rates for various locations including London, Vienna, and others, listing rates for different currencies and items.

Betegtoló kocsik

Advertisement for 'Betegtoló kocsik' (sick people carts) by KELETI J.-nél, located at Budapest, Koronahéreg-utca 17.

Haas Fülöp és Fiai cég BUDAPEST, csak Gizella-tér 1. sz. alatt

értesíti tisztelt vevőit és a nagyérdemű közönséget, hogy kiselejtezett, de jó karban levő különféle áruit, úgymint: szőnyeget, butorszöveteket, csipkefüggönyöket, portiereket, asztal-, ágy-, flanel- és utazó-takarókat stb. üzletének félemeleti helyiségeiben mérsékelt árban eladja. Az eladásra bocsájtott kiselejtezett áruk bármikor megtekinthetők.

Advertisement for 'AZ ANGOL SZABÓHOZ KOHN HEILMANN és FIAI' (The English Tailor Kohn Heilmann and Sons), located at Budapest, Károly-körút 12. sz.

Advertisement for 'MONTE CRISTO' cigars, featuring a sunburst logo and the name 'Archleb József és társa'.

Advertisement for 'STANDARD életbiztosító-társaság' (Standard Life Insurance Company) in Edinburgh (Scotland), listing financial details and terms.

Magy.kir. Államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Magy.kir. Államvasutak pályázati hirdetménye az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak céljára az 1901. é. 1902. évekre évenként szükséges mintegy 8.700 méter-mázsas neutralis olaj szállítást biztosítani kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1901. március hó 27-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. március hó 27-én.
Merituri.
3 egyfelvonásos. Irta Sudermann Hermann.
I. Teja.
Fordította: Makai Emil.
Személyek:
Mihályfi Agla Gyenes
Márkus Eurik Egressy
Fáy

II. Fricke.
Fordította: Fái J. Béla.
Személyek:
Ujházi Fricke Beregi
Prielle K. Ágnes Bereszy
Helen

III. A férj.
Fordította: Makai Emil.
Személyek:
Lánczy A festő Császár
Gyenes A lakáj Horváth

A királyné Marsall
Kedzete 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. március hó 27-én.
A Gyurkovics-lányok.
Életkép 3 felvonásban. Irta Herzog Ferenc.
Személyek:
Gyurkovicsné Szilassy Liza Abelovszky
Katinka Rózsa Klári Haraszti
Sári Dóry Radányi Molnár
Ella Batori Gida Palásthy
Mici Aranyossy Horvak Ráthonyi
Terka Szalontai Jankó Kardos

Kedzete 7 1/2 órákor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testvére műkereskedéseiben Kosuth Lajos utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon)

VIGSZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. március hó 27-én.
A „Tournée parisienne Menoharment” francia társulat vendégjátéka.
Le vieux Marcheur.
Comédie en 5 actes de Monsieur Henry Lavedan.
Kedzete 7 1/2 órákor.

NEPSZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. március hó 27-én.
Cirkusz-élet.
Operett 3 felvonásban. Írták: I. T. Tanner, W. Palings, Harry Greenbank és Adrian Ross. Zenéjét szerzte: Ivan Caryll és Lionel Monckton. Fordították: Fái J. Béla és Faragó Jenő.
Személyek:
Sir Wemyss Solymosi Drivelli Németh
Lady Diana Krecsányi Drivellinó Siposné
Dóra, leányuk Küry Favorita Bojár
Roginai Raskó Lucille Kápolnai
Dikk Capel Szirmai Albertoni Kiss M.
Gustave Marton Rudolf Gondos
Biggs Kovács M. August Ujvári
Gaston Deli Adolf Nagy V.
Flobert Kovács K. Gundor bass Némedi

Kedzete 7 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Szerda, 1901. március hó 27-én.
Amerika.
Írta: Ifj. Hegedűs Sándor.
Kedzete 7 1/2 órákor.

KISFALUDY-SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. március hó 27-én.
Kun menyecske.
Írta és zenéjét szerzte Dankó Pista.
Kedzete 7 1/2 órákor.

Somossy-Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-kor. Kedzete 8-kor.
A kitünő márciusi műsor utolsó hete!
Mr. JUDGE ALASKA
az ő kitünően idomított tengeri fókával.
Hansen Dagmar The Arley's
a dán szépség kómikus biokvitták.

Ármin Káthe és József
a „Fuhrmann Henschel” paródiával.
Tipp-Topp hármas
eredeti angol énekesnők és táncosnők.
Ugyint az összes művészek.
Szombaton, március hó 30-án
Amon Ferenc dalkómikus
tiszteletestéje, nagy díszelőadással.
Hőszór:
Strauss az Olympusban.
Nagy kiállításra épített Ármin Józseffel.
Ezen estély tiszta jövedelmének 50 százalékát a budapesti szegényeknek adományozza.
Jegyek elővételben kaphatók Weisz A. nagytizedében, Károly-körút 20., térszéke Andrássy-ut 28. és 38. sz. alatt ugyint a Somossy Mulató-pénztáránál.

Ara 60 fillér. Ara 60 fillér.
Cyrano de Bergerac
Romantikus dráma öt felvonásban, versekben.
60 fillér. Edmond Rostand. 60 fillér.
Írta:
Fordította: **ÁBRÁNYI EMIL.**
Megjelent a **MAGYAR KÖNYVTÁR**-ban. * * * * *
* * * * * Kötés füzet (231—232. szám.)
Kiadta:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedése.
Kapható minden könyvkereskedésben.
Ara 60 fillér. Ara 60 fillér.

Női topánok tucatja 45 kor.
Női fűzős cipők tucatja 47 kor.
Felülmulhatlan szép kidolgozásban. Mindenféle konkurencia ki van zárva. Minden mennyiséget külföld tucattól felfelé utánvétellel, készpénzfizetés mellett
MICH. LÖWIT'S SOHN JUN.
cipőgyára **PARDUBITZ.**

A Fegyver és Gépgyár- Részvénytárság
BUDAPESTEN.
Szerszámgépeket és szerszámokat
készít fém- és fémgyártásra és pedig:
esztergapadokat, gyalu-, furó-, csiszoló és marógépeket stb.
Legtökéletesebben felszerelt öntőműhelyében tömött, tiszta s magas szilárdsága
vas- és fémöntvényeket állít elő.
Gyártja továbbá a legolcsóbb üzemi
Diesel-féle hőerőgépeket
melyek nyers-petroléummal dolgoznak s óránként és 16-óránként mintegy 250 gr. tüzelőanyagot fogyasztanak.
Felvilágosítással, ajánlatokkal, költségvetéssel készségesen szolgál.

Hirdetmény.
Az Első és kir. szab. Dunagőzhajózási-Társaság közli, hogy a Budapest és Bécs közötti pósthajó és a Bécs-Pozsony közötti helyhajójáratok a következő napokon indítatnak meg:
Első menet Budapestről-Bécsbe március 30-án.
" " Bécsből-Budapestre április 1-én.
" " Pozsonyba március 30-án.
" " Pozsonyból-Bécsbe " 31-én.
Budapest, 1901. március 18-án.
A forgalmi igazgatóság.

A hét színházi műsora.

	Nemzeti színház	M. Kir. Operaház	Vígyszínház	Népszínház	Magyar Színház
Csütörtök	Rab lélek, Kacagó nők,	Lujza (előszór)	Ocskay brigadéros	A modell	Arany-lakodalom
Péntek	A bor (előszór)	Nincs előadás	Ocskay brigadéros	Cirkusz-élet	A postás fiú
Szombat	A bor (másodszor)	Lujza (másodszor)	Énekek-éneke A farkas	Cirkuszélet	A csárda virága
d. u.	Faust	Lujza	Osztrigás Mici	Felhő Klári	A postás fiú
Vasárnap este	A bor (harmadszor)	Álarcos bál	Ocskay brigadéros	San-Toy	A csárda virága

Elégedetlenség lehetetlen!
Meg nem felelőért a pénz kifogás nélkül visszaadatik.
Felőltó 9 frt, kammgarn-öltöny 14 frt, havelock egész gallérral 9 frt. Mind tiszta gyapjuból. Rothberger Jakab csász. és kir. udvari ruha-szállító Budapest, Váci-utca 6. szám.

FOLIES CAPRICE.
Ma:
„Gebrüder Zifferblatt”
Ezt megelőzi:
„Der Aushilfsgargon”
és
„Végrehajtás akadályokkal.”
Jászay Mimi
a kitünő énekesnő fellépte.
Cigányzene reggeli 5 óráig a pompás téli kertben.

Gyermekszanatorium és vizgyógyintézet
felnőttek számára **ABEÁZIÁBAN.**
Egész éven át nyitva. — Saját park. — Játéktér. — Magaslati vízvezeték. — Az összes vizgyógyászati módosítók. — Villamos fürdőfürők. — Gyermekek kizárólag nélküli is felvételt. Legjobb budapesti iskolák gyermekeinek. Prospektus küld. Dr. Szegő Kálmán igazg. és tulajdonos.

HAGGENMACHER féle
PARIS 1900 GRAND PRIX
PALACZK-SÓR
SZALON-SÓR
ERŐTELEJES MALÁTÁSUS
SÓRFÖZDE SAJÁT TÖLTÉSE.
MEGRENDÉLÉSI HELY:
VÁROSI IRDA V. KÁDÁR-UTCA 5.

Asztalos és kárpitos
BUTOROK
egy-egy darabok és egész berendezések kizárólag saját, szolid gyártmányok.
Készpénz és részletfizetésre
GLÜCK JÓZSEF-cégnél
Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. sz.
Arjegytek 50 fillér bekladés ellen bérmentve.

B. CSABÁN
RENYI
PEMETEFÜZÜKORKA
Kedves kórházas és hűvös ellen
ARA 60 fillér.
Kapható minden gyógyszerárban.

Uj Petőfi.
Az első szabad képes Petőfi-kisaját. Telegdy, Tulai és Neogrady festményekkel és rajzokkal. Minden rajz egy egész oldalát foglalja el a három színben van művészi módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte ártó alá és látta el jegyzetekkel. A szöveg tökéletes pontosság. Dr. Foronczai Zoltán, a leltárjelenés és legjobb Petőfi-memoriálé szerzője, értekező, magvas elszórtot írt az első kötet elő. A könyv papíra fémmentes, finom papír, a nyomás mintaszerű, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a művelő Petőfi domborművű arcképe díszíti, perit ritkítja. A két kötet ára 30 kor. Kiadja: Wodianer F. és Fiai (Jampel Eöbéri) cs. és kir. udv. könyvkereskedése Budapest, Andrássy-ut 21. Kapható minden könyvkereskedésben.

Hallatlan

csak angol divat

Deutscher Mór és Fianál Központi város háza

BUDAPEST

Károly-Körút 18. szám. Vigyázz címre!! 6. és 7. számú bolthelyiség.

Zsolnai, brünni és angol szövetekből öltöny mérték szerint 25 frt. Vidékre minták és prospektus. Bérmentve 75 frt kész ruha. 125 , mérték szerint.

SÁRVÁNYDEZSŐ

ELSŐ RANGU GYŐPŐ RAKTÁRA BUDAPEST

IV. Kossuth Lajos-utca 2. sz.

OLCSÓ SZABOITÁRAK

ÉPESŐ ÁRJÁRÉK

DIJTALANUL KÜLDETIK

NŐI: URI-ÉS GYERMEK-LABELLÉK

TELEFON: 921.

Titkos betegségek szakorvosa

Dr. CZINCZAR J.

egyetem-orvostudor

gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozást zavar nélkül mindennemű bármily régi kelótól

Nemi betegségeket

ugymint húgycsőfolyást, hólyag- és vizeleti bajokat, bujakéros sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmarkacsabb bőrbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(impotentia)

megleő biztos eredménnyel gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII. Kerepesi-út 14. sz. 1. e.

Rendelés: délelőtti 10-4-ig, délután 6-8-ig. KÜLÖN VÁRÓTEREM.

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülés-tudor, volt oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltak és gyógyszerrel is gondoskodva lesz.

Nőknél külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető NÉPSZERŰ UTBUTATÓ (már a 15-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek felszáró gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 80 kr. A könyv jól becsomagolva lesz öklölve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utalvát mellet.

Titkos betegségek

gyógyítására e specialista legjobban ajánlható számos évon át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít leggyorsabb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakéros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makkos bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Megleő az eredmény ferfilgyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kivátrára gyógyszererek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Doboz-utca sarkán, 1. emelet).

Bejárt a lépcsőnél. Külön váróterem.

Rendelés délelőtti 9-3-ig. Este 6-8-ig.

Olcsó operák

zongorára 2 kézre.

koronártyák

Auber, Portici néma ... 1.80
Körmös és lakatos ... 1.80
Beethoven, Fidelio ... 1.80
Bellini, Norma ... 2.40
Alvajáró ... 1.80
Purizana ... 1.80
Boisclaud, Fehér nő ... 1.80
Donizetti, Lucia ... 1.80
Lucroza ... 1.80
Ezred leánya ... 1.80
Flotv, Mártír ... 3.60
Sirodella ... 3.60
Halóv, Zaidón ... 3.60
Händel, Messias ... 2.40
Haydn, Teremtés ... 1.80
A nagy óvazak ... 2.40
Herold, Zampa ... 2.40
Kreutzer, Granadai éji szálás ... 1.80
Loitv, Császár és Áca ... 2.40
Fegyverkovács ... 2.40
Vadorzó ... 2.30
Mendelsóhn, Szentivánéji álom ... 1.80
Meyerbeer, Ördög Róbert ... 2.60
Hugonották ... 4.80
Proféta ... 4.80
Arikai nő ... 3.60
Mozart, Don Juan ... 1.80
Figaro lakodalma ... 1.80
Titus ... 1.80
Várszafurlo ... 1.80
Nicola, Wiedner víg nő ... 1.80
Rossini, Sevillai borbély ... 1.80
Schumann, Faust ... 3.60
Verdi, Rigoleto ... 4.80
Tóvél nő ... 4.80
Travolta ... 4.80
Weber, Bóvós vadász ... 1.80
Oberon ... 1.80
Preciosa ... 1.80

Két koronáz felhő megrendelések utánrétel is eszközöltetnek. Kisebb rendeléseknél az összeg és 20 fill. portóköltőség előre küldendő be.

Kapható Lampel Róbert (Waldner F. és Fianál) és a kir. udvari könyv- és zenemű-kereskedésében Budapest, Andrássy-út 21. sz.

NEUMANN M. Felöltök, 12-35 frt-ig.
NEUMANN M. Raglán, 18-60 frt-ig.
NEUMANN M. Férfi-öltönyök, 14-36 frt-ig.
NEUMANN M. Gyermekek ruhák szövetből, 3-16 frt-ig.
NEUMANN M. Gyermekek és fu-felöltök, 6-14 frt-ig.
NEUMANN M. Felöltök, 12-35 frt-ig.
NEUMANN M. Raglán, 18-60 frt-ig.
NEUMANN M. Férfi-öltönyök, 14-36 frt-ig.
NEUMANN M. Gyermekek ruhák szövetből, 3-16 frt-ig.
NEUMANN M. Gyermekek és fu-felöltök, 6-14 frt-ig.
NEUMANN M. Felöltök, 12-35 frt-ig.
NEUMANN M. Raglán, 18-60 frt-ig.
NEUMANN M. Férfi-öltönyök, 12-70 frt-ig.
NEUMANN M. Gyermekek ruhák szövetből, 3-16 frt-ig.
NEUMANN M. Gyermekek és fu-felöltök, 6-14 frt-ig.
NEUMANN M. Felöltök, 12-35 frt-ig.
NEUMANN M. Raglán, 18-60 frt-ig.
NEUMANN M. Férfi-öltönyök, 14-36 frt-ig.

„Guzi“-kenőcs.

Bemelt nyilvánosan 1 évi írásbeli jótállást vállalok el minden nálam vásárolt cipőért, melyet „Guzi“-kenőccsel naponta egyszer bekennel, misztál a bőrfelületén az időséftől ki van száva. A csúgyalás 40 kr., Mindenki, ki cipőt nálam szerzi be, 1 leőgyű Guzi-kenőccet kap ingyen. — Vidéki megrendelés esetén 80 kr. postaköltséggel jár, nem megfelleket visszavazok és ezennel kötelezem magam a pénzt visszazadni.

Női legfinomabb zergebőr csúgy v. fűzés 3-4-
Női legfinomabb zergebőr csúgy csúgy 3-50
Szálonak fűzés v. csúgy csúgy 3-50
Divatos barna v. szárga bagarja fűzés csúgy 4-
Szálon lak fűzés v. csúgy csúgy, olgás 4-
Legfinomabb „box kalp“ bór, fűzés v. grom-
los csúgy, legelőgyszerű francia szandál 4-
Mértéknek elgondó, ha a lábálh harsányában egy papírlapá rajzoltatik. Kéje több száz Ábrával ellátott árjegyzőkönyvet, melyet ingyen és bérmentve küldök. — Tisztelettel

AGULÁR DÁVID FIA

BUDAPEST, Deák-tér és Király-u. sarkán

MŰSZAKI IRODA IPARI JÓGOK VÉDELME

REISS JÓZSEF

HITES SZABADALMI ÜGYVIVŐ IRODA BUDAPEST VII. KEREPESI-ÚT 40.

Találmányok, minták és árjegyzék hathatós védelme.

|| Szabadalmak kiészközlése, fenn-tartása és értékesítő összekötő-tesek létesítése.

Erélyes és sikeres képviselő szabadalmi peres ügyekben.

Cétagok: REISS JÓZSEF gépészmérnök, TAKÁCS GYŐZŐ hites, szabad. ügyvivő

a bpesti, pestvidéki és pozsonyi kir. törvényszékek állandó, kinevezett bírói szakértője!

!! Most jelent meg!!
III-ik olcsó kiadásában
Dr. Kiss Arnold
veszprémi főorvosi
„MIRJAM“
című imádásos könyve, zaldó nők számára.
Ára csinos vászonkötésben 2 korona 40 fillér.
Kapható: KÖVES BELLA könyvkiadóházi Veszprémben és minden hazai könyvke-csedőnél.

Budapesti villamos városi vasút részvénytársaság.

HIRDETÉNY.

A budapesti villamos városi vasút részvénytársaság t. e. részvényesei, az 1901. évi április hó 13-ik napján, délelőtti 11 órakor a társaság helyiségeiben, VII. Kertész-utca 10. sz. a. tartandó

X. rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívotnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az 1900. üzleti év mérlegének és zárszámadásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a fölmentvény megadása iránti indítvány.
4. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat.
5. Az igazgatóság kiegészítése iránti intézkedés.
6. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 1 póttagjának megválasztása.

A részvények letételek f. é. április 5-ig bezárólag az angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél, V. Fürdő-utca 6. Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból!

16. szakasz: Minden részvényes jogosítva van a bíróságban levő 25 drb társasági részvény után egy-egy szavazatot a közgyűlésen gyakorolni. Szavazati joggal bíró azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen, vagy helyettes által résztvenni kívánnak, kötelesek a közgyűlés megtartására kitűzött határnap előtt 8 nappal részvényüket a le nem járt szavé-nyekkel együtt az igazgatóság által a közgyűlést egybehívó hirdetményben kijelölt helyeken letenni.

20. szakasz: Az évi mérleg és zárszámadás, valamint a felügyelő-bizottság jelentése a K. T. 198. §-a értelmében a közgyűlés megtartását megelőzőleg 8 nappal a társaság helyiségeiben közzétekintésre kiötötnök.

21. szakasz: Azon részvényesek, kik személyesen nem jelennek meg a közgyűlésen, magukat egy e célból kitöltött meghatalmazott szavazatképes részvényes által képviseltheetik; nők és jogi személyek oly meghatalmazott által is képviseltheetik magukat, kik maguk nem részvényesek. (Utánnyomás nem díjazatik.)

Feladási hirdetés.

Sarkad — Beregvármegyei — község volt urbéres községének Beregszász vasuti állomástól 2 órajárás távra fekvő közös legelőjén kijelölt, megszámozott és felülbélyegzett 1000 drb tölgytörzs műszaki célokra felbecsült 2300 m³ fatömege 39.900, azaz harminckilenc-ezerkilencszáz korona kikiáltási becsláron felül Sarkad községhezánál

1901. évi március hó 29. napjának d. e. 10 órakor

megtartandó nyilvános szóbeli árverésen a legelőbet igé-
rőnek el fog adatni.

Árverelő a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzzel tartoz-
nak elő lefizetni; árverés előtt 10% bánatpénzzel fel-
szerelt írásbeli ajánlatok is elfogadtnak, ellenben utó-
és távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Szerződési és árverési feltételek alólírottnál betekint-
hetők.

Sarkad, 1901. március hó 11-én.
Urbéres elnök.

„Budapesti Napló“

kiadóhivatala
József-körút 18. sz.

Aki mind a négy sorozatot egy-
szerre hoztatja, az 45 helyett
62 kópt kap.

16. sz. Aleszghy Irma
Amon Margit
Bárdy Gabi
Delli Emma
Dory Margit
Keczeri Irén
Komáromi Marika
Kury Klára
Mezslényi Adrienne
Prielle Kornelia
Szilágyiné B. Ilona
Vider Pálné.

